

Vatnanøvn í Føroyum

Eivind Weyhe

VATNANØVN
Í FØROYUM

---

fróðskapur
Faroe University Press

Vatnanøvn í Føroyum

© 2021 Eivind Weyhe og Fróðskapur

Permumynd: Pól Sundskarð

ISBN: 978-99972-55-00-6

Bókin er sett við Baskerville, 11/16

Umbrotið, prentað og heft: Føroyaprent

Tórshavn

Bókin er útgivin við stuðli frá Mentanargrunninum

NORÐURLENDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541705

INNIHALD

Inngangur.....	7
1 Um útgávuna	7
2 Navnatilfar og keldur	8
3 Aðrar viðgerðir	16
4 Navnbygnaður.....	16
4.1 Høvuðslið og ávísingarlið.....	16
4.1.1 Høvuðslið	17
4.2 Flokking eftir bygnaði	22
4.3 Navn við ongum høvuðsliði	25
5 Nakað um aldur	27

Styttingar	29
Vatnanøvn í stavrað	31
Navnalisti	191
Bókmentir	197

INNGANGUR

---

1. UM ÚTGÁVUNA

Í hesi staðarnavnaútgávu eru nøvn á vøtnum og tjarnum í Føroyum savnaði og skipaði í bókstavarað og viðgjørd navnafrøðiliga.

Undir hvørjum navni verður greitt frá hvar staðið er, hvørji bygd tað er í, ofta hvussu høgt tað er yvir sjóvarmálanum, og eitt nú hvørjum hagaparti tað er í, ella hvar tað er í mun til onnur støð, og tá verða ofta onnur staðarnøvn nevnd sum eru í nánd, serliga um sama navnið gongur aftur í teimum. Oftast verður nevnt hvørjar áir renna í og úr; hetta byggir á tað sum sæst á máliborðsbløðunum (F20) og skal takast við fyrivarni, tí á kortum er ikki alt komið við, og heldur ikki samsvara kortútgávnar. Greitt verður frá hví staðið eitur sum tað eitur tá ið tað tykist neyðugt, men í mongum førum „hefur staðið navnið hjá sær“, sum tikið kann verða til. Av tí at høvuðsliðini eru so fá í tali og tvey teirra ganga aftur í meginpartinum av nøvnunum, verða tey viðgjørd undir einum seinri í hesum inngangi. Kemur navnið fyri í eldri keldum, er tann navnaformurin oftast nevndur. Onkuntíð verða frásagnir í sambandi við staðið nevndar, eitt nú sagnir.

Her í innganginum verður roynt at gera eina heildarlýsing og harvið geva eina heildarmynd av navnasiðinum í hesum staðarnavnabólki.

2. NAVNATILFAR OG KELDUR

Størri og smærri vøtn og tjarnir eru at síggja í hópatali um alt landið, í dølum og botnum, við strendur og uppi við fjøll. Verri enn so alt er komið við á kort, helst tí tað er hildið vera ov smátt. Av tjarnum sum eru teknaðar á kort (F20 frá 1901-1998), er tann hægsta uppi á slættanum á tí 830 m høga Kúvingafjalli í Kunoy; hon er tó ikki nevnd á navni. Ein onnur, somuleiðis ónevnd, er í Svartadali við Lokka á Borðoyggi, eftir øllum at døma í um 675 m hædd. Staðkend fólk vita tó at siga at á slættanum í erva men syðri á sama fjalli (Lokka) er eitt tjarnareyga í 700 m hædd, sum ikki sæst á korti og heldur ikki er nevnt á navni. Sandsvatn og Gróthúsvatn hinvegin eru bara einar tveir metrar hægri enn sjóvarmálin. Men annars er sera ójavn hvussu nógv vøtn eru tey ymisku plássini í landinum, og hvussu stór tey eru. Tey størstu vøtnini eru í Vágum. Flest í tali eru tey í Suðuroyggjum, Sandoyggi, Streymoyggi og Eysturoyggjum, meðan vøtnini eru fá í Norðuroyggjum. Eitt stað í landinum har vøtn og tjarnir eru serliga nógv í tali og liggja tætt, er í Porkerishaganum. Eisini uppi á oyggini í Hesti eru mong vøtn á einum avmarkaðum øki. Einasta staðið í Norðuroyggjum við nakað av vøtnum er sunnast í Oyrarhaga (Norðoyrarhaga).

Í hesi útgávuni eru tað nøvnini ið eru høvuðsevnið í viðgerðini, ikki vøtnini og tjarnirnar sum jarðfrøðilig fyrbrigdir. Tó verður í stuttum víst á okkurt av tí sum sagt hevur verið um støðini úr jarðfrøðiligum sjónarhorni, serliga tí at nøvn koma fyrri har.

Tað er ikki nógv vit síggja til vatnanøvn í gomlum keldum. Tað elsta dømið er kortini so gamalt sum frá 1350-1400. Frá teirri tíðini hava vit tað skjalið ið nevnt *Skipan um tingfaratoll* (prentað í Jakobsen

Navnleys tjørn ovast á tí 830 m høga Kúvingafjalli í Kunoy, helst hægsta vatn í landinum. Mynd: Pól Sundskarð.

1907), og har verða Vágar býttir upp í tvey økir, *Eysturvágar* og *Fyri ulti Vágar*; og *Vatn* kann her ikki vera annað enn tað sum nú nevnt *Seyrvágsvatn/Sörvágsvatn* ella *Leitisvatn*. Annars er Jens Chr. Svabo hann sum fyrstur nevnt fleiri føroysk vøtn um enn tey ikki eru fleiri enn 18 í tali. Framman undan honum hevði kortteknarin Rasmus Juel á sínum føroyakorti frá 1709-10 navnið *Tøftavatn* við sum tað einasta, og tað var somuleiðis á korti hjá Thomas Bugge frá 1770. Eitt anonymt kort úr 1700-talinum nevnt *Seyrvágsvatn* og *Tøftavatn*. Nicolaj Mohr og J. C. Svabo nevna *Kirkjvatn*, *Seyrvágsvatn* og *Tøftavatn* á sínum korti frá 1784, og tey trý eru eisini á einum koparstungnum korti sum varð útgivið í 1789. Um hesi kort sí Nørlund (1944).

Tann næsti ið ger vart við seg tá ið tað kemur til at skjalfesta føroysk staðarnøvn, er C. L. U. Born kapteynur (1744-1805). Hann var kommandantur á Skansanum (1782-96) og kortlegði Føroyar í fyrru helvt av 1790'unum. Á kortum hansara, sum eru 8 málborðsbløð í mátinum 1:60.000, eru umleið 550 staðarnøvn, men ikki hevur hann víst vøtnunum stóran ans, tí tey einastu hann hevur við, eru *Seyrvágsvatn* og *Fjallavatn*. Sonurin B. C. Born gjørdi eitt kort í minkaðum máti í 1795 sum gjørdist grundarlag undir føroyakortum ta næstu öldina, so sum Jørgen Landt (1800), korti hjá Sjókortasavninum í 1806, Forchhammer (1824), Rafn (1832) og Geikie (1880). Hvørki kortið 1795 ella tað hjá Landt nevnir nakað vatn. Kortini 1806 og tey hjá Forchhammer og Geikie nevna bara *Seyrvágsvatn*. Tann danski jarðfrøðingurin G. Forchhammer læt í 1824 prenta ritgerð um føroyska natúr, *Færøernes geognostiske Beskaffenhed*, og umframt *Seyrvágsvatn* á kortinum sum fylgdi, nevnir hann í ritgerðini *Tindalíð(ar)vatn (Vatnið í Tindalíð)*. Tá ið C. C. Rafn gav Føroyingasøgu út í 1832, læt hann gera eitt føroyakort at seta inn í bókina sum hann setti ein hóp av staðarnøvnum á. Vøtnini eru tó bara fyra: *Leynavatn*, *Sandsvatn*, *Seyrvágsvatn* og *Toftavatn*. Í sambandi við kortgerðina hjá Rafn sendi J. H. Schrøter honum eina staðfrøðiliga (topografiska) lýsing av Føroyum har 21 vøtn eru nevnd, harímillum okkurt navnið sum vit ikki kenna í dag (Weyhe 2007).

Tann skotski natúrfrøðingurin James Geigie skrivar í ritgerðini „On the Geology of the Færøe Islands“ (1880) m.a. um hvussu vøtnini eru íkomin. Hann nevnir *Leinum-mjavatn*, *Mjavatn* og *Storevatn*. Tað er eingin ivi um at hann við *Stórvatn* meinar tað sum vit nú vanliga kalla *Leynavatn*. Tað er áhugavert, tí vit vita at tað navnið hevur verið brúkt av fólki har á leið. *Mjavatn* sigur hann er „divided by a cône de dejection of detritus brought down into the valley by a torrent escaping from the hills on the north side“ (1880: 251). Kort, sum byggir á Born, er við. Har nevnir hann *Servaag Wand*.

Áðrenn vit sleppa 19. öld, skulu vit nevna at um miðja öldina varð farið undir skipaða uppskriving av staðarnøvnum í Føroyum (ein ætlan ið tó ikki varð fullførd). Tað var V. U. Hammershaimb sum skipaði fyri innsavningini, og tað mesta hevur hann sjálvur skrivað, men úr Norðuroyggjum eru eisini uppskriftir frá Hans David Matras (nøvn í Fugloy) og Absalon Matras (í Kalsoy og Kunoy). Í uppskriftunum hjá Hammershaimb eru nøvn sum eru ókend í dag.

Grundarlagið undir savninum í hesi útgávuni eru vøtnini, tjarnirnar og nøvnini sum eru at finna á kortunum í mátinum 1:20.000, teimum sokallaðu málborðsbløðunum sum Kort- og Matrikelstyrelsen í Keypmannahavn gav út í 3. útgávu í tíðarskeiðnum 1987-1998 í tilsamans 37 kortbløðum. Fyrsta útgávan av hesum kortum kom í 1901 (71 kortbløð) og bygd í tað uppmátningar- og innsavningararbeiði sum tann danska herstjórnin (generalstaburin) gjørdi í árunum 1895-99. Á hesum fyrstu málborðsbløðunum eru 70 vøtn og tjarnir nevnd á navni. Tað vil so væl til at vit hava navnalistarnar sum uppmátararnir skrivaðu meðan teir máldu upp og teknaðu. Tí ber til at bera saman tann navnaform sum teir fyrst festu á blað, við tann sum kom at standa á tí prentaða kortinum, og hann er ikki altíð tann sami. Í 1943 komu málborðsbløðini út aftur í 2. endurskoðaðu útgávu (endurskoðað í 1938, 53 kortbløð) og við fleiri nøvnum á, men nøvnini á vøtnum og tjarnum eru næstan tey somu sum í teirri fyrri útgávuni; aftrat er bara komið *Músavatn* (í Vági), og so er *Ovastavatn* komið sum navn á *Tindalíðarvatni* (eisini í Vági), meðan hetta seinra er sett í parantes (→ *Vatnið í Tindalíð*), og *Leitisvatn* er sett í parantes við *Seyrvágsvatn*. Harumframt eru onkrar broytingar gjørdar í stavseting av nøvnunum (serliga samanskiving í staðin fyri sundurskriving (t.d. *Breiðá Vatn* > *Breiðávatn*, *Heygs Vatn* > *Heygsvatn*). Í 3. og nýggjastu pappírsútgávuni frá 1987-98 er navnatilfarið økt í stórum. Har eru tó verri enn so øll føroysk staðarnøvn við, og tí hava vit heldur onga trygd fyri at øll nøvn á vøtnum og tjarnum eru komin við har. Av

teimum slöku 14.000 növnunum á teimum 37 máliborðsbløðunum eru um 220 növn á vøtnum og tjarnum. Serliga eru tað smáar tjarnir sum ikki hava fingið navnið við á kortið tó at vit vita at tær hava navn. Tí er eisini leitað í staðarnavnauppskriftum sum eru í staðarnavnasavninum á Fróðskaparsetri Føroya, eisini í tí tilfari sum varð innsavnað 1983-1998 í sambandi við ta nýggju útgávuna av máliborðsbløðunum. Haraftrat eru munnligar upplýsingar fingnar frá ótaldum fólki. Savnið í hesi útgávuni skuldi tí verið reiðiliga fullfíggjað tó at okkurt navnið helst er gloppið burturímillum. Növn á hyljum í áum eru vanliga ikki tikið við, og vanliga heldur ikki növn á hyljum í fjøruni (okkurt undantakið er kortini gjørt). Eisini növn á onkrum hyljum og tjarnareygum eru lögð burturúr.

Tann týski landafrøðingurin Hans Rudolphi, sum vitjaði í Føroyum í 1912 og 1913, hevur skrivað um føroysk vøtn í greinini „Die Seen der Färöer“ (1914). Har hevur hann eina talvu yvir føroysk vøtn við ymiskum upplýsingum um tey. Í sínum arbeiði tekur hann stóði í máliborðsbløðunum frá 1901. Hann sigur seg hava talt vøtnini á kortunum og er komin fram til at tey eru út ímóti 800. Í talvuni hevur hann tó bara tey við ið hava navn á kortinum og so nøkur fá aftrat. Hesi seinru umtalar hann sum „Unbenannter See im Hvannahagi“, „Unbenannter See auf Vágs Eið“, „Unbenannter See östl. vom Bessavatn“ og „Unbenannter See im Hamrahagi“ (øll í Suðuroy). Men hann kann eisini gera teimum eitt heiti burtur úr einum staðarnavni beint við. Eitt nú *Vatnið* á Eiði nevnir hann *Mølinvatn* (*Mølin* stóð á kortinum), *Vatnsdalsvatn* í Vágum nevnir hann *Breiðavatn* (*Breiðá* stóð á kortinum og kemur úr vatninum), *Bláusvatn* í Fámjin nevnir hann *Bláfossurvatn*, tí *Bláfossur* stóð beint við. Eisini *Gásafjallavatn* man hann hava myndað sjálvur (bara eitt fjall eitur Gásafjall (í Mikladali), og har er einki vatn, møguliga meinar hann við Stórutjørn á Gásafelli í Rituvík). *Vatnið* í *Vatnsdal* (Húsavík) nevnir hann

Vatndalsvatn, og tað kann hann hava frá fólki á staðnum, og tað sama við *Eiðisvatni*, sum hann nevnir tó at tað ikki stóð á máliborðsblaðnum. *Vatnið oman fyri Stíggar* (Norðradali) var ikki nevt á kortinum, men hann kallar tað *Áarstíggjavatn*, kanska tí at *Áarstíggjafossur* stóð á, ella kanska tí onkur hevur nevt tað so fyri honum. Sí eisini *Mýrarnar* (Vestmanna). *Grunnutjørn* á Glyvrum, sum stóð á kortinum í 1901, tykist hann hava gloymt.

Í verkinum *Trap Danmark* (Færøerne, 1968: 17-18), skrivar Jóannes Rasmussen jarðfrøðingur um vøtn í Føroyum. Hann skilur millum trý slag av vøtnum. Tey flestu vøtnini sigur hann hava *glacialan uppruna*, t.e. eru íkomin við glersetingini í Ístíðini. Hesi vøtn eru serliga í døllum inni í landinum har ísurin hevur grivið eina lægd í lendið. Dømir um hetta slag av vøtnum eru: Seyrvágsvatn, Fjallavatn, Leynavatn, Toftavatn og Kirkjubvatn. Annað slagið er *strandarvøtn*, vøtn ið eru avbyrgd frá sjónum; dømir eru Sandsvatn og Gróthúsvatn, tað fyrri skilt frá sjónum við eini sandfløtu, hitt við eini byrging av malargróti. Tað triðja slagið nevnir hann *tektonisk vøtn*. Tað eru smærri, oftast long og smøl vøtn í lægdum av burturmáaðum tvørgrýti ella í rivuløgum. Sum dømi um hetta slag av vøtnum nevnir Jóannes Rasmussen Heiðavatn í Vestmanna, Krossvatn, Porkerisvatn og onnur vøtn á Kirkjubøreyni sum liggja í eini rivu millum Glyvursgjógv fyri eystan og Øksnagjógv fyri vestan, og fleiri av vøtnunum í Hovs- og Porkerishaganum.

Ein ið hevur víst vøtnunum serligan ans, er Sigmundur í Dali landmálari. Hann hevur í fleiri greinum í *Fróðskaparritum* lagt fram úrlit av uppmátingum av føroyskum vøtnum. Í eini grein við heitinum „Vøtnini í Hesti“ umtalar hann ein dátugrunn fyri vøtnini í Føroyum, og við dømunum úr Hesti kemur hann inn á hvørjar upplýsingar eru lagdar inn í grunnin. Í tí sambandi kemur hann nakað inn á növn og á munin millum *vatn* og *tjørn*, tó uttan nakra greiða niðurstøðu. Har

sum dýpi í vötnum er nefnt her í útgávuni, er það fingið úr greinunum hjá Sigmundi.

Hesar náttúrfrøðiligu viðgerðir brúka vanliga tey nøvn ið standa á kortunum, og leggja tí sjáldan nakað nýtt aftrat viðvíkjandi tí navnafrøðiliga. Tað kemur tó fyri at hesar viðgerðir brúka onnur nøvn enn tey ið standa á kortinum, og tað er tá nefnt í viðgerðini her í bókini.

Tá ið teir ið hava gjørt kortini, hava sett staðarnøvn á, hava teir sjálvsagt valt nøvn á støðum ið teir halda hava serligan týdning, ella tí teir kanska hava hildið nøvnini onkursvegna verið áhugaverd. Tá er tað væl hugsandi at nøvn á smærri tjarnum ikki eru sloppin upp í part. Á kortunum er eitt ótal av vötnum og tjarnum teknað, men bara ein partur av teimum hava navn á kortunum. Summi teirra hava nøvn sum fólk á staðnum brúka, nøvn sum ikki eru tikin við á kortið, tí pláss ikki hefur verið fyri teimum, ella tí støðini hava verið mett sum týdningarleys. Men helst eru tað eisini smáar tjarnir sum ikki eru teknaðar á kortið, kanska tí vatn ikki er í teimum allar tíðir á árinum (kortarbeiði fer vanliga fram um summarið, og tá kann lítið vatn vera í summum tjarnum). Nevntast kann at í bókini *Staðarnøvn í Fugloy* eftir Mikkjal Miðalberg (1996) síggjast á myndunum hann brúkar, fleiri tjarnir ella meira at siga hyljar á Hálsinum í Hattarvík, sum ikki eru at síggja á máliborðsblaðnum. Hann nevntir tær við navni: *Hálsavatn*, *Tjaldursvatn*, *Skúvavatn* og *Kjógvatn*, umframt at hann longri niðri móti bygdini nevntir *Hylin á Hálsaskarði* og eitt *Ryskivatn*. Nú er tað so at vit hava sera góðar gamlar uppskriftir úr Fugloyinni (frá V. U. Hammershaimb og H. D. Matras í 1850'unum), og har eru summi av hesum nøvnum ikki við, og tað kann undra ein. Ein spyr seg sjálvan um slík nøvn er nýggj, ella um summi teirra bara hava verið brúkt av ávísnum persónum, eitt nú børnum, og tí ikki eru komin við hjá teim-

um eldru heimildarmonnunum (eisini kann tað tykjast illgrunasamt at hesir smáu hyljar eita „vötn“). Her leggja vit serliga merki til nøvnini við fuglaheitum í forliðnum, sbr. eisini *Kjógvatn* el. *-vötn* í Hvalba og Skúgvoy.

Eitt dømi um at summi brúka eitt navn og onnur eitt annað, hava vit har sum hvalvíkingar brúka *Havnarvatn* um tað vatnið í Vestmanna sum vestmenningar sjálvir nevna *Frammi á Vatni* ella bara *Vatnið*. Eitt upp-aftur týðiligari dømi hava vit í nøvnunum á *Tjornini á Brekkuni* (millum Skæling/Leynar og Kollafjørð), kanska tað staðið í landinum ið hefur flest nøvn ella navnaformar. Og so hava vit ikki nefnt *Seyrvágsvatn* og *Leitisvatn* og kjakið um hvat er tað rætta navnið!

Í fleiri førum eru tjarnir nevndar í eldri eins væl og yngri uppskriftum, men kanna vit eftir, er eingin tjörn har longur. Hetta kemst av at tjarnir kunnu vera upptornaðar, avveittar og turlagdar, men navnið livir framvegis sum navn á økinum har tjørnin var. Til dømis er *Tjörn* navn á einum øki við fyrrverandi handilsvirki og búseting í Vági. Fleiri dømir eru í tí tilfari ið her er lagt fram. Um summar verður sagt at vatn er í teimum tá ið tað regnar ella tá ið tað er áarføri. Hinvegin vita vit eisini um at tjarnir eru íkomnar av mannaávvum, har eingin var áður (sí *Benaditsjörn*, *Giljatjörn*, *Jákupsabrunnur*).

Á kortunum eru nøvn á „vátum“ støðum skrivaði við bláari skrift, t.e. nøvn á vötnum, áum, keldum og á sjóøki, meðan onnur nøvn eru við svørtum. Vit síggja eitt nú at *Kelduvötn* í Svínøi er skrivað við svørtum, helst tí tað er navn á øki, ikki „vatni“.

Kortið F20 er tey seinru árinum gjørt teldutøkt og kann síggjast á kortal.fo. Tað er í ávísan mun dagført. Eitt sum har verður gjørt, er at tjarnir ið eru undir eina vissa stødd, eru teknaðar sum bláir sirkclar og ikki við sínum veruliga konturi.

3. AÐRAR VIÐGERÐIR

Í øðrum Norðurlondum finnast bókaverk og ritgerðir ið viðgera vatnanøvn burturav; burtur úr rúgvuni kunnu vit nevna G. Indrebø: *Norske innsjønamn I-II* (1924, 1933), K. Venaas: *Norske innsjønamn III* (1987), E. Hellqvist: *Studier öfver de svenska sjönamnen* (1903-1906), S. Strandberg: *Studier över sörmländska sjönamn* (1991) og J. Kousgård Sørensen: *Danske sø- og ånavne 1-7* (1968-1989). Ein yvirlitsgrein ið víst verður til nakrar ferðir í hesi útgávu, er tann norska eftir O. Stemshaug: *Innsjønamn* (1997).

Nøkur viðgerð av føroyskum vatnanøvnum í síni heild hevur ikki verið gjørd higartil. Í greinini Strejflys hevur Jakob Jakobsen (1909) bara stuttar viðmerkingar til tey bæði nøvnini *Bessavatn* og *Trælavatn*. Chr. Matras (1939: 54) nevnr í síni viðgerð av føroyskum staðarnøvnum í savnsverkinum *Nordisk Kultur* bara heilt stutt at orðið *vatn* kemur m.a. fyri í hesum samansetingum: *Bessa-, Korn-, Kross-, Ryski-, Trælavatn*.

4. NAVNBYGNAÐUR

Hyggja vit at tí føroyska navnatilfarinum í vatnanøvnum og bera saman við eitt nú norskt, mugu vit ásanna at okkara er fábroytt. Ta mongd av fyrndargomlum og upprunakendum ósamansettum og avleiddum nøvnum sum vit finna í Noregi (sí t.d. Stemshaug 1997: 41), síggja vit eingi dømir um hjá okkum. Øll tey føroysku nøvnini hava eitt høvuðslið, annaðhvørt tey eru ósamansett (høvuðslið einsamalt) ella hava ávísingarlið aftrat høvuðsliðinum, og høvuðsliðini eru við heilt fáum undantøkum *vatn* ella *tjørn*.

4.1 HØVUÐSLIÐ OG ÁVÍSGARLIÐ

Høvuðslið í einum staðarnavni er eitt orð ið nevnr hvat natúrfyribrigdi navnið sipar til (navnaobjektið). Í áarnavninum *Tormansá* er tað *-á* sum

er høvuðslið, í dalsnavninum *Hvannadalur* er tað *-dalur* o.s.fr. Í nøvnum á vøtnum og tjarnum er høvuðsliðið í allarflestu forum hvørkikynsorðið *vatn* ella kvennkynsorðið *tjørn*. Í nøkrum fáum forum koma kallkynsorðini *dammur* og *hylur* fyri. Einaferð kemur kallkynsorðið *brunnur* (*Jákupsabrunnur*) fyri, men tað er tí at vatnið upprunaliga hevur verið gjørt av mannahond sum vatnbrunnur (eisini nevnt *Jákupsahylur*) og seinni er bliðið til eitt vatn. Kjakast kann um hvørt *pollur*, sum kemur fyri í einum navni (í Saksun), veruliga er „vatn“. Eitt dømi er um *depil*, sum er eitt gamalt orð fyri ‘hyl, díki’, og sum vit uttan iva hava í *Deplini* h. flt., navni á fjøruhyljum á Skarvatanga í Froðba.

Merkisvert er tað at orðið *sjógur* k. (norr. *sjór, sjár, sær* k.), sum á norrønum eisini kundi verða brúkt um vøtn, serliga um heldur stór vøtn (NO), ikki kemur fyri í føroyskum vatnanøvnum, tí tað finst í tí týðninginum í øllum hinum norðurlandamálunum, báði hjá grannunum fyri eystan og vestan.

Tann partin av navninum sum ikki er høvuðslið, nevna vit ávísingarlið. Meðan høvuðsliðið sigur hvat slag staðið er og harvið nevnr og í ávísan mun lýsir staðið, tilskilar ávísingarliðið onkun serligan eginleika ella serligt eyðkenni við høvuðsliðinum, t.d. viðvíkjandi legu, tilknýti, útsjón o.ø. Ávísingarlið kann standa sum forlið í samanseting (*Bessavatn*), og tað kann vera eftirsett lýsingarorð (*Vatnið Syðra, Lómtjørn Niðara*) ella eftirsett hjálið (*Vatnið í Tindalið, Tjørnin oman Gjóanna*). Eisini kann tað standa sum lýsingarorð framman fyri samanseting (*Heimara Hálsavatn*).

Hetta er alt samalt galdandi fyri føroysk staðarnøvn sum heild og ikki bara fyri vatnanøvn.

4.1.1 HØVUÐSLIÐ

vatn

Føroysk orðabók (FO) lýsir *vatn* h., flt. *vøtn*, á henda hátt: ‘stór nøgd av vatni ið stendur í lægd (størr enn *tjørn*)’; norr. *vatn* h. Vit hava kortini

dómir um növn sum hava orðið *vatn* sum hövuðslið, men uttan at har er nakað „vatn“. Um *Kelduvötn* í Svínoy verður sagt at har eru „eingi vötn, men nógvur keldur“. Í haganum Fyri Norðan í Haraldssundi hava vit navnið *Vötnini* ella *Uppi* (el. *Norðuri*) á *Vötnum* (og *Vatnabrigvi*). Á tí nýggja kortinum sæst ein tjörn ovarlaga í dalinum, men nøkur verulig „vötn“ eru ikki har. Har er ein slætti sum á teimum gomlu kortunum er teknaður sum mýrulendi, og spurningurin er tí um tjarnir hava verið her, og at navnið sipar til tað. Beint sunnanfyri er ein dalur ið nevnist *Vatndalur*, og áin eitur *Vatndalsá*, men vatn er einki í dalinum uttan tað sum rennur í áunum (tær eru fleiri ið renna saman í eina). Tað kann tí vera rætt sum Chr. Matras sigur um týdningin av *vatn* í staðarnövnnum, at tað kann merkja ‘Sted, hvor der løber Vand ned’ (1933: 306). Eisini í norrønum máli kundi *vatn* merkja ‘á’, sbr. NO: *vatn* n. ‘vass-straum, elv, bekk (ofte i pl.)’. Dalar sum eita *Vatnsdalur*, men har einki vatn er, eru eitt nú í Kvívík (men har er øki ið eitur *Blotin*) og Svínoy (har er *Fen*). Í staðarnavnauppskrift hjá Hammershaimb frá 1853 av Kirkju stendur navnið *Uppi við Vatn* uppskrivað millum növn norðuri í Urðini Miklu, og har er einki vatn í merkingini tjörn at hóma. Við at kanna málið og spyrja heimildarfólk fekst at vita at talan er um keldu, einasta stað í urðini har vatn fæst at drekka.

tjörn

Orðið *tjörn* kv., flt. *tjarnir* (hvmf. vanliga *tjarnum*, eldri *tjornum*), lýsir FO sum ‘lítið, grunt vatn (ið lítið og einki rennur frá)’; norr. *tjorn* kv. Eitt sum ein skjótt verður varur við í sambandi við *tjarnar*-növn, er at vit hava ein hóp av staðarnövnnum í Føroyum sum innihalda orðið *tjörn* uttan at har er nøkur tjörn. Tak t.d. bygdarnavnið *Tjornuvík*; har er eingin tjörn. Og mong onnur kundu verið nevnd (t.d. tey mongu *Tjornunes*-növnini). Um *tjörn* í navninum *Tjornuvík* sigur Jakob Jakobsen: „her i betydning sump

el. moseland, fugtig jordbund, men ellers udenfor stednavne alm. i betydning: lille indsø“ (1909: 91). Tað er væl hugsandi at mangar tjarnir eru upptornaðar, antin av natúrligum ávum, ella tí tær eru avveittar í sambandi við uppdyrking, hagaskurð ella torvskurð. Men navnið er blivið hangandi sum navn á økinum. Í fleiri førum siga heimildarfólkini at har og har hevur ein tjörn verið, men at nú er bara ein hylur ella eitt díki (onkur nevnir tað fenidíki), ella at har er bara vatn tá ið tað hevur regnað. Men navnið er har framvegis.

Eitt annað sum er sermerkt við növnnum ið innihalda orðið *tjörn* sum forlið, er at tað ofta hevur formin *Tjornu*- har vit hövdu væntað *Tjarnar*-. Sama forlið hava vit í felagsheitinum *tjornuboka*, sum í eldri fólkatrúgv var heiti á einum hvali. Tað sær út sum orðið er blivið veikt bent kvennkynsorð (**tjorna*). Líknandi dómir hava vit í növnnum sum *Bollureyn*, *Hövnuskor* (har ein hevði væntað **Ballar*- og **Havnar*-). Chr. Matras (1933: 288) viðger hesar formar og heldur tað ikki vera ómøguligt at hugsa sær *tjornu*- sum ein óregluligan hvørsfalsform við „veikari“ ending og umljóði. Hann heldur tað kortini vera fult so rímligt at hugsa sær „at *tjornu*- er opstaaet af *tjorn*- (i Stedet for *tjarnar*- el. **tjarn*-), med Svarabhaktivokal udviklet mellem (*r*)n el. *dn* og *b, d, n*, idet Bevidstheden om Ordets mest brugte Form, *tjorn*, har hindret Assimilation.“ Hann heldur növn sum *Tjornuvík* og *Tjornunes* vera prógv um at formurin er gamal, og at hann gongur aftur til samansetingar við *Tjorn*- sum FL (eitt FL ið eisini man hava verið í tí íslenska *Tjörnes* og tí norska *Kjörnes*). Sambært hesi áskoðan skal bygdin hava hitið **Tjornuvík*, sum er blivið til *Tjornuvík*, og á sama hátt skal uppr. **Tjornadalr* og **Tjornnes* verða blivið til *Tjornudalur* (teir eru fimm í tali) og *Tjornunes* (*Tjornudalur* í Vágum er eisini nevndur *Tjornudalur* /kjønn-/).

Um framburðin av orðinum *tjörn* er tað at siga at allastaðni norðan fyri Suðuroyarfjørð verður sagt /kjødn/ (við affrikeraðum framljóði og

opnum *ø*). Í Suðuroy verður sagt /tjydn/, norðast á oynni (í Hvalba og Sandvík) tó /tjødñ/ (við opnum *ø* eins og norðanfyri). Hjaljóðasambandið *tj* í oddastøðu (fremst í orði) hevur í Suðuroy varðveitt framburðin /tj/ upp at okkara tíð, meðan tað í øðrum bygdamálum hevur fingið affrikeraðan *kj*-framburð, ein framburður sum tó eisini er komin inn í suðuroyarmál í nýggjari tíð (í 20. øld).

dammur

Dammur k., flt. *dammur* (hvmf. *dommum*), er í FO lýstur sum ‘(demdur) hylur’; orðið er ikki skrásett í norrønum. Hildið verður at tað er komið inn í norðurlandamál úr miðlágtyiskum (ÍOrðsif). Tá ið *demdur* er sett í parantes, man tað vera tí at tann merkingartátturinn ikki altíð nýtist at vera til staðar. Og í staðarnøvnum tykist orðið eisini vera brúkt um natúrligar hyljar ella tjarnir. Annars er orðið *dammur* fyri ‘demdan hyl’ væl kent, m.a. úr Havnará, har vit hava havt nøvn sum *Ovaridammur* (eisini nevndur *Ovastidammur* og *Stóridammur*) og *Niðaridammur*, haðani fólk tóku matarvatn ella vaskaðu klæðir. Av tí at *dammur* báði kann merkja demdur hylur og natúrlig tjörn, kann ivi vera um nær tað er annað, og nær tað er hitt.

Dammur hevur í hvmf. flt. hitið *dommum*, og tað hevur í summum nøvnum havt við sær óregluligar hvorfalsformar sum *Dommarin* k. og *Dommarin* kv.

hylur

Hylur k., flt. *hyljar*, er lýstur í orðabókini sum ‘1. kulla við vatni (el. sjógvi), 2. dýpi í á, 3. demdur el. stoyptur brunnur við vatni (el. sjógvi)’; norr. *hylr* k. Í hesi viðgerð eru hyljar í áum og vanligar heldur ikki fjørhuljar tiknir við; í teimum er *hylur* tað vanligasta høvuðsliðið, t.d. *Djúphylur*, *Fiskhylur*, *Stórhylur*, *Sundhylur*. Í tilfarinum sum her verður lagt fram, er tað ikki meir enn tað hendir seg at *hylur* kemur fyri; einastu dømini eru *Burshylur*

(á Hellunum), *Hylurin á Hálsaskarði* (í Hattarvík), *Spónhylur* (á Viðareiði), og so *Jákupsabrunnur* el. *-hylur* (í Miðvági), sum er gjørdur av mannahond.

depil

→ **Deplini**

pollur?

Á norrønum kundi *pollr* k. báði merkja ‘hylur, tjörn’ og ‘lítill rund vík, fjarðarbotnur’. Báðir týðningar eru til í norskum, ‘vasspytt, pøl’ og ‘lita, rund vík, fjordbukt med trong innsegling’ (NSL). Hesa seinru merkingina finna vit eisini í føroyskum, ‘(lítill) vík el. bukt við (heldur) trongum munna (ofta við rivi uttanfyri)’ (FO), men ikki ta fyrru. Einasta dømið í okkara tilfari er *Pollurin* í Saksun, sum er ein upprunalig havn við tiptum munna, men sum tað fløðir inn í. Strangt tikið fellur tað tí uttan fyri okkara viðgerð. *Pollur* kemur fyri í seks, sjey øðrum støðum í landinum, og tey eru á sjónum. Annars nevnið Hammershaimb í eini søgn *Vatnið* innan fyri Rivið í Fámjin *pollin* (har er støðan tann øvuta av í Saksun, tí í Fámjin hevur tað verið eitt vatn, sum sjógvur nú fløðir inn í).

Av orðabókarlýsingunum sæst at vøtn vanligar eru størri og helst eisini djúpari enn tjarnir, og soleiðis er tað óivað eisini í flestum førum. Men munurin er verri enn so altíð so knívskorin. Summar stórar „tjarnir“ eru størri enn summi smá „vøtn“, og summi vøtn er sera grunn. Í onkrum nøvnum verður *tjörn* og *vatn* brúkt hvørt um annað um tað sama (*Hólmavatn* el. *Hólmatjörn*, *Vatnið á Hálsi* el. *Tjornin á Hálsi*). Týðningsmunurin er heldur tann sum í merkingarfrøðini verður kallaður *prototypiskur*, og einki týðiligt mark er. Eitt sum ein eisini varnast, er at í Norðuroygjum er *vatn* serliga ofta brúkt um heilt smáar tjarnir.

4.2 FLOKking EFTIR BYGNAÐI

Eftir bygnaðinum í nœvnunum ber til at flokka tey í fyra: 1) ósamansett nœvn, 2) samansett nœvn; og hvørji av hesum kunnu hava: 3) eftirsett lýsingarorð ella 4) eftirsetta fyrisetingarheild (hjáheild).

Summi nœvn eru ósamansett, t.d. *Vatnið*, *Tjørnin*, *Dammurin*, og tá inniheldur navnið bara høvuðslið. Hesi nœvn verða ofta brúkt báði í bundnum og óbundnum formi, eisini í sama navni, ofta so at tá ið tað verður nevnt í hvørfalli, er tað bundið, men tá ið tað verður brúkt við hjáorði og fyriseting, ella bara fyriseting ella hjáorði, kann tað vera óbundið, t.d. *Vatnið* el. *Frammi á Vatni*, *Vøtnini* el. *Norður/ Uppi á Vøtnum*. Tað er kortini ikki nøkur gjøgnumförd regla.

Summi nœvn eru samansetingar, t.e. samansett av ávísingarliði + høvuðsliði; í tí samansetta navninum stendur ávísingarliðið sum forlið (FL) og høvuðsliðið sum eftirlið (EL), t.d. *Bessavatn*, *Sóljutjørn*, *Gronidammur*. Ávísingarliðið kann vera av ymiskum slag: 1) mansnavn (*Burshylur* < *Bursahylur*, *Benaditstjørn*, *Dímunar-Jógvanstjørn*, *Gulansvatn* < *Gulaksvatn*, *Jákupsabrunnur*, *Niklasardammur*, *Tróndartjørn*), 2) staðarnavn (*Deldarvatn*, *Eiðisvatn*, *Heiðatjørn*, *Leitisvatn*, *Ørguvatn*), 3) dýraheiti (*Músavatn*, *Neytatjørn*, *Oksavatnið*, *Ryssutjørnin*), 4) fuglaheiti (*Gásavatn*, *Kjógvavatn*, *Krákwatn*, *Lómatjørn*, *Skúvavatn*, *Ternuvatn*, *Tjaldursvatn*), 5) vøkstur (*Akrinatjørn* < *Akurullartjørn*, *Sóljutjørn*, *Grastjørn*, *Starvatn*, *Bukkabløðvatnið*), 6) halgisiður (*Krossvatn*), 7) yvirnatúrligt (*Nykatjørn*), 8) tilfar (*Eyrtjørn*, *Leirtjørn*, *Móðutjørn*), 9) litur (*Gronidammur*, *Ljómatjarnir*), 10) søguligar hendingar el. sagnir (*Íradammurin*), 11) virksemi (*Körnvatn*, *Myllutjørn*). Eitt sindur skemtiligt er navnið *Turraðtjørn*. Ofta er ávísingarliðið eitt lýsingarorð sum lýsir form ella stødd (*Mjáuvøtn*, *Langavatn*, *Fýrkantaðavatn*, *Stórvatn*, *Lítlatjørn*) ella lutfalsliga legu (*Fremstatjørn*, *Handastavatn*, *Mittvatn*), onkuntíð lit (*Gronidammur*); onkuntíð er tað navnorð (*Klingrutjørn*, nú vanligar nevnd *Klingurstjørn*, *Ljómatjarnir*). Viðhvørt lýsa nœvnini tvey (ella fleiri) støð í mun til hvørt annað (t.e. tey eru reciprokerandi), t.d. *Stórvatn* – *Lítla-*

vatn, *Djúpatjørn* – *Grunnatjørn*, *Fremstatjørn* – *Heimastatjørn* – *Niðastatjørn*. Í onkrum føri kann onkur samanburður liggja í ávísingarliði (*Halavatn*, *Tútakannutjørn*, *Músavatn*, *Spónhylur?*).

Meðan norsk vatnanœvn ofta sipa til fisk og fiskiveiðu (Stemshaug 1997: 42), er tað merkisvert at vit einki síggja til tað í føroyskum nœvnum (í áum hava vit tó dømir um hyljar við nœvnum ið sipa til fisk, eitt nú í Fjarðará í Eysturoynni).

Samansett nœvn kunnu fáa eitt ávísingarlið sett aftrat frammanfyri, sum nevnir staðið í mun til eitt annað (reciprokerandi): *Fremra Mjáavatn* – *Niðara Mjáavatn*. Hetta ávísingarlið verður tá skrivað leyst frá tí samansetta navnlíðinum.

Men umframt at lýsingarorð ofta stendur sum fyrra lið í samanseting, sum t.d. *Lítla-* í *Lítlavatn*, kann tað í hendingaføri standa aftan á høvuðsliðið (eftirsett lýsingarorð, sum annars er reiðiliga vanligt í føroyskum staðarnœvnum), t.d. *Vatnið Lítla*, *Vatnið Mikla*, *Vatnið Syðra*, *Dammurin Svarti*. Reciprokerandi eru eitt nú *Lómtjørn Niðara* – *Lómtjørn Ovara*.

Nógv tann størsti parturin av nœvnunum á føroyskum vøtnum og tjarnum kemur undir tað vit nevna *fyrisetingarnœvn*, t.e. nœvn ið innihalda eina fyrisetingarheild (prepositiósfrasu). Upp í fyrisetingarheild rokna vit her tað sum vanligar hevur verið nevnt fyrisetingarlið, t.e. fyriseting + stýring (t.d. *á Skarði*), og eisini orðingar við hjáorði + fyriseting + stýring (*handan fyri Høgaleiti*, *oman fyri Stígar*) ella hjáorði + stýring (*oman Stórrygg*), t.e. hjáheildir. Í setningafrøðini verða báði fyrisetingar- og hjáheildir at rokna sum hjálið (adverbial).

Í fyrisetingarnœvnum stendur høvuðsliðið fremst (ósamansett el. sum EL í samanseting), og fyrisetingarheildin, sum er ávísingarlið, kemur aftaná, og sum vit síggja, nevnir hon altíð hvar staðið er, ella hvussu tað liggur í mun til okkurt annað stað, t.d. *Tjørnin á Skarði*, *Vatnið í Tindalið*, *Tjørnin norðuri á Klettum*, *Tjørnin oman Gjónna*, *Tjørn-*

in handan fyrri Høgaleiti, Tjörnin á Sundshálsi, Vatnið í Vatnsdal, Vatnið við Rættina Nýggju, Vatnið oman fyrri Stígar, Tjörnin millum Fjalla, Tjörnin við Sorn, Tjörnin undir Svadastígnum, Tjörnin uppi á Kambi o.s.fr., og tað longsta av øllum: Tjörnin oman fyrri Skarðið á Heyginum. Fyrirsetingin og/ella hjáorðið knýtir staðið at einum øðrum stað, og hetta tilknýtið er orðað í fyrirsetingar- og hjáheildini. Men sum vit sóu omanfyrri, kann tað sama tilknýtið orðast í eini samanseting, t.d. í nøvnum sum *Borgarhálsfjörn*, *Breiðávatn*, *Eiðisvatn*, *Gásdalsvatn*, *Hálsafjörn* o.s.fr. Í summum førum tykjast báðir móguleikar, fyrirsetingarheild ella samanseting, at vera tøkir í sama navni: *Tjörnin á Fagradal* ella *Fagradalsfjörnin*, *Tjörnin á Hálsi* ella *Hálsafjörn*, *Tjörnin á Klubbunum* ella *Klubbafjörnin*, *Tjörnin á Kollstein* ella *Kollsteinsfjörn*, *Tjörnin á Reyðastíg* ella *Reyðastíggafjörn*, *Vatnið í Tindalið* ella *Tindaliðarvatn*. Tá ið geodetarnir gjørdur føroyakort og settu nøvn á í 1890'unum, høvdu teir tað fyrri at broyta fyrirsetingarnøvn til samansetingar, ofta av sínum eintingum. Teir nevndu tað at „kartografisera“ nøvnini; teir hildu nøvn við fyrirseting vera „ókartografisk“ og valdu tí at „kartografisera“ tey, t.e. gera tey meira „kartografisk“ (sí t.d. *Tjarnirnar á Vatnaskarði* el. *Vatnaskørðum* og *Vatnaskarðstjarnir*, somuleiðis Weyhe 2017).

Tær fyrirsetingar ið koma fyrri í nøvnunum, eru *á* (+ hvmf.), *í* (+ hvmf.), *millum* (+ hvsvf. el. hvnf.), *undir* (+ hvmf.), *við* (+ hvnf.). Framman fyrri fyrirsetingina kann vera eitt staðarhjáorð ið nevnir rætning, og tað tykist vera heldur valfrítt um málbrúkarin/uppskrivarin hevur hjáorðið við (*Tjörnin á Kambi* el. *Tjörnin uppi á Kambi*, *Tjörnin á Klettum* el. *Tjörnin norðuri á Klettum*). Eisini fyrirsetingin *fyrri* (+ hvnf.) kemur fyrri, men bara við staðarhjáorði frammanfyrri (*Tjörnin handan fyrri Høgaleiti*, *Tjörnin oman fyrri Skarðið á Heyginum*, *Vatnið oman fyrri Stígar*, *Tjörnin sunnan fyrri Húslonina*). Fá dømir eru um hjáorð einsamalt framman fyrri navnið í hjáliðinum, og einasta hjáorðið í hesi støðu er *oman* + hvnf. (*Vatnið oman Stórrygg*, *Tjörnin oman Gjönnu*, *Tjörnin oman Óktarhólin*). Hjáorðini ið koma fyrri í

nøvnunum eru: *eystur(i)*, *frammi*, *handan*, *inni*, *niðri*, *norðan*, *norður(i)*, *oman*, *súður(i)*, *sunnan*, *uppi*, *úti*.

At enda skal nevast at fyrirsetingarnøvn av slagnum *Við Tjörnina*, *Inni við Tjörn* eru tikið við her tó at fyrirsetingarheildin strangt tikið sipar til økið við tjörnina heldur enn at vera navn á tjörnini sjálvari. Sama er at siga um nøvn við fyrirsetingini *á*, so sum *Norður á Vatninum*, *Uppi á Tjörn*, *Úti á Tjörn* o.s.fr., har fyrirsetingin *á* kann hava sín uppruna í fyrirsetingini *at*, sum eisini hevur kunnað merkt ‘við’, sbr. at í einum navni sum *Tjörnin á Kollstein* merkir fyrirsetingarheildin ‘við Kollstein’.

4.3 NAVN VIÐ ONGUM HØVUÐSLIÐI

Reglan í føroyskum vatnanøvnum er sostatt at navnið skal innihalda eitt høvuðslið ið nevnir hvat natúrfríbriðgi navnið sipar til (vatn, tjörn). Men eingin regla uttan undantak! At síggja til hava vit eitt dømi um vatnanavn við ongum slíkum staðlýsandi høvuðsliði: *Vatnsnes* er navn á vatni tó at tað sær út sum navn á nesi.

Alt bendir á at *Vatnsnes* upprunaliga er navn á tí stóra nesinum sum gongur út í vatnið, og *-nes* hevur tískil verið høvuðslið í navninum á nesinum, ikki sjálvum vatninum, meðan vatnið einaferð í tíðini kanska hevur hitið *Vatnsnesvatn* (sum kemur fyrri hjá J. C. Svabo og J. H. Schrøter). Vatnið hevur sum frá líður yvirtikið navnið á nesinum, helst tí hetta nesið er so ásynligur partur av tí. Tí er hetta helst eitt dømi um stytting (ellipsis).

Sí eisini *Sortudíki*.

4.4 NØKUR FORMLIG VIÐURSKIFTIR

Um grammatiskan form er ikki nógv at leggja aftrat tí sum sagt er undir teimum einstøku nøvnunum.

Viðvíkjandi bundnum og óbundnum formi er mynstrið yvirhøvdur tað sama galdandi sum í øðrum føroyskum staðarnøvnum (sí t.d. Weyhe 2020: 15 f.). Ósamansett nøvn sum bara innihalda staðlýsandi høvuðslið, eru oftast bundin, serliga nevnd einsamøll og í hvørfalli, men sama navnið er ofta óbundið eftir hjáorð og/ella fyriseting, t.d. *Vatnið*, men *Niðri á Vatni*, tó at hetta ikki kann sigast at vera nøkur gjøgnumförd regla. Samansett nøvn eru aloftast óbundin, t.d. *Kirkjuvatn*, *Stóratjørn*, *Gronidammur*. Tó eru mong dømir um samansett nøvn í bundnum formi á síggja á F20, og tey tykjast vera vanligari í Sandoyinni enn aðrastaðni, t.d. *Bøllheyggjavatnið*, *Gásatjørnin*, *Hamarsvatnið*, *Høvdarhagavatnið*, *Kjógvatjørnin*, *Lykkjuvatnini*, *Løgasteinatjørnin*, *Matarjarnirnar*, men dømir eru eisini aðrastaðni, t.d. *Brúnavatnstjørnin*, *Bukkabløðvatnið*, *Eiðisdammurin*, *Fagradalstjørnin*, *Hólmatjørnin*, *Íradammurin*, *Smátjarnirnar*. Helst kann bundin og óbundin formur skifta í hesum nøvnum (er valfríur).

Í samansettum nøvnum hevir FL viðhvørt stovnsform (t.d. *Kornvatn*, *Leirtjørn*, *Ryskivatn*, *Starvatn*), men oftast hvørsfalsform, og vit kunnu staðfesta at hvørsfall fylgir ofta gomlum reglum (t.d. *Hamarsvatn*, *Heygsvatn*, *Vágsvøtn*, *Leitisvatn*, *Deldarvatn*, *Hviltarvatn*, *Rettarvatn*, *Vikarvatn*, *Kirkjuvatn*, *Hagavatn*); byrjar seinra lið við hjáljóði, høyrst *r* vanligi ikki, og munur høyrst tó ikki á endingunum *-ar* og *-a*. Í nøvnum sum eitt nú *Gásatjørn*, *Heiðatjørn*, *Músavatn* ber ikki til at siga um endingin hevir verið *-ar* (eint.) ella *-a* (flt.). Eitt dømi hava vit um FL í bundnum (hvørsfals)formi, og tað er í navninum *Æðunatjørn* (helst uppr. *Æðunnartjørn*).

Í summum nøvnum kann ivi vera um hvørt *-a* er hvfsf. flt. ella samansetingarklípi har vit í eldri máli høvdu væntað *-s*. Í teimum mongu nøvnunum har FL er staðarnavnið *Hálsur*, tykist tað vera mestsum ein regla at FL er *Hálsa-*, og somu ending síggja vit í forliðum sum *Hólma-*, *Lofa-* og *Reyna-*; *Hólma-* kann vera hvfsf. eint. av tí veika forminum *hólmi*, sum eisini er til, men helst er, í hvussu er í flestum

førum, talan um tann sterka formin *hólmur* við samansetingarklípinum *-a*.

Eftirfestið *-sa* skoytt upp í mansnavn síggja vit í einum heilt ungum navni (úr 20. öld), *Jákupsahylur*, helst eisini í *Niklasadamur*.

Í samansetingum við *nyki* sum FL síggja vit báði formin *Nyka-*, har *-a* helst skal fatast sum samansetingarklípi, og tann heldur lögna formin *Nyku-* (→ *Nykatjørn*).

Sum vanligt er í føroyskum staðarnøvnum har FL er samanseting við *-vik*, kemur *s* inn sum klípi, t.d. *Hoyvíkstjørn*. Har sum FL er eitt staðarnavn við *-á*, viknar hvørsfalsformurin *-áar-* vanligi til *-a-* (t.d. í *Breiðavatn*, úttalað sum *Breiðavatn*, *Ljósavatn* úttalað *Ljósavatn*).

Ein ungan samansetingarform síggja vit í *Bukkabløðtjørnin*.

Í nøvnum í hvmf. ber ikki til at hoyra um endingin er *-inum* el. *-unum*, tí í stavilsi við leivissimus-herðing (veikastu herðing) hevir føroyskt samanfall millum *i* og *u* (sí t.d. *Tjørnin á Reyninum* og *Vatnið í Hólminum*).

5. NAKAÐ UM ALDUR

Hvussu gomul nøvnini eru, er ilt at siga nakað stórvegis um við vissu; tað kemst av at gamlar keldur tróta. Helst eru nøvn sum *Bessavatn* og *Trelavatn* kortini fyrndargomul, kanska eisini *Baðatjarnir*, *Dúniavatn*, *Havnarvatn* og *Ljósavatn*. Eisini onnur kunnu saktans vera gomul tó at vit einki fáa sagt um tað. Tað at Seyrvágsvatn/Leitisvatn einferð í tíðini bara hevir verið nevnt *Vatn*, kann vera upprunaligt, og soleiðis hevir helst verið við fleiri øðrum vøtnum eisini, t.d. *Eiðisvatni*, *Sandsvatni* og *Vatninum* í Vági, at tey bara hava verið nevnd við hjáorði og fyriseting framman fyri orðinum *vatn*. Eisini kunnu vit nevna tey mongu dømini um *Vatnið í Vatnsdal* el. *Vatnsdalsvatn*; tey hava helst bara verið nevnd *Vatn(ið)*, sum síðan hevir givið dalinum navnið *Vatnsdalur*, síðan

harav *Vatnið í Vatnsdal* ella *Vatnsdalsvatn* (hetta seinra stundum nýgjørt í sambandi við kortgerð, sonevnd kartografisering). Eisini kann tað væl hugsast at eitt navn sum *Fjallavatn* er fyrndargamalt sum mótsetningur til *Vatn* (Seyrvágsvatn/Leitisvatn).

Fyrr í hesum inngangi er róð fram undir at nøvn við fuglaheiti sum FL kunnu vera ung, kanska heilt nýggj, og summi av fyrisetingarnøvnunum hava ein slíkan dám at tey kunnu virka sum tilvildarligar nýgerðir ið minna meira um „frágreiðingar“ enn um nøvn ið hava vunnið sær fast innivist í navnatilfeinginum í málinum.

STYTTINGAR

KELDUR:

Tey søvn ið víst verður til, eru øll á Føroyamálsdeildini, Fróðskaparsetri Føroya, annaðhvørt í upprunalíki ella í ljóstøku.

Born

Kort hjá C. L. U. von Born kapteyni frá 1790-95 (Clementsens 1994).

F20

Topografiskt kort *Føroyar 1:20.000*, 3. útg. 1987-1998. (1. útg. 1901, 2. útg. 1943). Er ikki annað tilskilað, vísir styttingin til 3. útg. *Árstølini 1901* og *1943* vísa til tær fyrru útgávarnar.

Geikie

James Geikie (1880).

Gst.

Forarbeiðið 1895-1899 hjá herstjórnini (generalstabinum) til 1. útg. av F20.

Hmb

Staðarnavnasavn hjá V. U. Hammershaimb frá 1853.

Hmb-AM

Navnalistar 1856 hjá Absalon Matras í savni hjá V. U. Hammershaimb.

H.D. Matras

Navnalistar hjá Hans David Matras (1856) í savni hjá V. U. Hammershaimb.

Mikkjal á Ryggi

Staðarnavnauppskriftir 1920-24.

N. Djurhuus

Staðarnavnauppskriftir 1953-1959.

Rafn

Kort til C. C. Rafn: *Føreyingasaga* (1832).

Schrøter

Staðfrøðiligt yvirlit frá o.u. 1830 (Weyhe 2007).

Sólarmagn

Staðarnavnasavn hjá Ungmanna-felagnum Sólarmagni.

Svabo

J. C. Svabo (1959).

AÐRAR STYTTINGAR

EL = Eftirlíð

FL = Forlíð

eint. = eintal

f. = femininum

flt. = fleirtal

før. = føroyskt

h. = hvørkikyn

hvmf. = hvørjumfall

hvnf. = hvønnfall

hvr. = hvørfall

hvsf. = hvørsfall

k. = kallkyn

kv. = kvennkyn

lat. = latín

m. = maskulinum

n. = neutrum

norr. = norrønt

sbr. = samanber

serst. = serstakliga

sms. = samanseting

stn. = staðarnavn

stadn. = stadnamn

Serlig tekn:

Stjørna (*) er sett við ein hugsaðan

upprunaform ella eldri form

/.../ fonemskrift

[...] ljóðskrift

> verður til

< kemur av

→ vísir til navn sum leitorð

VATNANØVN Í STAVRAÐ

(Í uppskriftum eru summi nøvn bara at finna við hjáorði og/ella fyrirseting framman fyri stýring. Tey eru her stavraðaði eftir stýringini. T.d. er *Eystur á Tjørnum* sett undir *Tjarnir* og *Norður á Vatninum* undir *Vatnið*.)

Akrinatjørn – Sandi

Tjørn í Fjalshaga, stutt vestan fyri → *Hálsavotn* millum Sand og Skopun, í 200 m hædd. Ein lókur rennur úr henni í → *Norðara Hálsavatn*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL kann einki hava við akur at gera, men sipar allarhelst til plantuna *akurull* (sama sum mýrifípa, *Eriophorum augustifolium*), t.e. uppr. *Akurullartjørn (Weyhe 2014). Í orðasavninum á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum er sera lítið grundarlag undir plantuheitinum *akurull* (eittans dømi um at eldri fólk í Nólsoy brúktu orðið), og tað bendir á at orðið hevur verið lítið kent. At plantuheitið *akurull* hevur verið kent og brúkt á Sandi, sæst kortini í einum ørindi í Bátatáti (CCF 223), sum er yrktur á Sandi o.u. 1840 (Clements 1981: 188):

*Seglini vóru av silkibondum,
togini av akurull,
kempan aftur á bakborðslæri,
eyguni glógva sum gull.*

Ágarðstjörn – Sandi

Úttalað /oggars-/. Hetta var navn á tjörn sum var har sum ellis- og røktarheimið Áargarður er í dag.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. Sum navnið á røktarheiminum sigur, hefur FL verið fatað sum hvfsf. av einum staðarnavni *Ágarður(in)* /ogg- / (uppr. **Á(a)rgarður*), ið hefur verið navn á bústaði og nú á røktarheimi. Tolkingin er kortini ivasom, tí á er eingin har. Spurningurin er um upprunin kundi verið **Hornгарðstjörn* (garðurin *Í Horni* var har) el. **Hoygarðstjörn* (h-fall er ikki ókent í føroyskum).

Álkurðarvatn – Nólsoy

1901: *Álkurðar Vatn* (Gst. 1895: *Aalkuhravatn, Aalkuhren* og *Aalkuhraaa*). 1943-1989: *Álkurðarvatn*. Vatn í einum víðum mýrulendi í Junkarshaga í syðra parti av oynni, 154 m yvir sjóvarmálanum. Ein á rennur úr vatninum oman í Kálabergr. Úr mýrulendinum sunnan fyri vatnið rennur ein onnur á oman í Høsmøl, og ein triðja kemur úr Skúvafjalli og rennur í sjógv sunnanvert *Álkurðar*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Álkuurð* (< **Álkuurð*) el. *Álkuurðar* (< **Álkuurðar*), samansett av fuglaheitinum *álka* kv. (Alca torda) + *urð* kv. ‘rúgva av stórum gróti’. Tað er óvist um navnið á urðini upprunaliga hefur verið eint. ella flt. Á F20 (1989) eitur staðið *Álkuurðar* (flt.) og er sett at vera millum Høsmøl og Reyðastíg vestantil á oynni, í uppskrift eisini nevnt *Suður í Álkuurðum* el. *Suður í Urðum*; sambært tí hevði verið rættari at skrivað FL *Álkuurða-*, men formurin við *r* hefur

staðið á øllum kortunum F20. Í tí hondteknaða kortinum hjá Gst. stendur „Aalkuhren“ (eint. at síggja til) at vera oman fyri Høsmøl (kom ikki við á tað prentaða kortið 1901). Vatnið er nokkso fitt norðan fyri *Álkuurðar*. Sum tað sæst, nevnið Gst. eina „Aalkuhraaa“, sum má lesast sum *Álkuurðaa*; tað er óvist hvar hon er, tí navnið tykist ikki vera í brúki longur, men tað man annaðhvørt vera áin ið rennur úr vatninum, ella á ið rennur oman í *Álkuurðar*.

Baðatjarnir – Kaldbak

Tvær tjarnir í um 250 metra hædd nakað oman fyri bygdina (á Borgarhálsi). Á eldri kortum rennur ein á úr tjarnunum fyrst eystur gjøgnum hagan og síðan oman gjøgnum bygdina við býlingin *Á Gørðum* og í sjógv beint uttan fyri kirkjuna og býlingin *Á Bø*. Á tí nýggjasta teldutøka kortinum rennur *Lambá* úr tjarnunum og oman í *Kaldbaksfjørð* nakað innari.

Samansett navn. EL er flt. av *tjörn* kv. Upprunin til FL er óvissur. Við fyrsta eygnabrá sær tað út til at innihalda orðið *bað* h. Men hinvegin nevnið *Jakob Jakobsen* at í *Hvalba* er ein *Beðá*, sum hann sigur vera „af stammen „bed-“ (leje)“ (*Jakobsen* 1909: 105 – eingin tykist komast við tað navnið í dag). Í fleiri føroyskum bygdamálum hoyrist ikki munur á *a* og *e* framman fyri eitt annað sjálvljóð (t.d. *glæða* og *glæða*). Ein hugsandi móguleiki er tí at navnið hefur verið **Beðátjarnir* (< **Beðáartjarnir*), har sum **Beðá* er eitt horvið áarnavn ið hefur innihildið stovnin **beð-*, sbr. norr. *beðr* k. m.a. ‘underlag, lege (leie); banke, strand’ (NO) og norskt *bed* k. m.a. ‘dunge, haug; jordlag; oppbygd pall’ (Nynorskordboka). Ein annar móguleiki er at upprunanavnið er **Beðjartjarnir*, har FL er hvørsfall av *beður* k., norr. *beðr* k., og at tað sipar til lendið har tjarnirnar eru. Í føroyskum er *beður* k. einans varðveitt í kvæðamáli og tá í merkingini ‘song’.

Tað er ekki óhugsandi at tað er sama navnið vit hava í navninum *Baðansskarð* (*Baðansskarðið Stóra* og *Baðansskarðið Líttla*) í Fámjin.

Barkulsvatn – Hesti

Er saman við → *Loftavatni* tað norðasta av vøtnunum uppi á oygni, í 236 m hædd, dýpið er góðan metur.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Gst. (1895) skrivar *Barkelsvatn*, men teir taka ikki navnið við á kortið, tí teir siga vatnið vera ov lítið. Kortini grunda teir yvir navnið og skriva: „Barkhella – Sten, hvorpaa Bark knuses, rette form vilde vist være Barkhella Vatn“. Jóan Chr. Poulsen (1947: 181) skrivar *Barkilsvatn* og *Barkilshólmur*. Tó verður *k* úttalað bakmælt (velart), og tí er navnið eisini skrivað *Barkuls-* fyri at forða fyri frammæltum (palatalum) *k* (eftirfestið *-ul* verður í hesum bygdamálsøki úttalað sum /il/). Í vatninum er ein hólmur, *Barkulshólmur*, og Jóan Christian heldur at hann hevur hitið *Barkhólmur*, og at vatnið tí upprunaliga hevur hitið **Barkhólmsvatn*. Kortini ivast hann: „Sum statt hevur verið seinri í tíðini, eru ongar grundir fyri at hava givið hólminum barknavn. Kemur navnið av barki, so má tað hava verið avoytt í gomlum døgum.“ Hann veit tó ikki at „skjóta upp á nakað annað, ið kann hava givið hólminum barknavn.“

Hví eitur hólmurin so *Barkulshólmur* og ikki *Barkhólmur*? Tað kann hugsast at navnið á hólminum er leitt av navninum á vatninum: Eftir at miðstavilsíð *-hólms-* í *Barkhólmsvatn* er viknað til *-uls-* í *Barkulsvatn*, skal navnið á hólminum so eisini vera broytt í samsvari við navnið á vatninum til *Barkulshólmur*.

Sum vit sóu, hevði Gst. hug at seta navnið í samband við orðið *barkhella* kv., men teir fingtu tað ikki at passa másliga. Hartil er tó at siga at tað ikki er ómøguligt ella óvanligt at hava *s* sum klípi tó at fyrra samansetingarlið er kvennkynsorð (t.e. formar sum **Barkhellsvatn* og

*Barkhellshólmur eru ikki ómøguligir másliga). Spurningurin er heldur hvussu tolkingin fæst at sampakka við tey sakligu viðurskiftini á staðnum.

Mest sannlíkt er at FL er hvssf. av **Barkhólmur*: **Barkhólmsvatn* > *Barkulsvatn*.

Bessavatn – Hovi, Porkeri

Svabo: *Bessa-Vatn*. Schrøter: *Bessa Vatn*. 1901-1943: *Bessavatn*. Reiðiliga stórt vatn í 224 metra hædd undir Borgarknappi, á markinum millum

Vatnsnes (vm.) og *Bessavatn (hm.)*, millum Hov og Porkeri. Hólmurin í *Vatnsnesi* var nes áðrenn vatnið varð byrgt og vatnstøðan hækkaði. Aftanfyrri: *Vágfelli*, *Vágsskarð* og *Hvannafelli*. Mynd: Pól Sundskarð.

Hov og Porkeri, og tað innasta av teimum mongu vøtnunum í Porkerishaganum. Niðan fyri vatnið gongur Vatnaryggur sum ein natúrlig byrging, og eftir honum gekk bygðagøtan úr Vági til Ørðavíkar. Størsta málda dýpið er 1,80 m. Fleiri áir renna í vatnið úr líðunum undir Borgarknappi og Hvannafelli og eisini úr → *Tjørnini oman Gjóinna*. Úr vatninum rennur ein á oman gjøgnum Ærgidal og í → *Vatnsnes*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Við fyrsta eygnabrá kundi navnið sætt út til at innihildið mansnavnið *Bessi* (norr. *Bersi*), sum vit eftir øllum at døma hava í *Bessaskor* í Seyrvági (har eru *Atlaskor* og *Bessaskor* lið um lið). Tað er tó lítið sannlíkt at hetta stóra vatnið skal hava eitt mansnavn sum forlið. Navnið man heldur innihalda ein áarnavnastovn, tann sama sum tað norska *Bessvatnet* (eisini skrivað *Bessevand*) og tað hetlenska *Bess-water* (Jakobsen 1909: 106 sigur soleiðis: „Bessavatn svarer til norsk „Bessevand“ og shetl. „Bess-water“; det bliver at udlede af „bersi (bessi)“, m., hanbjørn, ligesom de norske elvenavne Bera og Birna av oldn. bera, birna, f., hunbjørn.“). *Bessa* er í Norra brúkt sum áarnavn, og tað er leitt av stovninum í tí norrøna kallkynsorðinum *bersi* ‘kallbjørn’. Sum áarnavn merkir tað tí ‘Bjarnaráin’ (NSL). Tað tykist hava verið ein navnasiður at nevna áir eftir kvenndýrum, t.d. *Bera* og *Birna*, eftir norr. *bera* kv. og *birna* kv., sum bæði merkja ‘kvennbjørn’, og samsvarandi er kvennkynsformurin *Bessa* leiddur av kallkynsorðinum *bersi*, *bessi*. Til áarnavnið eru gjørd nøvnini *Besseggi*, *Bessfjället*, *Besshøi* og *Bessvatnet* (Rygh 1904: 12-13; NSL). Í Norra er *Bessa* (bundin formur) ein á í Vågá kommunu á Upplondum. Sama navnið er *Besso*, sum rennur úr *Bessvatnet* (Rygh í NG skrivar *Bessevand*) og út í Nordmannslágen á Harðangursvídd á Hørðalandi (NSL).

Tað reisir spurningin um *Bessa* hefur verið navn á eini á ið stendur í sambandi við Bessavatn. Ilt er at siga hví tað føroyska vatnið hefur fingið navnið *Bessavatn* og ikki *Bessvatn* um so var at útgangsstøðið var

áarnavnið **Bessa* í kvennkyni, tí eitt tílíkt er ikki varðveitt í Føroyum. Ein møguleikin er at *Bessa* hefur verið áarnavn í Føroyum, og at tað hefur verið víðkað við *-á*: *Bessa* > *Bessu-á* > *Bessá*, sum er varðveitt sum forliðið *Bessa-* í vatnsnavninum. Tað er tí møguligt at *Bessa* hefur verið navn á á, og tá helst á ánni ið rennur úr Bessavatni í Vatnsnes og haðani oman í Hovsfjørð. Um so er, so er áarnavnið horvið og livir bara í FL á navninum á vatninum. Í dag eitur áin úr Bessavatni og í sjógv Hovsá („úr ósanum og líka í Bessavatn,“ sigur uppskrift úr Hovi um Hovsá). Eitt kunnu vit siga við vissu: *Hovsá* hefur hon ikki hitið av fyrstantíð. Leggjast kann aftrat at tað er her í ánni millum Bessavatn og Vatnsnes at vit hava *Ærgifoss* (*Ergi-*). Men í henni eru eisini aðrir fossar. Ein er *Foldarafossur*, og fossar innihalda ofta áarnøvn. Tað letur upp fyri tí møguleika at áin ella kanska partur av ánni møguliga einaferð hefur hitið **Foldará* ella kanska uppafur eldri **Fold*, t.e. **Foldaráarfossur* > *Foldarafossur*, og hamarin suður frá fossinum og sum hann rennur út av, **Foldarfossamar* > *Foldarshamar*.

Ein møguleiki er sjálvandi at FL í *Bessavatn* ikki hefur verið áarnavn í Føroyum, men at navnið á vatninum er „innflutt“ við landnámsmonnum sum liðugt myndað vatnsnavn. Tí ivist eg tó í. Heldur er tað so, at tað er siðin at geva eini á navn eftir kvennbjørn sum landnámsmenninir hava havt við sær heimanífrá.

Eg fari tí her at seta eina aðra hugsan fram. Niðari í ánni er ein annar fossur ið ber navnið *Brestalafossur*, eitt navn sum tað ikki hefur borið nøkrum til at tolka við skili. Báði fossar og vøtn hava ofta navn eftir áum. Kann tað hugsast at áin av fyrstantíð hefur hitið *Bersa*, sum einaferð í tíðini hefur fingið *-á* skoytt uppi til *Bersu-á*, og at tað er tað sum er forlið í navninum á vatninum (**Bersu-ár-vatn* > *Bessavatn*)? Hefur áin einaferð í tíðini hitið *Bersa* ella *Bersuá*, er tað ikki óhugsandi at tað er tað navnið vit hava sum forlið í navninum á *Brestalafossi*. Hugsu vit

okkum at lægdirnar sum áin rennur ígjøgnum í neðra, kunnu hava hitið **Bersudalar* (el. *-dalir*), t.d. har sum *Hólmadalur* og *Grønudalur* eru nú, kann fossurin hava hitið **Bersudalafoss(ur)*, sum við ljóðumkasti av *er > re* er blivið til *Brestalafossur*.

Ein vansi við hesari tolking er at henda grein eisini rekur fram undir at tolka **Fold* (el. **Foldará*) sum gamalt navn á (parti av) somu á. Spurningurin er tá um vit her hava at gera við tvey gomul áarnøvn á somu á? Ein móguleikin er tá at *Foldar*-navnið bara hevur verið á tí partinum av ánni sum er millum Vatnsnes og Foldarafoss, og júst har (har áin í Grosmanngili kemur í Hovsá) breiðir áin seg til eitt lítið vatn, → *Tjornin í Grosmanngili*, og longri niðuri til *Tjornina í Hólmal*.

Blávusvatn – Fámjin

Gst. (1899): *Blaaafosvatn* (og *Blaaafossur*). Á kortið 1901 slapp bara *Bláfossur* við. F20 (1998): *Blávusvatn*. Vatnið er inni á Dalinum (í um 150 m hædd) eystast í Miðhaga har sum gøtan til eysturbygdirnar Hov og Porkeri fer upp um Fámjinsskarð. Úr Blávusvatni kemur Áin Mikla, og á veg úr vatninum ger hon ein foss ið eitur *Bláfossur*, og brekkan beint norðan fyri hann eitur *Bláuskinn*, úttalað /blá:visjinn/. Vatnið hevur upprunaliga hitið *Bláfossvatn*, eins og navnið *Bláuskinn* man koma av *Bláfoss-kinn*.

Navnið er samansett. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Bláfossur*, sum í sínum lagi er samansett av stovninum í lýsingarorðinum *bláur* ‘myrkur, svartur’ + *fossur* k., norr. *foss* k.

Borgarhálastjörn – Velbastað

Tjörn í um 165 m hædd stutt niðan frá bygdini. Staðið, ein hálsur á hæddini oman fyri bygdina, eitur *Borgarhálsur*, og tjörnin er uppi á Borgarhálsi.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Borgarhálsur*, sum er samansett av *borg* kv. ‘hædd’ + *hálsur* k. ‘høg árund úturgerð’, norr. *háls* k.

Botnsskarðsvatn – Trongisvági

Vatn á *Botnsskarði* uppi yvir Trongisvágsbotni, í um 208 m hædd. Botnurin er á vestursíðuni á oynni og er feitilendi ið hoyrir til Trongisvág. *Botnur(in)* er styttri formur (nærnavn) fyri *Trongisvágsbotn*. Fleiri staðarnøvn har hava *Botns-* sum forlið, t.d. *Botnsmýrar*, *Botnsmøl* og *Botnsskarð*. Botnsskarð er slættlendið í erva norður og eystur frá botninum, og har eru *Botnsskarðsvatn*, → *Tjornin í Botnsskarði* og *Fossurin á Botnsskarði*. Úr Botnsskarðsvatni rennur Stóra út í Trongisvágsfjørð.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Botnsskarð*, sum er samansett av *Botnur*, sbr. *botnur* k. ‘dalur’, norr. *botn* k., + *skarð* h. ‘djúpur lækki í fjalli el. í fjallarøð el. millum høgur fjallaknúkar’, norr. *skarð* h. (sipar her til láglandið millum Galvin og Nakk).

Breiðavatn – Kollafirði, Kvívík, Leynum

Annað navn á → *Leynavatni*, brúkt í nærumhvørvinum, eitt nú í Kollafirði.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *breiður*, og navnið skal síggjast í samanburði við → *Mjáuvøtn*.

Breiðavatn – Selatrað

1901: *Breiðá Vatn*. 1943: *Breiðavatn*. Vatn í 208 m hædd norður í Haga, stutt suður frá *Breiðá*, sum (í neðra) er mark móti Oyri.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Tó at úttalan er /broi:avatn/, man tað vera áarnavnið *Breiðá* sum er FL og ikki lýsingarorðið *breiður*, upp-

runaliga *Breiðá(a)rvatn*. Í áarnavninum *Breiðá* er FL stovnurin í lýsing-
arorðinum *breiður*.

Brúnavatn – Kaldbak

1901-1943: *Brúnavatn*. Eitt av fleiri vøtnum í um 250 m hædd uppi yvir
Kaldbaksbygd, beint eystan fyri → *Stórvatn*. Hamrarnir eystan fyri vatnið
eita *Brúnarnar*. Millum vatnið og Brúnarnar er → *Brúnavatnstjørnin*, og
við vatnið er eisini *Brúnavatnsøyran*. Ein á rennur í Brúnavatn norðanfrá,
og úr tí rennur Tvørá eystur í Høgadalsá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. flt. av staðarnavninum
Brúnarnar, sbr. *brún* ‘kantur, trom, røð’, norr. *brún* kv.

Brúnavatnstjørnin – Kaldbak

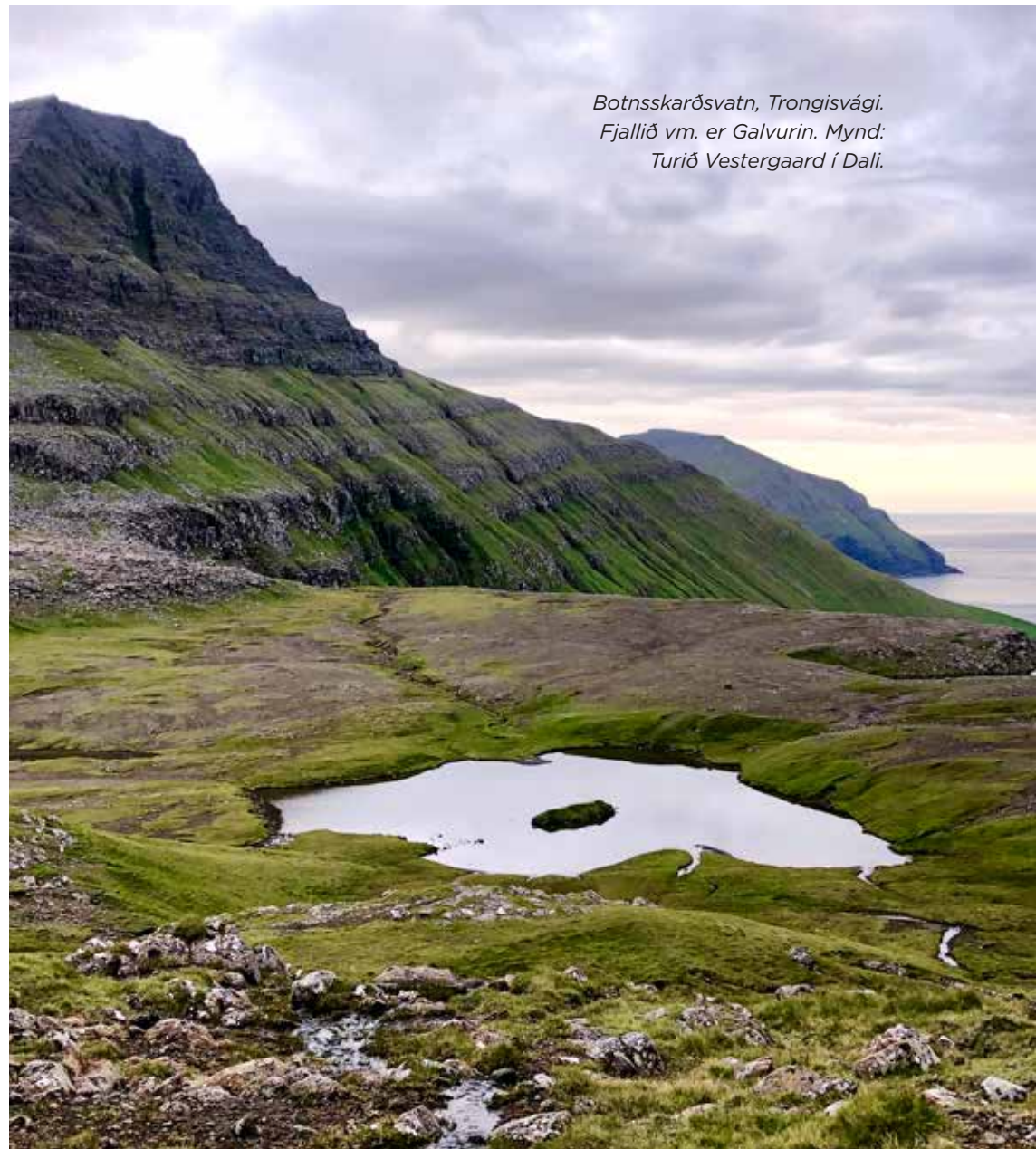
Lítill tjørn beint eystan fyri → *Brúnavatn*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvssf. av vatnsnavninum.

Bukkabløðvatnið el. **-tjørnin** – Nesi (Eysturoy)

Ein uppskrift nevnir hetta millum nøvn á Eystnesi. Ein heimildarmaður
sigur tað vera eina lítla tjørn sunnan fyri Vørðuna og nevnir hana
Bukkabløðtjørnina og sigur at hon nevndist eisini → *Ryssutjørnin*, tí ein
ryssa skuldi drukna í henni. Onkur heimildarmaður sigur seg bara
kenna navnið *Ryssutjørn*, og at har veksa ikki fleiri bukkabløð enn
aðrastaðni.

Samansett navn. EL er *vatn* h. el. *tjørn* kv. FL er plantuheitið *bukkabløð*
h. í flt., sum annars eisini kemur fyri í staðarnavninum *Bukkabløðini*,
navninum á eini vík í → *Toftavatni* (og í navninum á einum bøstykki í
Hvannasundi). Navnið má sipa til at har veksa (hava vaksið) *bukkabløð*
(*Menyanthes*). Merkisvert er at FL hevur plantunavnið í hvør-/hvønn-
falsformi (og ikki hvssf. *-bløða-* ella stovnin *-bløð-*), sum bendir á heilt
unga samanseting.

*Botnsskarðsvatn, Trongisvági.
Fjallið vm. er Galvurin. Mynd:
Turið Vestergaard í Dali.*

Burshylur – Hellunum

Ein lítil tjörn í einum vátlendi stutt niðan frá fjøruni við Laksá, minni enn 10 m oman fyri sjóvarmálan. Ein lítil løkur rennur úr og í sjógv.

Samansett navn. EL er *hylur* k. FL, uppr. *Bursa-*, man vera hvfsf. av mansnavninum *Bursi* < *Tiburtius*, sum er álmanakkanavn (14. apríl). *Bursi* kemur fyri í fleiri føroyskum staðarnøvnum (Johansen 1994: 45-46), best kent man vera *Bursatangi* í Havn.

Bænaditstjörn – Sandi

Lítil tjörn beint eystan fyri → *Gróthúsvatn*. Sunnan fyri tjørnina gongur *Bænaditstangi* út í vatnið. Sögn er at Bænadit í Skálanum, sum var sýslumaður uml. 1600, „skar torv yvir undir Hamri. *Bænaditstjörn* á *Bænadistanga* bera í dag navn eftir henda mann: har vóru torvheiðar hansara“ (Hjalt 1953: 55, 84). Um Bænadit skrivur eisini Clementsen (1998: 12): „Kendasti maður úr søgnunum er Bænadit í Skálanum, ið var sýslumaður í Sandoy. Hann hevði torvheiðar inni undir Hamri á slættanum eystanfyri Gróthúsvatn. Sagt er, at hann skar undir vatn, so tjörn stóð eftir, og hon eitur Bænaditstjörn. Hon liggur á Bænaditstanga, og har er eisini *Bænaditsrætt*.“ Her hava vit sostatt frásögn um tjörn sum er íkomin av mannaávim.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er hvfsf. av mansnavninum *Bænadit*, síðuformur til *Bænadikt*, norr. *Benedikt*, lat. *Benedictus*. Málsøguliga er vert at leggja til merkis at meðan tað fyrsta sjálvljóðið í tí norrøna navninum er stutt *e*, so má tann føroyski navnaformurin byggja á langt ljóð, *é*. Sama síggja vit í fleiri bíbliu- og halgimennisnøvnum, t.d. *Grægaris*, *Ábraham*, *Jákup*.

Bøllheggjavatnið – Skálavík

Lítið vatn í um 295 m hædd í Innastahaga. Beint eystan fyri vatnið eru

Bøllheggjar, sum vatnið hevur navn eftir. (Sbr. annars → *Bøllheggjavøtn* eystari í haganum).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Bøllheggjar*, sum í sínum lagi er samansett av *bøllur* k. ‘eithvørt bøllut’, norr. *bøllr* k., + flt. av *heggjur* k. ‘árundað høvd’, norr. *haugr* k.

Bøllheggjavøtn – Skálavík

Tvey smá vøtn í um 170 m hædd í Heimastahaga. Í tað vestara renna fleiri løkir, og úr tí rennur ein á norðureftir í Núpásá.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL *Bøllheggja-* er hvfsf. flt. og sipar til tveir heggjar, *Norðara Bøllheggj* og *Heimara Bøllheggj*, vestan og sunnan fyri vøtnini. → *Bøllheggjavatnið*.

***Dammur, Í Dommum** – Hvalba

Vátligt slættlendi í um 180 m hædd í haganum Bjalvaskor, uttan fyri Ánna í Lágamúla. Í uppskriftum koma formar fyri sum *í Dommum*, *Dommarnir*, *Dommurnar*. Á kortinum síggjast smátjarnir. Har er eisini *Brekkan í Domm(un)um*.

Ósamansett navn. Her er navnorðið *dammur* k. brúkt í fleirtali um smáar tjarnir í haganum. Vit síggja at hvørjumfalsformurin *Dommum* kann gerast grundarlag undir nýggjum hvørfalsformum sum *Dommarnir* og *Dommurnar* (kvennkynsformur móguliga ávirkaður av *tjarnir*).

***Dammur, Norðuri í Dommum** – Hvalba

Eitt stað við Glývursá í hagapartinum Fjórðinginum er nevnt *Norðuri í Dommum*. Tað verður í uppskrift lýst sum „svarðloysi, dammar“.

Ósamansett navn, flt. av *dammur* k., helst um smáar tjarnir (ið eru turrлагdar).

***Dammur, Uppi í Dommum** – Skúgvoy

Hetta er navn á einum slætta oman fyri *Dammabrekkuna*, øki undir Niðaraváli. Har er einki vatn í dag.

Ósamansett navn, flt. av *dammur* k., óivað um smáar tjarnir, sum nú eru turlagdar.

Dammurin – Stóru Dímun

Hylur stutt vestan fyri húsinu. Er avveittur fyri nakað langari tíð síðan. Har er eisini *Dammajørðin*.

Ósamansett navn, *dammur* k. bundið.

Dammurin – Sandi

Ein tjørn í Bakkafjórðingi, í um 200 m hædd, millum → *Tjørnina við Rættina* og → *Tjørnina á Tvøránni*. Vatn rennur í Dammin úr Tjørnini við Rættina og úr → *Longutjørn*, og úr Damminum rennur ein av Tungáunum í Løkin og víðari í Dalsá. Økið nevnist *Á Damminum* (har eru fleiri hyljar).

Ósamansett navn, bundin formur av *dammur* k.

Dammurin Svarti – Ørðavík

Tjørn í einum umráði (í um 100-120 m hædd) vesturi í Haga, í svinginum á Fámjinsvegnum. Fleiri áir koma oman undan Svarthamri og Ørðaskarði og renna oman ígjøgnum hetta økið og oman í Mýradal, ein teirra rennur í tjørnina og úr henni. Millum áirnar eru *Svartatungur*, og høvuðsáin er nevnd *Áin í Svartatungum*. Eystari er *Svartá* og *Svartáfossur*. Økið er torvheiðar.

Høvuðsliðið *dammur* k. í bundnum formi við eftirsettum lýsingarorði *svartur*, ið helst sipar til mójørð. Sama lýsingarorð er í nøvnunum *Svartatungur* (< *Svartátungur*?) og *Svartá* (sbr. eisini *Svarthamar* – *Áin* í *Svartatung-*

um kemur undan Svarthamri). Eisini navnið *Kolheiðarnir* (< *Kolheiðarnar*) har í nánd man sipa til mógv.

Dálatjørn – Kirkjubø

Lítill tjørn uppi á Kirkjubøreyni í 270 m hædd. Hon er á einum øki ið nevnist *Tummasarsandur* og við Stórukrógv, vestan fyri bygðagøtuna nakað suður frá → *Porkerisvatni* og Rangagili. Stutt norðanfyri (nærri Rangagili) er → *Niklasardammur*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL man vera hvfsf. av navnorðinum *dáli* k. ‘peningur; flís’, men hvat tað sipar til her, er óvist. Kundi møguga sipað til form (sum ein *dáli*?) ella til onkra hending.

Deldarvatn – Skúgvoy

Lítið vatn í 129 m hædd beint niðan av tí gamla kirkjugarðinum í Ólansgarði. Fáar metrar niðari er lítill tjørn, og úr teimum báðum rennur Heimastaá, sum niðri á bakkanum á Ambinahøvda rennur í Anna í Heiðunum.

Skúvoyingurin Hanus Andreassen (nú Kamban) hevur skrivað eina stuttsøgu sum hann nevnir „Deldavatn“ (1986: 38-52). Har sigur hann m.a.: „Deldavatn eitur eitt vatn, ið er nakað oman fyri bygdina, sunnanfyri. [...] Deldavatn er ikki nakað stórt vatn. Tað er avlangt, við buktum og víkum og fleiri størri og smærri innvikum.“ (Andreassen 1986: 43).

Í Skúgvoy kemur orðið *deld* eisini fyri í samansetingunum *Darradeldin*, *Niðaradeld*, *Ovaradeld*, *Ryssudeld* og *Stórustovudeldin*. Á kortinum F20 (1996) eru staðarnøvnini *Deld* og *Ovaradeld* longri suðuri enn *Deldarvatn*, við → *Kjógvaøtn*. Í staðarnøvnum uttan fyri Skúgvoyinna sæst orðið vist bara koma fyri í Miðvági (jarðarnøvnini *Deldin*, *Kongsdeldin*, *Ognardeldin*).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Deld*, sum inniheldur navnorðið *deld* kv. ‘lítill dalur’, leitt av stovninum í *dalur*

k., norr. og ísl. *dæld* kv., sbrt. ÍOrðsif eldri *déld* kv., norskt *deld* kv. Í orðasavninum á Føroyamálsdeildini er orðið ikki heimilað úr talumáli, einans úr staðarnøvnum. Orðið er helst best kent úr yrking hjá Chr. Matras (Eg fann teg í kvæðum), har hann m.a. tekur soleiðis til orða: „eg fann teg í teimum føgru nøvnum / á fjøllum, áum og deld.“

Deplini – Froðba

Navn á øki við fleiri hyljum á Skarvatanga.

Ósamansett navn, bundin hvørkikynsformur, á suðuroyarmáli úttalað /debblini/, men man vera sama orðið sum norr. *depill* k., sum kemur fyrri í samansetingini *leirdepill* k. ‘leirfleck’ (NO), men eisini í norskum og hetlenskum staðarnøvnum og í tí føroyska bygdarnavninum *Depil* (sí Matras 1933: 89). Sum felagsheiti (appellativ) í norskum merkir *depel* k. ‘dam, pytt, søle’ (Nynorskordboka) og í hetlenskum staðarnøvnum ‘vandsamling, pyt’ (Jakobsen 1901: 88). Grundtýdningurin sigst vera ‘skvettur, skvampur’ (ÍOrðsif). Málsøguliga er *depill* minkingarformur (diminutiv) av norr. *dapi* k., norskt *dape* k. ‘hylur’. Merkisvert er at tað í tí føroyska navninum hevur hvørkikynsform.

Dímunar-Jógvanstjørn – Stóru Dímun

Á heimasíðuni hjá Stóru Dímun er henda tjørn nevnd og víst at vera sunnarlaga uppi á oynni, í um 330 m hædd. Á F20 (1996) sæst ein á renna haðani oman í Dímunargjógv vestanfyri. Navnið sæst ikki í eldri uppskriftum.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvsf. av viðurnevninum *Dímunar-Jógvan*. Óvist hvør hann var.

Djúpatjørn – Skarvanesi

Tjørn í um 170 m hædd oman fyri bygdina.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *djúpur*. Stutt sunnan- el. eystanfyri er → *Grunnatjørn*, og FL lýsir tjarnirnar í mun til hvørja aðra.

Dráptjørn – Sandi

Hmb 1853: *Dráptjørn*. Hetta navnið kemst eingin við longur, og óvist er hvar tjørnin hevur verið. Hammershaimb nevnir hana saman við Hviná, og tí er hetta møguliga tann tjørnin sum nú eitur → *Ágarðstjørn*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. Upprunin til FL er óvissur. Av tí at navnið er ókent í dag, vita vit ikki um tað hevur verið framborið við stuttum ella longum sjálvljóði, tó at tað natúrliga hevði verið stutt sjálvljóð. Sær út til at innihalda navnorðið *dráp* h. ‘tað at drepa’; sagnorðið *drepa* kann umframt ‘taka lívið av’ eisini merkja ‘dýva el. stinga (niður í e-t)’, t.d. *drepa e-t (niður) í vatn* ‘dýva í el. undir kav’, og ‘dryppa, leka’.

Dúniavatn – Skarvanesi

Gst. (1899): *Duniavdn*. 1901-1943: *Dunjavatn*. 1997: *Dúniavatn*. Vatn í 183 m hædd, ikki langt frá bygdini og beint við gøtuna til eysturbygdinarnar (gøtan gongur beint undir vatninum). Upp eystur frá vatninum er *Dúniaheyggjur*, og norðan fyri hann er *Dúniadalur*. Annars eru fleiri smátjarnir vestan fyri vatnið, og serliga eru nógvar norður frá tí. Úr teimum ovastu av teimum rennur ein løkur suður í vatnið, og úr vatninum kemur Geilará, ið rennur oman gjøgnum bygdina.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er ikki lætt at greiða. Uppmátarin hjá Gst. í 1899 skrivar *Dunia*- sum FL í navninum báði á vatninum og heygnum, og tað bendir á langt *u* el. *ú*, og við longum *ú* verður tað úttalað í dag. Men navnaviðgerarin Rimestad rættar til *Dunja*- og sigur tað vera góðtikið av H. (sum óivað er V. U. Hammershaimb). Hann sigur orðið vera avleitt av (og hvsf. flt. av) hvørkikynsorðinum *dun* = Døn (á donskum).

Freistandi er at seta FL í samband við norr. *dúnn* k., ið kundi merkja ‘flokkur, fylgi’ (skylt við navnorðið *dun* h. og sagnorðið *dynja*), sbr. nýnorskt *dun* k. ‘flokkur, (fiska)torva’ og *dune* k. ‘fuglaflokkur’ og í svenskum málförum *dun* ‘fiskatorva’. Íslenskt *sauðadunur* el. *-dynur* merkir ‘dun frá (rennandi) seyðafylgi’. Tað kundi tí hugsast at eitt upprunaligt navn hevur verið **Dínhagi*, sum so er FL í nøvnunum á dalinum, t.e. **Dínhagadalur*, og á vatninum, t.e. **Dínhagavatn*. *Dún-* skuldi tá sipað til seyðafylgi og verið samansett við *haga* k.

Eggjarvøtn – Gøtugjógv, Norðragøtu

Tvey smá vøtn í um 340 m hædd á einum hellusvað á markinum millum hagarnar Yvir í Dal í Norðragøtu og Gjáarhaga við Gøtugjógv. Markið gongur eftir eini røð sum nevnist *Eggín*. Tvær aðrar smáar tjarnir eru eisini á markinum stutt oman fyri tær báðar nevndu og skulu móguliga teljast við upp í *Eggjarvøtn*. Navnið er eisini uppskrivað sum *Vøtnini*.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. Staðarnavnið *Eggín* (sí Weyhe 2020) í hvfsf. stendur sum FL í navninum á vøtnunum.

Eiðisdammurin – Koltri

Lítill tjørn í 43 m hædd ytst á eggini á *Eiðinum*, sum er tað lægsta á vestursíðuni millum Fjallið og Oynna.

Samansett navn. EL er *dammur* k. í bundnum formi. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Eiðið*, sbr. norr. *eið* h.

Eiðisvatn, Suðuri á Vatni – Eiði

Schrøter: *Ajis Vøtn*. Ónevnt á eldri kortum (1901-1943). Stórt vatn í hagapartinum Suðurhelvt, á kortinum 1901 sagt at vera um 130 m yvir sjóvarmálanum. Sigmundur í Dali (1977: 158) sigur 15,8 m vera størsta dýpi ið er mált. Vatnið er nú vatngoymsla hjá SEV, og byrjing

um Breiðá, sum rennur úr vatninum í sjógv, hevur økt munandi um vatnið (á F20 (1992) er tað 149 m oman sjóvarmálan). Eystanefrir rennur Ærgisá í vatnið, og norðanifrá rennur Vabbisá úr → *Tjørnini uppi í Líð*. Norðanfyri gongur Funingsgøta (sic). Við vatnið vóru *Vatnsoyrnar*. Eiðisfólk siga vanliga *Suðuri á Vatni* í mótsetning til *Niðri á Vatni*, sum er niðuri í bygdini.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av bygdarnavninum *Eiði*, sbr. norr. *eið* h.

Løgin er fleirtalsformurin hjá Schrøter. Kann vera at hann sipar báði til hetta vatnið og tað niðuri í bygdini, tó at hann sigur „Ajis Vøtn“ vera „mellem Ejde og Funning“.

Eiðisvatn – Vági

Vatnið á Eiðinum verður vanliga bara nevnt → *Vatnið*, men navnið *Eiðisvatn* kemur fyri í einari staðarnavnauppskrift hjá N. Djurhuus frá 1953.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av *Eiði* (norr. *eið* h.) og sipar til leguna á *Vágseiði* el. *Eiðinum*, sum tað eitur í gerandistalu.

Eyrtjørn – Sandi

Tjørn í um 270 m hædd norðarlaga í Fjalshaga, tætt við markið móti Skopunarhaga. Ein á rennur norðureftir úr tjørnini og verður saman við fleiri øðrum áum til Dalánna og niðari til Stórá.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er stovnurin í *eyrur* k. ‘grovur sandur við smágróti, áarsandur; grús’, norr. *aurr* k.

Fagradalstjørnin – Oyri

Tjørn í um 270 m hædd stutt norður frá Breiðá, sum er mark móti Selatrað. Tjørnin er í dalinum sum eitur *Fagradalur* (< *Fagridalur*). Hon nevnist eisini → *Tjørnin á Fagradal*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvsf. av dalsnavninum, sum er samansett av lýsingarorðinum *fagur* + *dalur* k.

Faradalsvatn – Hesti

Gst. (1895): *Fagradalsvatn*. 1901: *Fagradals Vatn*. 1943: *Fagradalsvatn*. F20 (1990): *Faradalsvatn*. Tað størsta av vøtnunum uppi á oynni, í um 230 m hædd. Dýpið er 1,3 m. Bara smáir lókir renna í vatnið, m.a. úr → *Loftavatni* og → *Barkulsvatni*, frá rennur suðureftir í → *Hælsvatn*.

Gst. skrivar í 1895 *Fagradal* sum navn á dalinum og *Fagradalsvatn* sum navn á vatninum, og teir tykjast ikki hava verið í iva (dalsnavnið kom tó ikki við á tað prentaða kortið 1901). Jóan Chr. Poulsen (1947: 56, 182) skrivar *Faradalsvatn*, *Faraldshálsur*, *Faraldsstaðir* og eisini *Faragilsstaðir* (sic), og í eini viðmerking sigur hann: „Bæði tey fyrstu liðini eru nú seint í tíðini broytt í úttaluni til Fagra-. Um hetta er beint, er ikki gott at siga. Dalurin, ið liggur til grund fyri staðanøvnum, hevur alt tað, ið menn vita um, einans verið nevndur Dalurin.“

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL í hesum nøvnum er í uppskriftum vanligar skrivað *Faral(d)s-*, og allar munnligar heimildir styðja ta úttaluna. *Faraldshálsur* er navn á hálsinum oman móti *Dalinum* ið er beint vestan fyri vatnið, vestur ímóti eggini, og *Faraldsstaðir* er lundaland í berginum undir Dalinum (tað er hetta Poulsen (s. 51) skrivar *Faragilsstaðir*).

So væl úttaluformurin *Faralds-* er heimilaður í 1900-talinum, mugu vit rokna við at formurin *Fagradals-* á kortinum í 1901 (og 1943) byggir á tolking hjá Gst. og teirra ráðgevarum, at FL er dalsnavn. Og dalsnavnið *Fagradalur* hjá teimum er helst eisini úrslit av eini tolkingarroynd, tí navnið er ókent í dag; dalurin á eggini millum Faraldsvatn og Faraldsstaðir eitur nú bara *Dalurin*.

Tá ið Jóan Chr. Poulsen velur at skriva *Faradals-* heldur enn *Fagradals-*, kann tað vera fyri at leggja skriftformin nærri upp á úttaluni *Faralds-*.

Tað kann eisini vera tí hann kennir formin *Farardalur* frá greinini „Strejflýs“ eftir Jakob Jakobsen (1909), har hann viðger hetta navn í Føroyum.

Tað fær neyvan verið nakar ivi um at nøvnini *Faraldshálsur*, *Faraldsstaðir* og *Faraldsvatn* innihalda eitt horvið dalsnavn. Spurningurin er bara hvussu tað sum nú eitur *Dalurin*, hevur hitið í eldri tíð: *Fagridalur ella *Farardalur.

*Fagridalur byggir á ta tolking at FL í dalsnavninum er lýsingarorðið *fagur*. Sambært upplýsingum frá hestsmanninum Rólanti Lenvig til Sigmund í Dali (1995: 93) vóru tað neytakonurnar í oynni ið fóru at kalla vatnið *Fagradalsvatn*, og eisini Jóan Christian sigur at tað navnið er nýtt (helst eftir at tað var komið at standa á kortinum). Um *Dalin* sigur Rólant at „hann kundi so væl itið Fagridalur, tí fagrari dalur er neyvan at finna í hesum heimi.“

Eisini formurin *Fara(r)dalsvatn* byggir á ta tolking at FL er dalsnavn, men er lagdur nærri úttaluni. Tolkingin byggir eisini á fatanina hjá Jakob Jakobsen at navnið *Fara(r)dalur* í Føroyum inniheldur eitt fyrndar-gamalt áarnavn *Før, norr. *För (hvsf. *Farar*), sum er horvið, men viðhvørt varðveitt í nøvnum á dølum. Er henda tolking rætt, merkir tað at áin ið rennur oman gjøgnum Dalin og útav í Faraldsstøðum, upprunaliga hevur hitið *Før* og dalurin *Farardalur* eftir henni. Seinri eru teir farnir at nevna einasta veruliga dalin í oynni fyri *Dalin*, men tað upprunaliga dalsnavnið livir sum FL í øðrum nøvnum, eitt nú á vatninum. Einki lógið er í at ein formur sum *Fara(r)dals-* verður samandrigin til *Faralds-* tá ið hann stendur sum FL í øðrum navni.

Her kann leggjast aftrat at nøvnini *Fara(r)dalur* og *Fagradalur* (*Fagridalur*) ella samansetingar við teimum koma bæði fyri ymsastaðni í Føroyum, tað fyrra á Eiði, í Sandavági og í Vági, tað seinra í mongum støðum, m.a. í Kollafirði, á Oyri, í Skúgvoy, á Sundi, í Svínoy, í Vestmanna.

Fjallavatn – Bø, Miðvág

Svabo: *Fjadlavatn*. Born: *Fielle Wand*. Schröter: *Fiadlavatn*. Hmb: *Fjallavatn*. 1901-1943: *Fjallavatn*. Stórt vatn, tað næststørsta í landinum, í 93 m hædd norðarlaga í Vágum, á markinum millum Bø og Miðvág. Vatnið er djúpt, serliga í norðara og sunnara parti, tí miðskeiðis tvørturum gongur ein ryggur, har dýpið er 28 m, norðanfyri er tað 46 m og sunnanfyri 38 m. Av stóráum sum renna í vatnið, kunnu vit nevna at norðanifrú rennur Botnáin og eystanifrú Áin á Fjølum, báðar í Miðvágshaganum, og sunnanifrú Marknáin, sum er mark millum Bø og Seyrvág og millum Bø og Miðvág. Úr vatninum rennur Reipsá norður á Víkar.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av navninum á økinum *Norðuri á Fjølum* (sí Weyhe 2020).

Fossavatn – Sandi

1901-1943: *Fossavatn*. Vatn í Hamarsfjórðingi uppi á Traðarhamri í 239 m hædd. Úr vatninum rennur Traðará, sum stoytir seg út av Traðarhamri í Traðarfossi og heldur fram oman gjøgnum býlingin Traðir. Norðan fyri *Fossavatn* er *Fossabugur* og → *Tjørnin í Fossabug*.

Vatnið hevur óivað navn av *Traðarfossi* og kanska eisini *Fossinum í Ternubrekkuni*, sum er millum vatnið og Traðarfoss. Formliga er *Fossa-* hvfsf. flt. av *fossur* k., norr. *foss* k., men helst er *-a* samansetingarklípi.

Fremra Mjáavatn – Kollafirði, Leynum

→ **Mjáuvøtn**

Fremstatjørn – Kvívík

Tjørn í 341 m hædd frammi í Haga (Presthaga). Úr henni rennur Navurtunguá í Dalá, sum síðan rennur í → *Leynavatn* norðanifrú.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. Lýsingarorðið *fremri*, *fremstur* og tað

tilhoyrandi hjáorðið *fram* sipa til rætningin burtur frá sjónum, t.d. *fram í dalin*, t.e. longri inn (móti dalbotninum). FL, veikir kvennkynsformur í hástigi, lýsir leguna í mun til tvær aðrar tjarnir, → *Heimastatjørn* og → *Niðastatjørn*, ið eru stutt sunnanfyri.

Fýrkantaðavatn – Klaksvík (Gerðum)

Tjørn í um 360 m hædd í hagapartinum Fyri Heiman, á markinum til Myrkjanoyrarhaga. Tjørnin er beint norðan fyri Klubbarnar uppi á Kjøli, og sunnan fyri teir er → *Langavatn*. Frá rennur í Gravará.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikir hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *fýrkantaður*, sum uttan iva skal lýsa formin á tjørnini, møguliga í samanburði við Langavatn.

Garðstjørn – Viðareiði

Navn á eini tjørn við býlingin *Við Garð*, sum hon hevur navn eftir. Hon sæst ikki á korti og er ikki nevnd hjá Matras (1933), men navnið livir á mannamunni. Sigst vera norðasta vatn í landinum.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. av navninum á býlinginum.

Gásatjørnin – Húsavík

Lítill tjørn (ikki teknað á kortið). Sagt verður at hon er beint við *Gásheyggin*, og hann er í 184 m hædd nakað vestur frá bygdini, sunnan fyri Ánna Svørtu.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf., uppr. *Gásar-* el. *Gása-*, og man sipa til grágás (Anser anser).

Gásatjørnin – Hvítanesi

Hevur verið ein tjørn uppi í Dalinum vestan fyri bygdina. Niðursetu-menninir veittu hana av tá ið teir veltu. Sí Janus Mohr: *Lív og lutir*, s. 144.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL sipar til *gás* (Anser, *grágás?*) kv. og er hvssf., uppr. *Gásar-* el. *Gása-*.

Gásavatn – Vestmanna

1901-1943: *Gásavatn*. Vatn norðuri á Dølum (í Dalahaga), eystan fyri Pætursfjall, í 356 m hædd og 11 m djúpt. Úr eysturendanum á vatninum rennur ein á suðureftir í ta stóru áнна sum rennur vestur gjøgnum hagan og endar í Dalagjógv.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL man sipa til *grágás* kv. (Anser anser) og er hvssf., uppr. *Gásar-* el. *Gása-*.

Gásdalsvatn – Dali

1901: *Gásdals Vatn*. 1943: *Gásdalsvatn*. Vatn í 254 m hædd vestarlaga á sunnara enda á oynni (syðst í Miðhaganum). Vatnið er uppi á slættum, men vestur frá tí, undir Miðhaganum og Syðstahaga, er heldur brattur dalur, nevndur *Gásdalur*, og útfyri er *Gásdalsbarmur*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av dalsnavninum, sum í sínum lagi er samansett av stovninum í *gás* kv. + *dalur* k. og man sipa til *grágás* kv. (Anser anser).

Gerðistjörn – Strondum

Hetta navn er uppskrivað í 1958 millum nøvn í Heygshaga og nevnt saman við nøvnunum *Lítlalág*, *Summaldur* og *Eyrgøtugil*. Tjörnin er ikki til longur, og óvist er hvar hon hevur verið.

EL er *tjörn* kv. Eftir sum hetta er oman fyri býlingin í *Gerðum*, kundi tað verið freistandi at sett FL í samband við býlingin, men tað navnið hevur sum FL í samanseting vanligu formin *Gerða-*, t.d. *Gerðabour*, *Gerðá* > *Gerða*. Møguliga kann FL *Gerðis-* vera hvssf. av felagsheitinum *gerði* h. ‘girt bøstykki’.

Gásavatn, Vestmanna. Aftanfyri: Pætursfjall og Torskorarhorn. Mynd: Pól Sundskarð.

Giljatjörn – Hoyvík

Tjörn í Djúpagilsánni, í tí nýggja bústaðarøkinum *Millum Gilja* í Hoyvíkshaganum. Nýggj (byrgd) tjörn og nýtt navn (ásett av gøtunavna-nevnd í 2013). Hevur vist eisini verið nevnd *Djúpagilstjörn* millum manna, tí hon er ein byrging gjørd av mannahond í Djúpagilsánni.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL *Gilja-* er hvssf. flt. av *gil* h. ‘djúp

vallað lægd ofta við áarløki', altsó fleirtal tó at tjørnin bara er í tí eina gílinum, Djúpagili, men FL man vera tikið frá økisnavninum *Millum Gilja*.

Grastjørn – Skála

Hmb 1853: *Grastjørn*. 1901-1943: *Grastjørn*. Tjørn í 312 m hædd í Miðhaga, millum Innaru og Ytru Havalðará.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL, úttalað /grass-/ , er stovnur í navnorðinum *gras* h. Sagt verður at tjørnin er grunn, og at nógvur grasvøkstur er í henni. Sama FL hava vit í navninum *Grashjalli* í somu bygd, og í viðmerking er hann sagdur at vera sera grønur, so einki samband er millum tey bæði nøvnini.

Gróthúsvatn – Sandi

Svabo: *Grøthúsvatn*. 1901: *Gróthús Vatn*. 1943: *Gróthúsvatn*. Hampiliga stórt vatn vestan fyri Sandsbygd og bara skilt frá sjónum við stórari urð, vanligu nevnd *Urðin*, fyrr eisini *Grótvíksurðin*, og tí bara einar 2 metrar yvir sjóvarmálanum. Dýpið er 1,5 m. Í vatnið rennur Fossamýrsá, og úr vatninum rennur út gjøgnum urðargrótið út í *Grótvík*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Spurningurin er um FL *Gróthús-* er upprunaligt, tí hvørji gróthús skuldi tað sipað til? Heldur eigur navnið at setast í samband við víkina útfyri, t.e. vatnið hevur einaferð í tíðini hitið **Grótvíksvatn*, har FL hevur verið samansett av *grót* h. 'steinar', norr. *grjót* h., + *vík* kv. 'innvík inn í strond' og við *s* sum samansetingarklípi. Men sum vit síggja, er navnaformurin tó ikki heilt nýggjur.

Í einum handriti við søgnini „Nikurin í Leitisvatn“ (FFÆ 68) skrivar Jakob Jakobsen niðuri undir sagnartekstinum hesa viðmerking: Spørg F.P. [= Fríðrikur Petersen?]: „Nikurin í Gróthúsvatni“. Í

FFÆ finst tó eingin slík søgn, men beint vestan fyri Gróthúsvatn er → *Nykutjørn*.

Grunnatjørn – Glyvrur

1901-1943: *Grunnatjørn*. Tjørn í um 200 m hædd á markinum millum hagapartin Innan fyri Gjóanna fyri vestan og Dalhaga fyri eystan. Her uppi er stórt mýrulendi, og her skiljast vøtn millum eystur og vestur. Eftir kortinum at døma rennur frá Grunnatjørn eystureftir í Áanna á Dal. Vestari tekur Regnain seg upp og rennur vestureftir í Glyvragjógv, og har eru eisini → *Stóratjørn* og → *Lítlatjørn*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *grunnur* 'ikki djúpur'.

Grunnatjørn – Skarvanesi

Tjørn í um 170 m hædd oman fyri bygdina. Tað rennur frá Grunnatjørn í Mataráanna.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *grunnur* 'ikki djúpur'. Stutt norðan- el. vestanfyri er → *Djúpatjørn*, og FL lýsir tjarnirnar í mun til hvørja aðra.

Grunnatjørn – Tórshavn

Tjørn í Havnardali 144 m yvir sjóvarmálanum, niðast í eini nýggjari viðarlund eystan fyri Sandá. Millum tjørnina og Stórhyl í Sandá er bara eitt smalt riv.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *grunnur* 'ikki djúpur'.

Grøniddammur – Tórshavn

Tjørn, ella kanska meira at siga ein fjøruhylur sum tað fløðir inn í,

yviri við Strond í Havn, sum børn plagdu svimja í, við Handaru Torvgarðsvík. Hevur í nógv tey seinru árinum verið uppfyltur við gróti, eyri og sandi (í onkrum uppgangi), men er nú (2021) ruddaður og komin til heiður og æru aftur.

Samansett navn. EL er *dammur* k. FL er veikur kallkynsformur av lýsingarorðinum *grønur*, sum sipar til at nógvur grønur tari vaks í honum.

Gulansvøtn – Skálavík

Gst. (1899): *Gulansvøtn*. 1901-1943: *Gulansvøtn*. Smá vøtn ella tjarnir í Norðastahaga, í um 320 m hædd, í tí økinum ið nevnist *Gulansbog* og gongur frá Dysjunum og niðan undir *Røðina á Gulansbog*, ið er mark móti Hamarsfjórðingi á Sandi. Um *Gulansbog* verður sagt (Leifur Tróndarson, sí Dalsgaard 2003:14): „Vanligt graslendi, vanligt veðurlag. Skálvíkskingar skulu á einum sinni hava havt neyt gangandi har. Ein søgnin er eisini, at maður nevndur Gulakur skal vera funnin deyður har, og skuldi staðið sostatt itið Gulaksbog.“ Sama heimild sigur eisini at „Skálvíkskingar rýmdu úr bygdini við neytunum undan sjórænarum, Fransmonnum. Teir rýmdu norður við teim, høvdu tey gangandi í Gulansbog.“

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. Tað kann hugsast at mansnavnið *Gulakur* (< norr. *Guðleikr*) í hvfsf. er FL í nøvnunum *Gulansbog* og *Gulansvøtn* (< *Gulaksvøtn). Tað fyrivarni skal kortini takast at sagnir sum tær nevndu eru íkomnar sum ein roynd at fáa meining í staðarnøvn; serliga sagnir um støð sum hava fingið navn eftir monnum ið eru funnir deyðir, eru illgrunaverdar og lítið eftirfarandi. Sum er, er tó eingin onnur frágreiðing til FL kend enn at upprunin er mansnavn.

Hagavatn – Funningi

Vatn í 378 m hædd í hagapartinum *Inni í Haga*, sum er tann syðsti hagin

í Funningi (við marki móti Skála). Vatnið er uppi undir Skálaskarði, sum gøtan frá Norðskála til Funningsfjørð fer um, og gøtan fer framvið norðan fyri vatnið. Úr vatninum rennur ein á, sum í neðra eitur *Barkhelluá* og rennur út í Funningsfjørð.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av haganavninum *Inni í Haga*.

Halavatn – Nólsoy

Gst. (1895): *Halavatn*. 1901-1943: *Halavatn*. Eitt av fleiri vøtnum suðuri á Borðuni, 103 m yvir sjóvarmálanum. Eingin á sæst renna úr vatninum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av *hali* k. ‘langur og mjáur likamslutur aftan á summum djórum’, norr. *hali* k. Í ein landsynning smalkast vatnið og ger líkasum ein hala, og hann kann hava givið vatninum navn, sum harvið er samanburðarnavn.

Hamarsvatn – Hvalba

Svabo: *Héamars-Vatn*. F20 (1997): *Norðbergsvatn*. Soleiðis nevnir Svabo tað vatnið sum nú vanligu nevnist → *Norðbergsvatn*, men sum Schrøter nevnir *Nordboes Vatn*. Úr tí kemur *Hamarsá*, sum rennur gjøgnum bygdina og í sjógv á Sandinum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av navninum á býlinginum *Á Hamri*.

Hamarsvatnið – Skopun

Vatn í 112 m hædd uppi á *Hvíthamri* í Høvdarhaga. Einki sæst renna frá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL, hvfsf. av *Hamar*, sipar til *Hvíthamar* og er stuttformur av hesum navni, sbr. *hamar* k. ‘klettaveggur’, norr. *hamarr* k.

Hamravatn – Porkeri

1901-1943: *Hamravatn*. Vatn í um 205 m hædd upp norður frá teimum innastu traðunum í Dalinum (fleiri tjarnir eru har). Niðan fyri vatnið eru hamrar (nevndir *Krákan*) ið hava givið vatninum navn. Úr vatninum rennur ein á oman í Anna Miklu í Dalinum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. flt. av *hamar* k. ‘klettaveggur’, norr. *hamarr* k., og sipar til hamrarnar niðan fyri vatnið.

Hamravatn – Toftum

Hmb 1853: *Hamravatn*. Vatn í um 110 m hædd, eitt av vøtnunum í Húshaganum. Úr tí rennur báði í → *Toftavatn* norðureftir og í → *Kornvatn* suðureftir. Vatnið er í onkrari uppskrift nevnt *Heimara Hamravatn*. Sí eisini → *Handara Hamravatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Økið eitur *Uppi á Homrum*, og FL er hvssf. av tí.; sbr. *hamar* k. ‘klettaveggur’, norr. *hamarr* k.

Handara Hamravatn – Toftum

Vatn í um 100 m hædd, eitt av vøtnunum í Húshaganum. Stutt vestanfyri (t.e. heimanfyri) er → *Hamravatn*. Onkur uppskrift nevnið tey undir einum sum *Hamravøtn(ini)* og skilur millum tey við lýsingarorðunum *heimara* og *handara* (t.d. skrivað: *Hamravøtn, heimara og handara*). Økið eitur *Uppi á Homrum*. Úr báðum rennur út í Toftavatn á Sandinum Líttla. Ein lítil løkur sæst vera millum Handara Hamravatn og → *Kornvatn*.

Samansett navn við frammanfyrissettum lýsingarorði. EL er *vatn* h. FL *Hamra-* er hvssf. av økisnavninum *Uppi á Homrum*. Lýsingarorðið *handara* (veikur hvørkikynsformur av *handari* ‘ið er longri burtur, fjarari’) skilur vatnið frá hinum Hamravatni (eisini nevnt *Heimara Hamravatn*).

Handaravatn – Porkeri

Vatn í 235 m hædd í Porkerishaganum. Stutt vestur frá tí er → *Handastavatn*, og eystur frá tí er → *Vatnið við Rættina Nýggju*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *handari* ‘ið er longri burtur, fjarari’, t.e. frá bygdini, helst sætt í mun til hini bæði nevndu.

Handastavatn – Porkeri

Vatn í 235 m hædd í Porkerishaganum, stutt norður og vestur frá → *Handaravatni* og → *Vatninum við Rættina Nýggju*. Tey eru norðantil undir Vágfelli. Handastavatn er undir Doldarhamri, og ein á rennur úr tí í Niðarugjógv og í → *Vatnsnes*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur í hástigi av lýsingarorðinum *handari* og lýsir leguna hjá vatninum í mun til hini bæði, t.e. vestast, longst frá bygdini.

Havnardalsvatn – Tórshavn

Schrøter: *Havnadäls Vatn*. Hetta navnið kemur bara fyri hjá Schrøter, sum sigur at tað er „i Havnedal“. Óvist er hvar hetta vatnið hevur verið, tí í Havnardali sæst einki veruligt vatn at hava verið áðrenn vatnbyrgingin kom har. Einasta „vatn“ í Havnardali er → *Grunnatjörn*, og spurningurin er tí um tað er hana Schrøter nevnið *Havnardalsvatn* (tó at ein hevur ilt við at fata hana sum nakað veruligt vatn).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av staðarnavninum *Havnardalur*, sum aftur er samansett av býarnavninum *Havn* + *dalur* k. ‘djúp lægd millum fjalla’, norr. *dalr* k.

Havnarvatn – Vestmanna

Svabo: *Havnavatn*. Gst. (1896): *Vatnið*, „egtl. *Frammi við Vatn*.“ 1901-1943:

Vatnið. F20 (1991): *Frammi á Vatni*. Soleiðis nevnir Svabo eitt vatn í Vestmanna. Hetta navn brúka hvalvíkingar um tað sum vestmenningar nú nevna → *Vatnið* el. *Frammi á Vatni* (og Gst. *Frammi við Vatn*). Óivað er hetta gamalt navn á vatninum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av *Høvn*, sum man vera gamalt stuttnefni fyri *Vestmanna* (< *Vestmannahøvn*).

Hálsatjørn – Nesi (Eysturoy)

→ **Tjørnin á Hálsi**

Hmb 1853: *Hálsatjørn*.

Hálsatjørn – Strondum

Lítill tjørn í um 40 m hædd upp norður frá *Lágháls*um, sum er hálsurin (lægðin) norðan fyri Raktanga.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL *Hálsa*- hefur fleirtalsform, sbr. *Lághálsar*, men *-a* kann eisini vera samansetingarklípi.

Hálsatjørn – Tórshavn

Schrøter: *Holsatiødn*. Lítill tjørn sum fyrr lá í Eystara Húsahaga, um 50 m yvir sjóvarmálanum, seinri á eini trøð nakað væl suður frá Hálsi, við Mýrusnípuveg, nú mestsum inni millum hús einar 4-500 m suður frá Hálsi. Hon varð nevnd *Niðasta Hálsatjørn*, tí tað vóru fleiri *Hálsatjarnir*. Ein var har sum vestari endi á Tjaldursvegi er í dag, og ein har sum rundkoyringin á Hálsi er. *Hálsur* hefur upprunaliga verið staðið har sum Hoydalsvegurin fer uppum, t.e. við Ítróttarhøllina og rundkoyringina, men navnið hefur so við og við breitt seg til at fata um eitt størri øki, eitt nú um tað sokallaða ídnaðarøkið á Hálsi (Weyhe 2012).

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er staðarnavnið *Hálsur*, *Á Hálsi*, formliga í hvfsf. flt., men *-a* man vera at fata sum samansetingarklípi.

Hálsavatn – Hattarvík

Navnið finst bara hjá Miðalberg (1996). Tjørn á *Hálsinum* norður frá bygðini í um 150 m hædd, stutt heiman fyri → *Tjørnina (Inni á Tjørn)*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL sipar til staðarnavnið *Hálsin*, skarðið millum bygðina og Skarðsvík, og hefur samansetingarklípið *-a*.

Hálsavøtn – Sandi

→ **Heimara Hálsavatn**, → **Norðara Hálsavatn**

Svabo: *Hals-vatn*. Felags navn á *Heimara* og *Norðara Hálsavatni*.

EL er flt. av *vatn* h. FL er staðarnavnið *Hálsur* við *-a* sum samansetingarklípi; sbr. *hálsur* k. ‘lægð millum tveir fjallaryggir, vítt skarð’, norr. *háls* k.

Heiðatjørn – Skálavík

Lítill tjørn í *Heiðarhaga*. Úr henni rennur lítill løkur í Stóra. Økið eitur *Inni á Heiði* og er torvheiðar.

FL kann vera hvfsf. eint. *Heiðar*- el. hvfsf. flt. *Heiða*-, her helst tað fyrra, sbr. *heiði* kv. ‘1. lyngvaksin hagi, 2. torvheiðar’, norr. *heiðr* kv.

Heiðatjørn – Toftum

→ **Tjørnin á Innarahálsi**

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Heiðar* (el. av *heiði* kv., norr. *heiðr* kv.).

Heiðavatn – Vestmanna

1901-1943: *Heiðavatn*. Vatn *úti á Heiðum* í hagapartinum Heimi í Haga á Bjørgum. Tað er í 167 m hædd og dýpið 11 m. Norðanífrá renna smááir í vatnið (ein teirra nevnist *Heiðavatsá*), úr rennur vesturefúr gjøgnum Klovagjógv, Skúvdal og Skúvdalsgjógv. Á kortið er teknað gøta, nevnd *Rossgøta*, sum gongur úr bygðini og endar norðan fyri vatnið.

Samansett navn. FL er hvfsf. flt. av *heiði* kv. ‘1. lyngvaksin hagi, 2. torvheiðar’, norr. *heiðr* kv., og sipar til økið *Úti á Heiðum*.

Heimara Hálsavatn – Sandi

→ **Hálsavatn**

Svabo: *Hals-vatn*. 1901-1943: *Heimara Hálsavatn*. Tað syðra (heimara) av tveimum vøtnum, sum undir einum verða nevnd → *Hálsavatn* (hitt eitur → *Norðara Hálsavatn*), á Hálsinum millum Sand og Skopun og á markinum millum Fjalshaga og Norðastafjórðing. Vatnið er í 125 m hædd (tað norðara 128 m, og tí rennur úr hesum í tað heimara). Í vatnið renna áir eisini eystan- og vestanífrá, serliga úr Fjalshaga, m.a. úr *Gjónni í Vatnabyrgi*. Úr vatninum rennur Dalsá heim í → *Sandsvatn*. Dýpið er minni enn 1 m.

Samansett navn við frammanfyrirsettum lýsingarorði. EL er *vatn* h. FL í *Hálsavatn* er staðarnavnið *Hálsur* við *-a* sum samansetingarklípi. Navnaformurin hjá Svabo kundi bent á at *Hálsvatn* er eldri formur (*Hálsa-* tykist vera vanligt sum FL ið sipar til ein háls). FL *Heimara* er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi og lýsir leguna hjá vatninum sum tað av teimum báðum sum er nærri bygdini heima á Sandi.

Heimaravatn – Eiði

Hetta var ein tjørn stutt sunnan fyri tað stóra vatnið á „eiðinum“. Millum Vatna, t.e. millum tey bæði vøtnini, varð í 1924-25 sprongd ein veit. → *Vatnið, Niðri á Vatni*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi, sum lýsir leguna nærri bygdini enn tað stóra vatnið.

Heimaravatn – Klaksvík (Myrkjanoyri)

Tað heimara, t.e. syðra, av tveimum vøtnum (→ *Norðaravatn*) í 349 m hædd í Myrkjanoyrarhaga.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi og lýsir legu í mun til hitt vatnið, t.e. nærri býlinginum á Myrkjanoyri.

Heimastatjørn – Kvívík

Ein av trimum tjarnum í økinum Millum Ryggjanna frammi í Haga (Presthaga), í 313 m hædd. Hinar eru → *Fremstatjørn* og → *Niðastatjørn*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorði í miðstigi og lýsir leguna hjá tjørnini ‘næst bygdini’ í mun til hinar báðar tjarnirnar.

Heygatjørn – Hesti

Tjørn uppi á oynni í 234 m hædd, millum → *Faradalsvatn* og → *Nyktjørn*, og góðan metur djúp. Frá rennur í → *Helsvatn*. Sagt verður at í henni plagdu børnini í Hesti svimja; hon hevur sandbotn, meðan hinar tjarnirnar uppi á oynni hava mórubotn.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL *Heyga-* er hvfsf. flt. og sipar til *Heygarnar*, sum er navn á økinum har tjørnin er (heyggjut lendi er rundan um tjørnina). Sbr. *heyggjur* k. (flt. *heygar*), norr. *haugr* k.

Heygsvatn – Hvalba

Svabo: *Hegsvatn*. Schrøter: *Hegs Vatn*. 1901: *Heygs Vatn*. 1943: *Heygsvatn*. Vatn á tí syðra eiðinum, Hvalbiareiði el. Fiskieiði, 15 m yvir sjóvarmálanum og góðar 4 m djúpt. Sunnanífrá rennur Brekkunaá í vatnið, og úr tí rennur ein áarløkur oman í Hamarsá, áanna sum kemur úr → *Norðbergsvatni* og rennur út á Sandinum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av navninum á býlinginum *Á Heyggi*. Sbr. *heyggjur* k. (flt. *heygar*), norr. *haugr* k.

Hovsvötn – Hovi

Navnið verður ofta brúkt um → *Bessavatn*, → *Vatnsnes* og → *Mjávavatn* í Hovsdali undir einum og ökið nevnt *Inni á Vøtnum*.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL er hvsf. av bygdarnavninum *Hov*.

Hoyvíkstjörn – Tórshavn

Tjörn um 50 m yvir sjóvarmálanum, fyrr í Eystara Húsahaga, nú inni millum hús í býnum. Hevur navn av at hon lá við ta gomlu gøtuna úr Havn til Hoyvíkar, har sum Hoyvíksvegurin gongur nú.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er bygdarnavnið *Hoyvík* við -s sum samansetingarklípi. Samansett nøvn har sum FL er samanseting við -vík kv., fáa regluliga samansetingarform við -s.

Hólmatjörn – Skála

Lítill tjörn í Miðhaga, stutt niðan frá → *Grastjörn*, í 344 m hædd. Stutt norðanfyrir eru størri tjarnir, sum eru ónevndar á kortinum.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. Á kortinum sæst eingin hólmur vera í tjörnini, men FL man so ella so sipa til hól, og -a er annaðhvørt samansetingarklípi ella hvsf. av *hólmi* k., sbr. *hólmur* k. (norr. *holmr* k.) el. *hólmi* k. (norr. *holmi* k.).

Hólmatjörn – Skopun

Tjörn í um 100 m hædd í Skopunarhaga. Frá rennur í Tungánna.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. Á kortinum sæst eingin hólmur í tjörnini, men FL man so ella so sipa til hól, og -a er samansetingarklípi

ella hvsf. flt. av *hólmur* k. (norr. *holmr* k.). Aðrar tjarnir eru í økinum, m.a. er ein væl minni stutt frá, men við fleiri hólum (hon er í dag lítið meir enn eitt díki). Ein mógulig frágreiðing kann vera at tað er henda minna tjörn sum hevur havt navnið *Hólmatjörn*, og at hon hevur givið økinum navnið *Uppi á Hólmatjörn*, sum síðan er farið at fata eisini um ta størri tjörnina.

Hólmatjörn – Velbastað

1901-1943: *Hólmatjörn*. Tjörn í 174 m hædd oman fyri bygdina, uppi á slættum vestan fyri landsvegin, í *Hólmatjörnsmyru*. Úr henni rennur ein á norðureftir (t.e. vestur-) í Mígandalsá, og á leiðini ger hon Kíkafoss. Á kortinum frá 1901 sæst ein hólur í tjörnini.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL sipar til hólmin í tjörnini, og -a er samansetingarklípi (ella hvsf. av *hólmi* k.), sbr. *hólmur* k. (norr. *holmr* k.) el. *hólmi* k. (norr. *holmi* k.).

Hólmatjörnin – Porkeri

Tjörn vestan fyri → *Hólmatvatn*, millum → *Tjörnina í Vegagilinum* og → *Vatnið á Høddalsryggi*.

EL er *tjörn* kv. í bundnum formi. FL er tað sama sum í *Hólmatvatni*.

Hólmatvatn – Nólsoy

Lítill tjörn á Borðuni, heim niðan frá → *Halavatni*, í 110 m hædd, í roynd og veru tvær tjarnir tætt saman, við eini veit ímillum. Møguliga hevur lendið ímillum einaferð verið hólur, sum er samanvaksin við bakkarnar báðumegin. Ein heimild sigur eisini at har var eitt stórt vatn, men at teir gróvu tað av, tí har druknaði ofta seyður.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Í FL *Hólma-* er -a helst samansetingarklípi, sbr. *hólmur* k. (norr. *holmr* k.) el. *hólmi* k. (norr. *holmi* k.).

Hólmavatn – Porkeri

Vatn á Handaraparti í 199 m hædd, við ökið ið nevnist *Regnini*. Götan úr Porkeri og upp í Mannaskarð gongur vestanfyri fram við vatninum gjøgnum Vegagilið. Eitt sindur ovari er *Krógvín við Hólmavatn*, og haðani rennur ein áarløkur oman í vatnið, og úr vatninum rennur ein á norður í → *Mjávavatn*. Stutt vestan fyri Vegagilið er → *Hólmajörn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Á kortinum sæst eingin hólmur í vatninum, men FL man sipa til hólm so ella so, og -a er helst samansetingarklípi, sbr. *hólmur* k. (norr. *holmr* k.) el. *hólmi* k. (norr. *holmi* k.).

Hólmavatn – Skálavík

1901-1943: *Hólmavatn*. Vatn í Innastahaga í 295 m hædd, millum Bøllheyggjar og Klettabog.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Í vatninum er ein hólmur, og av honum ber vatnið navn. Hóast hólmurin bara er ein, hevur FL fleirtalsformin *Hólma-*, og -a kann vera samansetingarklípi ella hvsf. av *hólmi* k., sbr. *hólmur* k. (norr. *holmr* k.) el. *hólmi* k. (norr. *holmi* k.).

Hvannahagavatn el. **Hvannavatn** – Froðba, Trongisvági

Schrøter: *Qvanháa Vatn*. F20 (1998): *Hvannavatn*. Vatn í *Hvannahaga*, 90 m yvir sjóvarmálanum. Í vatnið renna áir niður gjøgnum hamrarnar vestanfyri, og úr vatninum rennur ein á eystureftir í sjógv. Eystan fyri vatnið er *Vatnaryggur*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av navninum *Hvannahagi*. Navnið sæst eisini uppskrivað við einum styttri FL, *Hvanna-*, sum helst er samandrátur av *Hvannahaga-*. Í haganavninum er EL *hagi* k. ‘óvelt jørð uttargarðs (bit hjá seyði)’ (norr. *hagi* k.) og FL plantuheitið *hvon* kv. (Angelica) (norr. *hvonn* kv.), uppr. antin *Hvannahagi* (stovnessamanseting) ella *Hvannahagi* (hvørfsalssamanseting).

Hvilvtarvatn – Fámjin

Gst. (1899): *Kvøltarvatn*. 1901: *Kviltavatn*. 1943: *Hvilvtarvatn*. Vatn í 84 m hædd upp suður frá bygdini. Stutt sunnan fyri vatnið rennur Áin Mikla, og tað rennur úr vatninum í hana. Norðan fyri vatnið er *Hvilvtarskarð*, sum er skarð uppi yvir *Hvilvotarbotni*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av staðarnavninum *Hvilvt*, sum man hava verið navn á botninum ella dalinum undir skarðinum og vatninum, sbr. *hvilvt* kv. ‘lítill vallaður botnur el. kassur, vallað gjógv’, norr. *hvilft* kv.

Hviltkinnavatn – Gásadali

Svabo: *Kviljinavatn*. Hmb 1853: *Hviltkinnavatn*. Gst. (1897): *Kviltjinnavadrn*. 1901: *Kviltkinna Vatn*. 1943: *Hviltkinnavatn*. Vatn í Víkahaga norðantil í Vágum (á Víkum), 214 m yvir sjóvarmálanum og 7 m djúpt. Úr vatninum rennur Áin í Munna (Gullringsá) uppi yvir Viðvík og norður í Reipsá, sum kemur úr → *Fjallavatni* og stoytir seg útav í Reipsáfossi. Dalurin sum vatnið er í, eitur *Hviltkinnabotnur* (- *kinnar*-?).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL í nøvnunum á dalinum (botninum) og á vatninum má vera ein *Hviltarkinn (samansett av *hvilvt* kv. + *kinn* kv.), eitt navn sum tó ikki er kent í dag, sum FL styttil *Hviltkinnar*-. Um *hvilvt* → *Hvilvtarvatn*.

Hylurin á Hálsaskarði – Hattarvík

Navnið sæst bara hjá Miðalberg (1996) og er merkt at vera ein hylur á Rókini oman fyri bygdina, einir 50 m frá → *Ryskivatni*. Tað skal hava verið ein hampiliga stór tjørn fyri uml. 70 árum síðan, men nú er alt tilgrógvíð, og tað rennur bara ein løkur ígjøgnum stykkið.

Fyrisetingarnavn. Høvuðslið er *hylur* k. í bundnum formi. Staðarnavnið *Hálsaskarð* er hjá H. D. Matras (1856) skrivað *Holsaskær* sum navn

í Hattarvíkshaga. Tað er samansett av *hálsur* k. ‘lækki, skarð’ (norr. *háls* k.) við samansetingarklípi + *skarð* h. ‘lækki’ (norr. *skarð* h.).

Hylur norðan fyri Faradalsvatn – Hesti

Sigmundur í Dali (1995: 97) lýsir henda hyl (við mynd). Hann er í 250 m hædd beint norðan fyri → *Faradalsvatn*, løkur rennur í hann og úr honum í Faradalsvatn. Hetta er tí mestsum hylur í eini á.

Tann óbundni formurin *hylur* k. avdúkar at hetta ikki er eitt veruligt navn, men meira at fata sum frágreiðing um ein hyl; tað er heldur ikki við í staðarnavnauppskriftum, eitt nú hjá Poulsen (1947).

Hæddarvatn – Glyvrur, Lamba

Navnið sæst ikki í eldri uppskriftum, men er fingið av korti gjørdum í Glyvra skúla. Hetta er tjørn í um 270 m hædd á einum hálsi millum tvær hæddir ovast á fjallinum *Hæddini* á markinum millum báðar bygdinrar.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av fjallanavninum *Hæddin* (Weyhe 2020), í uppskrift eisini umtalað sum *Uppi í Hædd* (umframt at ein *Niðarahædd* er nevnd); sbr. *hædd* kv. ‘staður hægri enn lendið uttanum’, norr. *hæð* kv.

Hælsvatn – Hesti

1901: *Hæls Vatn* (*Halavatn* í kladdu hjá Gst. 1895 er rættað til *Hæls Vatn*). 1943: *Hælsvatn*. Poulsen (1947): *Hælsvatn*. Tað syðsta og lægsta av teimum mongu vøtnunum uppi á oynni, í um 220 m hædd. Dýpið er 1 m. Tað rennur í frá teimum ovaru vøtnunum (→ *Faradalsvatni* og → *Heygatjørn*), og frá rennur Stevná oman á *Hæl(in)*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Hælur*, sbr. *hælur* k. ‘nes, hallandi inná (átøkt hæli), *Hælurin á Hesti*’ (FO), norr. *hæll* k.

Høvdarhagavatnið – Skopun

Vatn í 79 m hædd í *Høvdarhaga*, í dag á markinum millum innmarkina og hagan. Tað rennur úr vatninum norðureftir í Breiðá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av haganavninum *Høvdarhagi*. *Høvdar-* /*høddar-* er hvfsf. eint. av staðarnavninum *Høvdi* k. /*høddi-* + *hagi* k. ‘óvelt jørð uttargarðs (bit hjá seyði)’ (norr. *hagi* k.) við innskotnum *r* í ljóðgloppi (hiatus). *Høvdi* el. *Høvðin* er stuttnevni fyri *Trøllhøvda* (Weyhe 2020), oynna norðan fyri Sandoyinna og skild frá henni við Høvdasundi. Høvdarhagi er tann norðasti hagin í Sandoyinni og inn av Trøllhøvda.

Høvdajtjørn – Skálavík

Tjørn í 175 m hædd sunnantil á Skálhøvda.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL *Høvda-* er hvfsf. av staðarnavninum *Høvðin* /*høddin-*, stuttformur av *Skálhøvdi* (< *Skálahøvdi*), sum er samansett av *Skála-*, sama FL sum í bygdarnavninum *Skálavík*, + *høvdi* k. ‘nes ið er hægst uttast’, norr. *høfði* k.

Høvdavatn – Svínoy

Lítið vatn við fleiri smátjarnum í nánd, í 344 m hædd inn frá *Høvdanum* syðst á eystursíðuni. Ein hólmur er í vatninum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL úttalast /*høvda-* (ikki /-dd-/) og er hvfsf. av navninum *Høvðin*, sum er navn á tí høga nesinum sunnan fyri Hoyskorsgjógv á Handantúnstriðingi. Sbr. *høvdi* k. ‘nes ið er hægst uttast’, norr. *høfði* k.

Innaravatn – Vestmanna

Ein uppskrift nevni *Innaravatn* saman við navninum *Inni í Króki*. Á F20 (1991) eru Krókur og Innaríkrókur stutt heiman fyri → *Gásavatn* í Dala-

haga. *Krókur* er lýstur sum „krókur í dalinum, blívur til eina gjógv“ og sær á kortinum út sum eitt vatn ella stórir hylur í eini langari á.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi, sipar til leiðina inn frá sjónum. Einki sæst eita „Uttaravatn“.

*Íradammar – Hvalba

Navn á einum slættum vátlendi í um 55 m hædd á Hvalbiareiði. Har er Sílakelda, og Brekkunaá rennur haðani í → *Heygsvatn*. Navnið er uppskrivað sum *Íradommar*, í *Íradommum*, og eisini í einari uppskrift sum *Íradammur* (k. eint. el. kv. flt.?) við viðmerkingini „Írarnir grívnir har“.

Samansett navn. EL er flt. av *dammur* k. Formurin við *o* í hvrf. (*-dommar*) hevur verið fyri analogiskum árinum frá hvmf. flt. (*-dommum*). FL er hvfsf. flt. av tjóðarnavninum *íri* k. og sipar til sagnir um írar ið rændu í Føroyum í gomlum døgum (→ *Íradammur* í somu bygd).

Íradammur(in) – Hvalba

Ein tjörn inni á Dal, beint undir Káragjógv (á Káragjógvsfløtu), í tí vátliga láglandinum inn frá → *Kjógsvatni*. Í søgnini Hargarbrøður (FFÆ 4) verður sagt um hargarmannin Niklas: „Tá ið teir gingu omanfiri Lítla Hamar (vestast í Nesi), kom hann niðan frá vatninum: hann hevði elt ein Íra til „Íradammin“ og kruft hann har.“ Eisini í søgnini Jansaguttarnir (FFÆ 5) er *Íradammur* nevndur.

Samansett navn. EL er bundin el. óbundin formur av *dammur* k. FL er hvfsf. av tjóðarnavninum *íri* k. og sipar til sagnir um írar ið rændu í Føroyum í gomlum døgum.

Jákupsabrunnur el. Jákupsahylur – Miðvági

Er í dag sum eitt vanlig vatn, í 240 m hædd millum Hýsisá og Lambá, men er upprunaliga gjørt av mannahond til elframleiðslu beint eftir seinna

heimsbardaga (sæst ikki á 1. og 2. útg. av F20). Skal hava verið mýrulendi, men Jákup K. Joensen gróv tað út og brúkti tilfarið sum byrging so tað bleiv til ein hyl. Tá ið tað er tikið við her, er tað tí at tað nú er sum ein vanlig tjörn. Bæði nøvnini, *-brunnur* og *-hylur*, verða brúkt.

Samansett navn og heilt nýtt. EL *brunnur* k. merkir í nútíðarmáli ‘vatn-brunnur (gjørdur av mannahond)’ og fellur sostatt uttan fyri tey vanligu høvuðsliðini fyri vøtn og tjarnir. FL er mansnavnið *Jákup* (navnið á manninum ið gjørdi brunnin/hylin) við possessivum *sa*-efturfesti (ognar-efturfesti).

Kelduvøtn – Svínoy

Tó at høvuðsliðið í navninum er *-vøtn*, so eru eingi vøtn á staðnum, sum er sunnanvert Hoyskorsgjógv á Handantúnstriðingi. Á F20 (1994) er navnið skrivað við svartari skrift, ikki bláari, so sum nøvn á vøtnum eru. Sagt verður um staðið at har eru „eingi vøtn, men nógvar keldur“. Tað tykist tí sum vit her hava *vatn* í týdninginum ‘stað har sum vatn rennur’ (Matras 1933: 306).

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL er hvfsf. eint. av *kelda* kv. ‘grundvatn sum vellir upp úr jørðini’.

Kirkjuvatn – Fámjin

Mohr & Svabo (Nørlund 1944): *Kjrkjuvatn*. Svabo: *Kjrkju-Vatn*. Schrøter: *Kjrkju Vatn*. 1901-1943: *Kirkjuvatn*. Stórt vatn stutt norðan fyri bygdina, 93 m yvir sjóvarmálanum. Vatnið er 25 m djúpt. Við vatnið er staðarnavnið *Hamar við Vatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av *kirkja* kv. og sipar til býlingin *Heiman Kirkju* (eisini nevndur *Oman Kirkju*), har kirkjan er.

Lucas Debes (1673: 89) umtalar eitt vatn soleiðis: „Synden for ved en Landsby kaldet Famøien en liden Søe/ maadelig høyt paa Bierget/ hvilcken hafver Ebbe og Flod ordinarie med Hafvet.“ Svabo (1958:

Kirkjuvatn, Fámjin. Longri suðuri vm. hómast Blávusvatn og Rættarvatn, og hm. kemur Vatnið (sum nú er sjógvur) undan. Fjöll frá vinstru: Laðanfelli, Borgarknappur, Borgin, Glopprókin og Hægøksl. Mynd: Pól Sundskarð.

1366) fatar hetta sum at tað er Kirkjuvatn sum Debes meinar við, men hann avsannar at Kirkjuvatn hevur flóð og fjøru.

Sum tað sæst, nevnið Debes ikki vatnið við navni, og spurnartekin kann setast við um tað er Kirkjuvatn hann meinar við („Synden for“ skal helst lesast sum *sunnanfyri*, t.e. ‘sunnanfjørðs’, ikki ‘sunnan fyri Fámjin’). Spurningurin er um hann ikki blandar við → *Vatnið* innan fyri Rivið, men tað er so ikki uppi í fjøllunum. Helst hevur staðkunnleikin hjá Lucasi ikki verið nóg góður.

Kjóavatn – Hattarvík

ND (1959): *Kjóavatn*. Henda líttla tjørnin er hjá Miðalberg (1996) skrivað *Kjógvatn* og er ein av fyra tætt saman í einum øki í um 150 m hædd á Hálsinum, stutt heiman fyri → *Inni á Tjørn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av fuglaheitinum *kjógvi* el. *kjó* k. (*Stercorarius parasiticus*). Í Norðuroygjum hevur hetta fuglaheitið vanliga ikki skerping (sbr. *Kjóavatnið* á Kirkju).

Kjóavatnið – Kirkju

Matras (1933: 306) og ND (1959): *Kjóavatnið*. Líttl tjørn stutt eystan fyri → *Vatnið í Vatnsdali*; sagt verður at nú er bara vatn í tá ið tað regnar. Sæst heldur ikki á korti.

Samansett navn. EL er *vatn* h. í bundnum formi. FL er hvfsf. av fuglaheitinum *kjó* k., óskerptur síðuformur til *kjógvi* k. (*Stercorarius parasiticus*).

Kjógvatjørnin – Dali

Ein av fleiri smátjarnum í um 270 m hædd í Miðhaganum. Oman frá tjørnini er *Kjóadalur* og norðanfyrir er *Kjóadalsbrekkan*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. í bundnum formi. FL er fuglaheitið *kjógvi* k. (*Stercorarius parasiticus*) í hvfsf. Tað at navnið á tjørnini hevur skerping, men ikki navnið á dalinum, kundi bent á at tjarnarnavnið er yngri enn dalsnavnið.

Kjógvatn – Hvalba

Hetta er sama vatn sum tað Schrøter kallar → *Lítlíðavatn*. Sagt verður at fólk í Nesi nevna tað *Vatnið* el. *Kjógvatn*. Navnið *Kjógvatn* er fingið í sambandi við at kortið F20 (1997) varð gjørt, men tað er ikki í eldri staðarnavnauppskriftum. Tað kundi bent á at navnið er ungt (ella hevur havt avmarkaðan brúkaraskara).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av fuglaheitinum *kjógvi* k. (Stercorarius parasiticus).

Kjógvavötn – Skúgvoy

Tvey smá vötn ella tjarnir í 120 m hædd stutt suður frá bygdini (økið er á F20 (1996) nevnt *Úti á Fjalli og í Deld*). Tað størri, sum er syðri, rennur í sjógv í Kampanagjógv, meðan tað minna og norðara (heimara) sær út til at vera partur av eini á ið kemur oman av Blotanium, og sum úr vatninum heldur fram heimeftir og endar í Uttastuá. Navnið er komið á kortið F20 í sambandi við at kortið varð endurskotið, men er ikki við í eldri uppskriftum (tær hava → *Tjarnirnar úti í Deld*). Tað kundi bent á at *Kjógvavötn* er ungt navn.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL er hvsf. av fuglaheitinum *kjógvi* k. (Stercorarius parasiticus).

Klettabogstjørnin – Skálavík

→ **Tjørnin í Klettabog**

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. í bundnum formi. FL er hvsf. av staðarnavninum *Klettabogur*.

Klettatjørn – Strondum

Tjørn í 210 m hædd í Heygshaga, norður móti markinum til Moskranes. Hon er á lendi uppi á homrum ið nevnast *Klettur*. Har eru eisini fleiri smærri tjarnir, og tí verður eisini sagt *Klettatjarnir*. Eingin á sæst renna úr tjørnini, men tætt fram við henni rennur ein á sum kemur úr Konstuklettum og endar í Tungáum (Tunguáum).

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvsf. av staðarnavninum *Klettur*, flt. av *klettur* k. (norr. *klettr* k.), sum her merkir nakað tað sama sum *hamar* k.

Klingrutjørn el. **Klingurstjørn** – Kirkjubø (Argjum)

Tjørn í Kirkjubøhaganum oman fyri Argir, í um 180 m hædd. Tjørnin er við ta gomlu gøtuna millum Kirkjubø og Argir, og ein varði var við tjørnina.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvsf. av *klingra* kv. ‘ringur, kringur, rundingur’, og sipar til formin (tjørnin er trillrund). Sbr. norr. *kringla* kv. ‘krins, krets, ring’ og *klingruauga* = *kringluauga* (sum viðurnevni) (NO). *Klingra* tykist vera íkomið við ljóðligum umkasti í *kringlu*. Sbr. tað sum J. Jakobsen (1901: 123) sigur um norr. *kringla*: „I shetlandske stednavne med omsat *r* og *l*: *Klingra*, *Klinger*, betegnende noget rundt, kresformet.“ Sambært Jakobsen er ein *Klingresjon* í Hetlandi, og tað tolkar hann sum uppr. **Kringlu-tjørn*.

Argjafólk nevna tjørnina *Klingurstjørn*, sum helst er úrslit av nýggjari málbroyting (sbr. orðasambandið í *klingur*). Tó er tað møguliga sami formur vit hava í hetlenskum nøvnum sum *Klingersgjo* (< **kringlu-gjá*) og *Klingerhul* (< **kringlu-hóll?*).

Yrkjarin Viggo Olsen á Argjum nevni hana *Klingurstjørn* í eini yrking (1988: 48). Í 2018 er *Við Klingurstjørn* tikið alment í brúk og góðkent sum navn á nýggjari búseting við tjørnina.

Klubbatjørnin – Glyvrur

→ **Tjørnin á Klubbunum**

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. í bundnum formi. FL er hvsf. av staðarnavninum *Klubbarin* (Weyhe 2020).

Kollsteinstjørn – Nesi (Eysturoy)

Tjørn í Neshaga í um 140 m hædd norðan fyri fjallið Vørðuna. Norðanfyri er *Kollsteinur* (F20: *Kolssteinur*), og eisini er har ein *Kollsteinsbrekka*. Eisini nevnd *Tjørnin á Kollstein*.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er hvfsf. av navninum á steininum *Kollsteini*. Frá sjónum sæst hann daga móti luftini tá ið lagt verður til miðis. Orðið *kollsteinur* k. merkir annars sambært FO ‘(stórir) árundur steinur í fjöru’, men hesin er uppi í haganum.

Kornvatn – Toftum

Hmb 1853: *Kornvatn*. Gst. (1896): *Kornvatn* „af korn (koddn, her konn-) = Korn“. 1901-1943: *Kornvatn*. Úttalað [kɔrnvatn], eitt av vøtnunum í Húshaganum, í 100 m hædd. Úr tí kemur Nesá, ið rennur gjøgnum Nesbygd.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er *korn* h. Í viðmerking í uppskrift er sagt at „áin úr Kornvatni varð nýtt til kornmylnuna.“ Heimildarmaður sigur at prestagarðurin á Nesi hevur havt vatnmyllu í Nesá í eldri tíð, og at farvegur sæst eftir vatnbyrging.

Krákvatn – Skúgvoy

Ein tjörn beint við → *Deldarvatn* og í somu hædd.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL man vera hvfsf. av fuglaheitinum *kráka* kv. (*Corvus corone*), norr. *kráka* kv.

Krossbrekkuvatn, Krossvatn – Kollafirði, Leynum, Skælingi

→ **Tjörnin á Brekkuni**

Tvey av fleiri nøvnum á sama vatni.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL, sum eru ávikavist hvfsf. av staðarnavninum *Krossbrekka* kv. og felagsheitinum *krossur* k. (norr. *kross* k.), sipa helst til tann forna siðin at reisa krossar á støðum við gøtur haðani kirkja sást (sbr. MacGregor 1989: 6-7. Sí eisini *Krossvatn*).

Krossvatn – Kirkjubø

1901-1943: *Krossvatn*. Tjörn í 325 m hædd vestast á Kirkjubøreyni.

Krossvatn (eisini nevnt *Krossvøtn*), Skálavík, serliga kent frá søguni „*Krossvatn*“ eftir Heðin Brú. Mynd: Jens Dalsgaard.

Markið millum Kirkjubø og Velbastað gongur úr Øksnagjógv upp í Krossvatn.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL, sum er stovnur el. hvfsf. av *krossur* k., norr. *kross* k., sipar møguliga til at (træ)krossur hevur staðið har. Í katólskari tíð hava krossar staðið við gøtur og alfaraveg, og minni um hesar krossar livir í mongum staðarnøvnum. Men óvist er um farleið

hefur verið henda veg. MacGregor (1989: 13) tekur soleiðis upp eftir Jakob Jakobsen: „Av heygnum við Krossvatn sæst oman til bygðina á Velbastað“. Um so er, kundi tað styðjað tolkingina av → *Tjornini millum Viða* sum *Tjornin millum Vega* (Weyhe 2017).

Vert er tó at nevna at í Norðurlondum vita vit at krossar hava verið settir sum markaskjal, og at hetta sæst aftur í staðarnøvnum (KLN 9: 188: Kors í stednavne). Sum nevnt, er Krossvatn mark millum Kirkjubø og Velbastað.

Krossvatn el. **Krossvøtn** – Skálavík

Í dag mestsum bara tríggjar smáar tjarnir í um 150 m hædd í Heimastahaga, men tær hava helst verið størri fyrr. „Vøtnini hava fyrr verið trý, skulu burturfrá hava víst seg sum ein krossur, harav navnið (hugskot)“ (Leifur Tróndarson, sí Dalsgaard 2003:39). Sama heimild (LT) nevnir tey: *Heimara Krossvatn* og *Norðaru Krossvøtn*. Ein brekka nærhendis eitur *Brekkan norðuri við Krossvøtn*.

Samansett navn. EL er eint. el. flt. av *vatn* h. FL er stovnur ella hvfsf. av *krossur* k., norr. *kross* k. Um vit ikki góðtaka „hugskotið“ hjá LT, er ein annar móguleiki tann at tolka navnið sum minni um stað har krossur (við eina gøtu ella farleið) hefur staðið í katólskari tíð (sí MacGregor 1989). Men tað kann vera ilt at síggja hví ein tílíkur krossur skal hava staðið her.

Ein kendur prosastubbi eftir Heðin Brú (1936), ið sum kunnigt var úr Skálavík, eitur „Krossvatn“. Hann hefur navnið í eintali og skivar: „Krossvatn er einki rættiligt vatn, tað er ein hylur í einum mórudíki, ikki er annað. Ein áin rennur í og onnur úr. – Men Krossvatn verður tað rópt, og søgan sigur, at í eldri tíð var tað eitt vatn; men so veittu teir tað av.“

Sum tað sæst, eru heimildirnar ikki á einum máli um hvørt navnið er eint. el. flt.

Kvígandalsvatn – Funningi

Vatn á *Kvígandali*, eisini nevnt → *Smørrókarvatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av dalsnavninum *Kvígandalur*, upprunaliga móguliga *Kvígandadalur, ið sum forlið tykist innihalda norr. *kvígendi*, *kvígindi*, *kvígandi* h. ‘ungneyt’, sbr. f. *kvíggini/kvíggjevni* h. og somuleiðis tey norrønu (islendsku) staðarnøvni *Kvígandafjørðr* (eisini nevnt *Kvígendis-*) og *Kvígandanes* (NO), og eisini *Kvígandal* í Miðvági.

Langatjørn – Sandi

Tjørn í um 220 m hædd í Bakkafjórðingi. Hon er millum → *Stórutjørn* og → *Tjornina við Rettina*. Úr henni rennur í → *Dammin*, og haðani rennur í Tungáirnar og oman í Dalsá.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *langur*, og tað sipar til skapið á tjornini.

Langavatn – Klaksvík (Gerðum)

Vatn ella heldur tjørn upp á Kjøli í 340 m hædd. Er í hagapartinum Fyri Heiman, markið millum hann og Myrkjanoyrarhaga gongur í vestara enda á tjornini. Einki sæst renna frá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *langur*; tjornin er long og smøl.

Langavatn – Norðoyri

Hmb 1853: *lenga vatn (ájin í djúpi)*. Vatn á markinum millum Miðhaga og Bjargamansdal, í 310 m hædd í øki við nógvum vøtnum og tjarnum. Í vatnið renna tvær langar áir norðan av Reynunum og ein vestaneftir úr → *Vatninum við* (el. *i*) *Hólminum*. Áin í Djúpi rennur úr vatninum og í sjógv í Gjónni í Djúpi.

Leitisvatn/Seyrvágsvatn/Sørvágsvatn, Vágum, størsta vatn í landinum. Vm. Trælanípan, hm. Middagsfjall, Miðvági. Mynd: Ólavur Frederiksen.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvörkikynsformur av lýsingarorðinum *langur*; vatnið er langt og smalt.

Leirtjörn – Miðvági, Seyrvági

Hmb 1853: *Leirtjörn*. Sama sum → *Tjörnin í Enni*. Miðvingar og seyrvingar eru ikki fullsamdur um nœvnini. Seyrvingar vilja vera við at miðvingar kalla *Tjörnina í Enni* fyrri *Leirtjörn*, men at *Leirtjörn* hjá seyrvingum er ein lítill tjörn longri suðuri (ein lítill hylur tá ið regn er). Hmb hevur *Leirtjörn* við báði millum nœvn í Miðvági og í Seyrvági. Í miðvágslistanum stendur *Leirtjörn* millum *Ánna í Rók* og *Ennini*, t.e. har

sum *Tjörnin í Enni* er. Í seyrvágslistanum stendur *Leirtjörn* saman við nœvnum norðan fyrri eysturendan á flogvøllinum, t.d. *Biskupsheggjur*, *Brennan* og *Kvørnin*.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL, framman fyrri hjáljóð úttalað /larr-/ , er stovnur í *leirur* k. el. *leir* h., norr. *leirr* k. el. *leir* h. Summir heimildarmenn vilja vera við at hon eitur *Lær(s)tjörn*, tí hon skal líkjast einum læri. Tað rætta er kortini *Leir-*.

Leitisvatn – Miðvági, Seyrvági

1901: *Sørvágs Vatn*. 1943: *Sørvágsvatn (Leitisvatn)*. 1989: *Sørvágsvatn – Leitis-*

vatn. Sama sum → *Sörvágsvatn/Seyrvágsvatn*. Vatnið hoyrist eisini nevnt *Leitisvatn*, serliga summastaðni í Vágum. Tað navnið sæst vist fyrstu ferð í FFÆ, har tað kemur fyr í hesum sagnum: „Heini bóndi á Riggí og húskadlurin“ (FFÆ 63), „Biskupsheygur“ (FFÆ 67) og „Nikurin í Leitisvatn“ (FFÆ 68). Í uppritunum hjá Jakob Jakobsen til sagnirnar verður, umframt *Vatn(ið)*, skrivað *Sörvágsvatn* og *Leitisvatn*, men í útgávuni av FFÆ velur hann *Leitisvatn*. Søgnin um nykin er skrivað á donskum og av onkrum øðrum enn JJ sjálvum (møguliga er tað hondin hjá Mikkjali á Ryggi). Teksturin byrjar soleiðis: „Om Nøkken i Sørvågs vandet fortæller Sagnet ...“ JJ broytir navnið til *Leitisvatn* tá ið hann umskrivur søgnina til føroyskt. Vert er at leggja til merkis at navnið *Sörvágsvatn* er einaráðandi á øllum kortum og í navnauppskriftum í 1700- og 1800-talinum, t.d. báði hjá Svabo og Hammershaimb.

Tá ið Mikkjal á Ryggi skrivar staðarnøvn í Miðvági upp fyri Ungmannafelagið Sólar Magn í 1920, nevnir hann í sínum navnalista vatnið *Leitisvatn*. Eisini hevur hann eitt hefti við viðmerkingum, og har skrivar hann: „Í Miðvági og Sörvági verður mest sagt *Vatnið*. Tó siga einstakir gamlir menn *Leitisvatn*. Í Bø og Gásadali nevnist tað *Leitisvatn* bæði av gomlum og ungum.“ Mikkjal sigur eisini at hann ikki hevur hoyrt navnið *Sörvágsvatn* „fyr enn nú, ið Føroyakortið er vorðið almanna kent.“ Og so vísir hann til FFÆ hjá Dr. Jakobsen, sum í sagnunum bara brúkar *Leitisvatn*. Í navnalistanum til sagnirnar sigur Dr. Jakobsen kortini: *Leitisvatn* = *Sörvágsvatn*.

Hetta bendir á at *Leitisvatn* hevur verið kent og í ávísan mun brúkt. Spurningurin er bara hvør hevur brúkt tað navnið. Tað sum serliga er áhugavert, er at Mikkjal sigur at tað er í Bø og Gásadali at *Leitisvatn* hevur verið tað vanligu navnið báði millum gomul og ung. Tá ið so harumframt „einstakir gamlir menn“ siga *Leitisvatn*, so týðir tað upp á at tað er í øðrum bygðum (enn Bø og Gásadali), og tað kann illa vera aðrastaðni enn í Miðvági og Seyrvági (kanska eisini Sandavági).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av staðarnavninum *Leiti*, sum er navn á økinum fram við norðara parti av vatninum miðvágsmeigin (sbr. hagarnar *Heimaraleiti* og *Norðaraleiti*). Sbr. *leiti* h. ‘(hallandi) hædd ið stendur framúr (sum byrgir fyri útsýni), sýn’; norr. *leiti* h.

Vit kunnu staðfesta at *Sörvágsvatn* hevur verið navnið sum í öldir hevur verið kent og brúkt í landshøpi (t.d. á kortum), men at ein ávís staðbundin traditióin hevur verið fyri navninum *Leitisvatn*. Henda tvístøða er á nýggjari kortum loyst við at hava bæði nøvnini við.

Leynavatn – Kollafirði, Kvívík, Leynum

Schrøter: *Leinum Vatn*. Rafn (kort): *Lejnunavatn*. Geikie (1880): *Storevatn*. Gst. (1896): *Lejnum Sø (Lennar Vatten)*. 1901: *Leynar Vatn*. 1943: *Leynavatn*. Stórt vatn har sum hagarnir hjá trimum bygðum mótast. Tað er í 63 m hædd og djúpið 33 m. Tvær „Daláir“ renna í vatnið, ein norðanífrá, ein eystanífrá úr Mjáuvøtnum. Úr vatninum vestureftir rennur *Leynará*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av bygðarnavninum *Leynum*. Tann vanligu úttalan av FL er tó /lenna-/, og hvørsfallið av bygðarnavninum er (til) /lennar/. Upprunanavnið á bygðini er helst *Leynhøvn (< *Launhöfn), sum er blivið til *Leynun* (sbr. *Saksun* og *Skopun*), og hvørsfalsformurin *Leynhavnar* > *Leynunar* (formurin hjá Rafn) > *Leynnar*, útt. /lennar/. Hetta er so FL í navninum á vatninum (t.e. *Leynarvatn*), har sum *r* fellur burtur framman fyri hjáljóð í samanseting við -*vatn*.

Vatnið verður eisini nevnt → *Breiðavatn* (sí eisini → *Stórvatn*). Í Leynum verður vanligu sagt *Frammi á Vatni*.

Lítladalsvøtn (el. -**vatn**) – Viðareiði

Einar fimm tjarnir ella hyljar tætt saman í *Lítladali* og undir *Lítladalsenni* inni í Dølum á Viðoyinni. Navnið er ikki skrásett í eldri uppskriftum

Leynavatn (eisini nevnt Breiðavatn), millum Kollafjörð og Leynar. Í vatnið rennur Dalá. Miðskeiðis í myndinni sæst fjallið Sneis. Longst burtur vm. hómast vatnbygging hjá SEV á Mýrunum í Vestmanna. Mynd: Pól Sundskarð.

(t.d. Matras 1933), men sigst vera í brúki, mest í fleirtali men eisini í eintali.

Samansett navn. EL er *vatn* h. í eint. el. flt. FL er hvssf. av staðar-navninum *Lítlidalur*.

Lítlatjörn – Glyvrum

Lítill tjörn vestan fyri → *Grunnutjörn* og nær við → *Stórutjörn*. Hetta er

í víðum mýrulendi í um 200 m hædd, haðani Regnáin tekur seg upp og rennur oman í Glyvragjógv. Millum tjarnirnar gongur varðagöta.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *lítill*, sum lýsir tjörnina í mun til ta størru.

Lítlatjörn – Rituvík

Onnur av tveimum tjarnum uppi á Gásafelli (hin eitur → *Stóratjörn*) í hagapartinum Yviri í Haga á Toftum.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *lítill*, sum lýsir tjörnina í samanburði við hina tjörnina.

Lítlavatn – Leirvík

Tjörn í 285 m hædd uppi á *Vatnhamri* ovarlaga í Hjallahaga, í einum víðum mýrulendi sum røkkur norður til → *Stórvatn* í grannahaganum. Tað rennur frá oman í Ánna Stóru. Stutt frá Lítlavatni er ein lítill tjörn.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *lítill*. Vatnið er nevnt í samanburði við tað norðara vatnið. *Vatnhamar* (< *Vatnahamar*) er nevndur eftir vøtnunum.

Lítlavatn – Húsavík, Skálavík

1901-1943: *Lítlavatn*. Vatn á markinum millum Innarahaga í Húsavík og Innastahaga í Skálavík. Tað er í um 60 m hædd, og har eru fleiri smátjarnir. Áin í Tróndardalslíð rennur í vatnið norðanifrú við *Lítlavatnsøyrna*, og Áin millum Vatna rennur úr tí og í → *Stórvatn* vestanfyri.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *lítill*. Vatnið er tó ikki serliga lítið, men navnið skal síggjast í samanburði við → *Stórvatn*.

Lítlavatn – Norðradali

Lítið vatn í um 250 m hædd uppi á Stígum í Kongshaganum. Stutt

vestanfýri er tað nógv stórva vatnið ið eitur → *Vatnið oman fyri Stíggar*, eisini nevnt → *Stórvatn*. Í bæði vøtnini renna áir úr Norðarabotni, og eisini í ta áanna sum rennur ímillum vøtnini, og sum longri niðri nevnist Nípá. Nevndur er eisini *Hólmurin á Lítlavatni*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *lítill*, ið lýsir vatnið í mun til tað stórva vatnið.

Lítlíbøvatn – Hvalba

Schrøter: *Littlebøe Vatn*. F20 (1997): *Kjógvatn*. Vatn niðan av sandinum millum Nes og hin partin av bygðini, 1-2 m oman sjóvarmálan (sjógvur fløðir inn í vatnið). Schrøter sigur um hetta vatnið at tað er „i Dalen ved Leere Præstegaard“. Á kortinum F20 (1997) er tað nevnt *Kjógvatn*. Sagt verður at nesfólk nevna tað *Kjógvatn* el. *Vatnið*, men at fólk „heimi í Bø“ (t.e. í Hvalba) nevna tað *Lítlíbøvatn* og sandin *Lítlíbøsandur* (í Nesi: *Sandurin* el. *Nessandur*). Áin sum rennur í vatnið, verður nevnd *Dalsá(in)*, hon sum rennur úr, *Áin á Lítlíbøandi* og *Lítlíbøá* (í Nesi eisini *Sandáin*), og brúgvín um hana *Lítlíbøbrúgv*. Næs (2002) nevniir í hvnf. *Lítlíbøsand* (*Nessand*), *Lítluboá* el. *Sandánna*, *Lítluboábrúgv*, í hvmf. *Lítlíbøandi* el. *Nessandi*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL í navninum á vatninum (og sandinum og ánni) er *Lítlíbøur*; soleiðis hava hvalbingar nevnt býlingin í Nesi, meðan nesmenn nevna hin partin av Hvalbiarbygd *Heimi í Bø*. Her man *bøur* hava ta gomlu merkingina bygd el. búseting (garður). Nakað av iva tykist vera um bendingina av forliðinum „Lítli-“.

Ljómatjarnir – Miðvági

Hetta er uppskrivað sum navn á tjarnum í haganum Eggini, fyrst hjá Hammershaimb 1853, síðan hjá Det danske Stednavneudvalg í 1920’num. Tann seinra keldan sigur í viðmerking: „Nogle store Damme, der – set fra Fjældet – straalere i Solglansen.“ *Ljómatjarnirnar*

stendur á F20 (1989) sum navn á einum øki (við svartari skrift og ikki bláari, sum vøtn annars hava á kortinum). Á kortinum frá 1901 síggjast 4 smáar tjarnir har í um 265 m hædd eystur ímóti markinum til Sandavágs.

Samansett navn. EL er flt. av *tjørn* kv. FL má vera hvfsf. av *ljómi* k. ‘bjart ljós, skin’, norr. *ljómi* k.

Ljósávatn – Kirkjubø (Argjum)

Schrøter: *Ljósá Vatn*. Vatn í 153 m hædd í Kirkjubøhaganum og oman fyri Argir. Úr tí rennur *Ljósá* í sjógv sunnan fyri Argir, og vatnið man hava fingið navn av ánni: **Ljósá(a)rvatn > Ljósávatn*, úttalað *Ljósavatn*.

EL er *vatn* h. FL er uttan iva áarnavnið *Ljósá*. FL í áarnavninum er antin lýsingarorðið *ljósur*, norr. *ljóss*, ella *ljós* h., helst tað fyrra. Áarnavnið *Ljósáa* er at finna mangastaðni í Norra (NSL).

Loftatjørnin – Seyrvági

Ein tjørn á Suðurtriðingi, nevnd saman við → *Suður við Tjarnir*, men sum tað ikki ber til at staðfesta í dag.

Samansett navn. EL er *tjørn* k. í bundnum formi. Í Seyrvági er húsanavnið *Uppi í Lofti*, og uttan iva sipar FL til tað. Sonni Jacobsen (1995-96: 56) sigur: „Ein partur av Suðurtriðingi verður róptur Loftafjórðingurin, umframt at okkurt staðarnavn er á Suðurtriðingi, ið sigur okkum, at Loftamenn hava átt væl av jørð har í gomlum døgum.“ Endingin *-a* í fyrra liði er samansetingarklípi.

Loftavatn – Hesti

Tað ovasta (og hægsta) av vøtnunum uppi á oynni, í 240 m hædd, mesta dýpi 1 m.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er *Lofta-*. Vatnið er dygst við eggina á tí berginum ið eitur *Loftið*, og sum er á vestursíðuni á oynni. Gst. (1895)

nevnir vatnið *Loftevand* og bergið *Loflet*, men teir tóku bara *Loftið* við á tað prentaða kortið (1901). Jóan Chr. Poulsen (1947: 45-46) nevnir at *Loftið* var besta fuglaberg í oynni og triðjabesta í landinum. Hann sigur eisini at fyrr í tíðini varð *Loftið* nevnt í tvíningum. Hitt syðra bergið varð kallað *níðara Loft* og hitt *vestara* ella *ovara Loft*, men við einum bergløpi „fór navnið á vestara Lofti og syðra Lofti burtur; nú eitur alt bergið bara *Loftið*.“ Onnur nøvn har á leið samansett við *Loft-* eru *Loftarbarmur*, *Loftarendin* og *Lofturð*. Einkil sæst vera við *Lofts-*. Tað er mest sannlíkt at *-a* í *Lofta-* er samansetingarklípi.

Longutjørn – Tórshavn

Tjørn í Húsahaga í 316 m hædd. Úr henni rennur ein grein ið verður til Hoydalsá. Fleiri tjarnir eru serliga suðurfrá. Hon er nær markinum til Hoyvíkshaga, og ein uppskrift úr Hoyvík skrivur *Langatjørn*, *Uppi á Longutjørn* um økið.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *langur*, t.e. uppr. *Langatjørn*, har formurin *longu* úr eykafalli er komin inn í staðin fyri hvr. Hon er heldur long og smøl.

Lómatjørn – Dali, Skarvanesi

Gst. (1899): *Loumatjødn*. 1901-1943: *Lómatjørn*. Ein av mongum tjarnum á Stoffursheiðum á markinum millum Dal og Skarvanes í um 270 m hædd. Áin úr henni verður til Ánna í Sevdal, sum rennur í Skaðá, ið er mark millum bygdin.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. flt. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*).

Lómatjørn – Sandi

Gst. (1899): *Lovmatjøden*. 1901-1943: *Lómatjørn*. Tjørn tætt við Høvda-

garð (í Salthøvda), í 59 m hædd. Tvær áir renna suður úr tjørnini, onnur verður til Ánna í Pálstorvu og hin til Ánna í Svínadal.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. flt. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*).

Lómatjørn – Sandi

Tjørn syðst í Sandarhaga í um 75 m hædd (uppi yvir Árnabergi). Tveir áarløkir renna úr tjørnini, annar er Áin á Bergi.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. flt. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*).

Lómavatn – Viðareiði

Chr. Matras nevnir tað (1933: 200, 306). Í dag siga heimildarfólk at tað „er burturgrivið“, men at tað var inni í Dølum, heimantil í Enninum (Middalsenni), millum Ennið og Tvørdalsá. Tað sæst ikki í 1901.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. flt. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*).

Lómstjørn – Hósvík

Tjørn á slættlendinum upp av Torvadali (á Lágaveggi) í um 140 m hædd. Í økinum eru nógvar ónevndar tjarnir, men tann størsta eitur → *Stóratjørn*. Tað sæst ikki renna frá Lómstjørn.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. eint. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*).

Lómstjørn – Kollafirði

Tjørn í Sjóvarhaga í um 420 m hædd, framman (t.e. vestan) fyri fjallið Dyllluna. Ikki sæst renna úr tjørnini.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er hvsf. eint. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*).

Lómstjörn el. **Lómatjörn** – Skála

Gst. (1897): *Loumstjødñ*. 1901-1943: *Lómstjörn*. Uppskr. 1957: *Lómatjörn*. Tjörn (tann størsta av fleiri tætt saman í einum víðum mýrulendi) í 376 m hædd í Regnunum undir fjallarøðini (Eggini) norðan fyri Reyðafelstind.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er hvsf. eint. el. flt. av fuglaheitinum *lómur* k. (*Gavia stellata*). Sagt verður at *Lómatjörn* er tað vanligi at hoyra í dag, men heimildirnar benda á at *Lómstjörn* er tað eldra navnið.

Lómtjörn el. **Lóntjörn** – Sumba

F20 (1998): *Lóntjörn*. Staðið verður í navnavirlitinum til kortið lýst sum „mýra“ (og navnið sett við svørtum). Har eru í roynd og veru tvær smáar tjarnir, og nevndar eru *Ovara Lómtjörn* og *Niðara Lómtjörn* (í onkrari uppskrift *Lómtjörn Ovara* og *Lómtjörn Niðara*), í um 120 m hædd á Grønunum (Uttastaparti á Vík). Á nýggjum talgildum korti er *Ovara Lómtjörn* væl ovari (og vestari) enn *Lóntjörn* (og stavað ymiskt).

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. Ymist er hvussu heimildarmenn uppfata FL, sum *Lóm-* el. *Lón-*, og uppskriftirnar eru ójavnar á máli. Tann elsta uppskriftin endurgevur úttaluna sum *Lovn-*, sum innsavnar-in N. Djurhuus (1953) normaliserar til *Lón-*. Ljóðfrøðiliga falla *m* og *n* saman í støðuni framman fyri *t*, við tað at *m* broytist til *n* við ljóðlíking.

Kvennkynsorðið *lón* kann merkja ‘slætti niðri við sjógv’ (í FO markað sum kvæðaorð). Tað kann somuleiðis merkja ‘grunn vík (ofta undir bergi)’ og kann tá vera kvennkyns- ella hvørkikynsorð. Í norrønum kundi *lón* kv. merkja ‘stille stad i elv el. vatn’, og *lón* h. kundi merkja m.a. ‘strandsjø’ (NO). Í norskum koma bæði fyri í áar- og vatnanøvnum (NSL). Tað tykist sum heimildarmenn í Sumba hava havt hug at seta

navnið har í samband við hetta orðið (eisini er *Lónarnar* kent í Sumba sum navn á grunnari vík undir bergi).

Tað er vert at leggja til merkis at FL hevur stovnsform og ikki hvørsfalsform, sum FL við fuglaheiti annars hava. Tað kundi tí verið freistandi at tolkað FL sum ‘grunn tjörn’ el. ‘vátligt slættlendi’ (sum hóvar væl við viðurskiftini á staðnum), tó at *fugla*-tolkingin ikki kann útilokast. (Og tí kann ivi vera um tolkingina av fjallanavninum *Lómfelli* (í Haldórsvík) sum verður sett fram í Weyhe (2020), tí tað er hædd við fleiri smátjarnum, og hevur kanska upprunaliga hitið *Lónfelli*?).

Lómtjörn el. **Lóntjörn** – Vági

Uppskr. 1945: *Lómtjörn*. F20 (1998): *Lóntjörn*. Tjörn í um 125 m hædd í Hamrahaga. Úr henni rennur ein á oman í Tormansá. Tað er hesa

Lykkjuvøtnini, Skopun. Aftanfyri sæst Hestur. Mynd: Jens Dalsgaard.

tjörnina Rudolphi (1914) nevnir „Ungenannter See im Hamrahagi“ (sí Inngangin, s. 12).

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL kann vera stovnurin í fuglaheitinum *lómur* k., men sama tolking sum → *Lómtjörn* el. *Lóntjörn* – Sumba kann ikki útilokast (‘grunn tjörn, vátligt slættlendi’).

Lykkjuvøtnini – Skopun

Gst. (1899): *Littjuvøtnini* (og *Littjan*). 1901: *Lykkju Vøtn*. 1943: *Lykkjuvøtn*. F20 (1997): *Lykkjuvøtnini*. Tvey vøtn í láglandinum vestan fyri bygdina, nú í innmarkini. Sigmundur í Dali (1992) nevnir tey *Heimara* og *Norðara Lykkjuvatn*. Tað heimara er í 55 m hædd, hitt í 53 m hædd. Dýpið í tí fyrra er 0,70 m, í hinum 1,6 m. Ein lókur rennur av Hvíthamri í tað heimara vatnið, og haðani rennur í tað norðara, og úr tí rennur í sjógv í *Lykkjugjónni*. Aðrar samansetingar í sama øki eru *Lykkjurættin* (við norðurendan á tí norðara vatninum, har eisini navnið *Byrgið* er, og har frágardar síggjast) og *Lykkjunevið* (oman móti sjónum).

Samansett navn. EL er bundið flt. av *vatn* h. FL er hvssf. av staðar-navninum *Lykkjan*, sum er navn á einum øki eystan fyri vøtnini. Men hví man tað eita *Lykkjan*?

Orðið *lykkja* kv. er ikki serliga vanligt í føroyskum staðarnøvnum. FO nevnir tað í týdninginum ‘inngirdur bøur, gerði’ og markar tað til staðarnøvn, men grundarlagið í orðasavninum undir tí er veikt. Tann týdningurin var tó vanligur í norrønum (fornnorskum), og orðið er sera vanligt í norskum staðarnøvnum (á gørdum, minni eigindómum, inn-girdum jarðum), sigur NSL. Havast skal í huga at búseting í Skopun er ung (frá 19. öld), og harvið eisini inngirdur bøur, gerði har í bygdini. So um navnið sipar til tað, má tað vera ungt navn. Men orðið *lykkja* kemur fyrri í Húsavík í navninum *Lykkjurætthorn* (er í sjálvum bøgardinum vestan fyri býlingin Á Bø, og í nánd av tí eru nøvn sum *Klovastøðil* og *Kvíggjagarðsá*), og í Haldarsvík í nøvnunum *Undir Lykkjunum* og *Lykkjabrúgvín* (í

haganum oman fyri Víkarvatn). Spurningurin ið stingur seg upp, er um orðið her hjá okkum hevur merkt okkurt slag av rætt (sbr. samansetingarnar *Lykkjurætt* í Húsavík og Skopun; orðið *lykkja* er skylt við sagnorðið *at loka*, t.e. lata aftur, steingja).

Løgasteinatjörn(in) – Sandi

Gst. (1899): *Løa Steina Tjød*n. 1901: *Lødusteina Tjörn*. 1943: *Lødusteinatjörn*. F20 (1997): *Løgasteinatjörn*in. Tjörn í 215 m hædd í Bakkafjórðingi, syðst við markið móti Skálsafjórðingi (stikað er kortini ígjøgnum tjörnina). Hon er í økinum undir Reynsenda, har fleiri tjarnir eru; beint vestanfyri er onnur tjörn og ein norðanfyri. Eystan fyri hagamarkið eru eisini einar tvær ella tríggjar tjarnir, sum á kortinum standa at eita → *Tjarnirnar undir Reynsenda*. Møguliga er hetta tó felags heiti fyri allar tjarnirnar í økinum báðumegin markið, og Løgasteinatjörn tann størsta.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. (bundið el. óbundið). FL er hvssf. av *løgasteinar* k. flt. ‘steinar serst. í á at ganga eftir (har ið eingin brúgv er)’. Í handriti hjá Gst. sæst at Rimestad kapteynur hevur broytt *Løa* til *Løgu*- og viðmerkir: „Stene til at træde paa ved Overgang over Vadedsteder – se Søens „indknebné Midje!““. Rættingin er skeiv, men løgasteinar eru.

Matartjarnirnar – Skarvanesi

Fleiri tjarnir í um 310 m hædd. Haðani rennur *Mataráin* oman gjøgnum bygdina.

Samansett navn. EL er bundið flt. av *tjörn* kv. FL *Matar*- munnu tjarnirnar hava fingið av ánni, helst eldri **Matará-tjarnirnar*. Sbr. *matará* kv. ‘á haðan ið matarvatn varð tikið’.

Miðhagavøtn – Fámjin

Schrøter: *Mie Hea Vøtn*. Schrøter skrivar í síni staðfrøðiligu lýsing (Weyhe 2007): „I Dalen Norden for Borgaknapp ere 2de Vande, *Mie Hea Vøtn*,

som ej heller ere fiskerige, eller undersøgte.“ Hagin eitur *Miðhagi*, tey størstu vötnini har eru → *Bláuvvatn* og *Rettarvatn*, og Schrøter sær út til at brúka navnið um hesi bæði vötnini undir einum. Navnið sæst ikki vera skjalfest aðrastaðni.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL er hvsf. av *Miðhagi*, navninum á haganum.

Miðvatn el. **Miðvötn** – Nesi (Eysturoy)

Ein uppskrift nevniir *Miðvatn* sum navn á vatni millum → *Kornvatn* og → *Starvatn*. Tað er meira tjörn enn vatn, og sagt verður at tað varð eisini nevnt *Miðvötn*, tí tað er líkasum í tveimum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. í eint. el. flt. FL er stovnur í lýsingarorðinum *miður* og sipar til leguna millum hini bæði vötnini.

Mittastavatn – Kollafirði, Leynum

→ **Mjáuvötn**

Hetta navn verður eisini brúkt um tað vestara av Mjáuvötnum í Kollfjarðardali.

EL er *vatn* h. FL er veikt bent lýsingarorð í hástigi, sum sipar til leguna í miðjuni (t.e. millum Niðastavatn og Leynavatn/Breiðavatn).

Mittvatn – Vági

Svabo: *Vatni aa Riskhamri*. Gst. (1899): *Midvadn* og *Mitvatn*. 1901-1943: *Miðvatn*. F20 (1998): *Mittvatn*. Vatn í Botnhaga í 347 m hædd. Byrging er gjörd, og ein tunnil leiðir vatn oman í → *Ryskivatn*, og haðani liggja rør oman til elverkið í Botni.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL *Mitt-* (á eldri kortum skrivað *Mið-*) sipar til leguna millum → *Vatnið í Tindalið* (*Ovastavatn*) og → *Ryskivatn*. Formurin endurgevur ta vanligu nútíðarúttaluna, sum Gst. eisini hevur. Hjáorðið *mitt* (uppr. hvørkikyn av lýsingarorðinum *miður*)

er í fleiri forum komið í staðin fyri *mið-*, stovnin í lýsingarorðinum *miður*, sum FL í samansetingum (sí dømir í FO). Sbr. eisini *mittastur* sum lýsingarorð í hástigi í staðin fyri *mið-*.

Mittvatnið – Porkeri

Tað mittasta (og størsta) av → *Vágsvötnum*. Eisini nevnt → *Stórvatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. í bundnum formi. Um FL → *Mittvatn*.

Mjáuvötn – Kollafirði, Leynum

Gst. (1896): *Mja Vatn*, sum Rimestad rættar til *Mjóuvötn* tó at hann nevniir at tað inniheldur lýsingarorðið *mjáur*. 1901-1943: *Mjóuvötn*. Rudolphi (1914): *Mjavatn*. Uppskrift úr Leynum: *Mjávötnini* (*Niðasta Vatn*, *Mittasta Vatn*, *Heimasta Vatn* og *Millum Vatnanna*). Tvey vötn í Kollfjarðardali, tað eystara eitt vet hægrí enn tað vestara. Sigmundur í Dali (1975) sigur at sambært uppmátingum hjá Matrikulstovuni liggur tað eystara vatnið 76,6 m yvir miðalsjógv og tað vestara 76,4 m, og hann heldur at hesin lítli hæddarmunur saman við skapinum á lendinum kundi bent á at tað einaferð hevur verið *eitt* vatn (sí eisini Rudolphi 1914). Dýpið í báðum er um 7 m. Áin sum rennur í og úr teimum gjøgnum Kollfjarðardal, eitur *Dalá*. Áir ið renna norðanífrá í tað vestara vatnið, eru Breiðadalsá, Áin Svarta og Skorá.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *mjáur* ‘smalur’, og sipar til skapið. Vit síggja at formurin *Mjóvu-*, sum hevur staðið á kortum, stavar frá Rimestad. Formar í uppskrift kundu bent á FL við stovninum *Mjá-* (uppr. *Mjavatn?*).

Lýsingarorðið, sum nú á føroyskum vanliga eitur *mjáur*, hevði í norrønum teir tríggar síðufornar *mjár*, *mjór* og *mær*, sum hövdu *v* í stovninum (hvnf. *mjáván*, *mjóvan*, *mævan*). Umframt nútíðarformin *mjáur* finna vit í føroyskum staðarnøvnum dømir um at eisini *mjóur* (kent í

samansetingini *mjóryggur*) og *mæur* mugu hava verið til í eldri føroyskum (sí Matras 1933: 208, 212). Eisini síggja vit í staðarnøvnum *mjáur* bent við *v* í stovninum (→ *Mjávavatn*).

Kollfirðingar nevna tey *Fremra* og *Niðara* *Mjávavatn*, har „fremra“ merkir longri burtur frá bygðini og „niðara“ merkir nærri bygðini. Eisini verða tey nevnd ávíkavist → *Mittastavatn* og → *Niðastavatn*.

Mjávavatn – Hovi

Gst. (1899): *Miavavadn*. 1901-1943: *Mjóvavatn*. Lítið, heldur langt og smalt vatn oman fyri → *Vatnsnes*, í um 180 m hædd (eitt vet hægri enn *Vatnsnes*), stutt norðan fyri ta útgrivnu ærgitofina, og ein lókur rennur úr vatninum í ána úr → *Bessavatni* beint niðan fyri toftina. Vátlendið við vatnið er á F20 (1998) nevnt *Døggin* (eisini *Dýggin* í uppskrift).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *mjáur* ‘smalur’ og man sipa til skapið á vatninum. Her síggja vit uppr. *v* varðveitt í stovninum (→ *Mjávatn*).

Mjávavatn – Porkeri

Vatn í 166 m hædd í Porkerishaganum, undir Regnunum og niðan av Breiðaskarði í Bláhamrinum. Áir renna í vatnið úr tjarnum omanfyri, m.a. úr → *Hólmavatni*. Úr *Mjávavatni* renna áir oman í Hólmal og Kjóadal og í Hovsá, og í teimum er *Mjávavatnsfossur*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *mjáur* ‘smalur’ og man sipa til skapið á vatninum. Her síggja vit uppr. *v* varðveitt í stovninum (→ *Mjávatn*).

Móðutjørn – Hesti

F20 (1990): *Móutjørn*. Hetta hevur verið ein tjørn millum → *Heygatjørn*, → *Tjarnirnar Lítlu* og → *Hælsvatn*, t.e. í 230 m hædd. Navnið er upp-

skrivað við FL í skiftandi formum: *Mógu-*, *Móu-*, *Mógur-*, *Móur-*. Sagt verður at har er „eingin tjørn, bert ein bloti“ og „bleytligt, mókent stað“. Sigmundur í Dali (1995: 93-94), sum skrivar *Móurtjørn*, endurgevur áhugaverda frásøgn um hetta staðið (við Rólanti Lenvig úr Hesti sum keldu): „Ímillum Hælsvatn og Faraldsvatn er ein mókendur bloti, sum ivaleyst áður hevur verið ein tjørn. Hestmenn hava gjøgnum tíðirnar roynt at minka um vøtn og tjarnir, og í summum støðum hevur eydnast teimum at veita tey heilt burtur. Bæði Loftavatn og Faraldsvatn hava áður verið bæði djúpari og størri enn tey eru nú. Móurtjørn er helst svunnin burtur í einki av hesum ávum, og liggur tí nú sum ein bloti meginpartin av árinum. Tann, sum hevur sína dagligu gongd har, sær, at úr Faraldsvatni um Móurtjørn út í Hælsvatn, er ein djúp grift grivin fyri at halda vatnið burtur. Tá ið frost er um vetur og vár, frystir hendan grift so til, at einki vatn fær runnið ígjøgnum hana. Men vatnið úr Faraldsvatni heldur ikki upp at renna fyri tað, og tá ið tað ikki sleppur út í Hælsvatn, so fyllist hesin blotin, sum eitur Móurtjørn, til eina rætta tjørn, so leingi sum frostið varar.“

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er neyvan orðið *mógur* k. Skriftformarnir kundu bent á at vit her hava hvfsf. av orðinum *móða* kv., sum á norr. merkti ‘evja’, og at navnið tí uppr. hevur verið *Móðutjørn (r’ið í summum skriftformum kann vera eitt sníkiljóð, móguliga av hugasambandi við orðið *móra* kv. við somu merking, ‘vát og bleyt mold o.tíl., evja, marra, runa’). Tað er sama orðið sum tað ið nú merkir ‘skúmur oman á potti sum kjøt, fiskur el. fesk grind verður kókað í’.

Músavatn – Vági

1943: *Músavatn* (hetta var annað av vatnanøvnum sum komu aftrat í 2. útg.). Vatn í 338 m hædd í Bjarghaga. Bygdagøtan til Fámjins gongur fram við vatninum. Ein á rennur úr tí oman í Loskargjógv og → *Ryskivatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. (eint. el. flt.) av dýraheitinum *mús* kv., norr. *mús* kv. Men um *mýs* (hagamýs) hava hildið til har, ella um navnið kemst av at vatnið í skapi minnir um eina *mús* (er lítið og ein langur hali gongur norðurúr), er ilt at siga, men tað seinra er helst tað mest sannlíka, altso at navnið er samanburðarnavn (sbr. *Halavatn* í Nólsoy).

Myllutjørn – Hoyvík

Tjørn í 96 m hædd í Hoyvíkshaganum. Ein á hefur runnið úr henni oman til Hoyvíkar, og mylla hefur verið í ánni, harav navnið.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvsf. av *mylla* /milla/ kv., síðuformur til *mylna* kv. (norr. *mylna* kv.) ‘útbúnaður at mala korn við’.

Mølbursvatn – Sandi

Gst. (1899): *Mølbursvatn*. 1901: *Múlbergs Vatn*. 1943: *Múlbergsvatn*. F20 (1997): *Mølbursvatn*. Vatn í 304 m hædd í Hamarsfjórðingi. Tað er uppi á Brúnni og undir *Mølburshamri*. Tað rennur frá vatninum suðureftir gjøgnum Sandarhaga og helst oman í Sandalið (tað er ikki heilt greitt at fylgja ánni á kortinum).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL *Múlbergs-* er ein roynd hjá Rimestad kapteyni í Gst. at tolka formin *Mølburs-*, sum er tann formur ið uppmáttarin í 1899 hefur fest á blað eftir úttalu hjá heimildarfólki á staðnum. Og tað er sama úttala sum brúkt verður enn tann dag í dag. K. Rimestad sigur í viðmerkingum sínum at hann hugsar sær at *múli* helst kann ljóða sum „møll“ framman fyri eitt hjáljóð, og at „bergs“ hefur verið úttalað ótýðiliga. Hann sigur: „Formen Konj. [konjektur = rætting] af KR paa Grundlag af Maalerens Note.“ Sum tað sæst, hefur tolkingarroyndin hjá Rimestad staðið á 1. og 2. útgávu av kortunum, men á 3. útgávu (1997) er tann formurin ið er í samsvari við úttaluna, settur inn í staðin.

Tolkingin hjá KR byggir á at eitt „Múlberg“ kann hava verið, men tað er ilt at fáa eyga á hvar tað skuldi havt verið. At *Møl-* skal koma av *múli*, er heldur ivasamt. Hamarin eystan fyri vatnið eitur *Mølburs-hamar*. Kanska hugsar KR sær at hann kann hava hitið **Múlberg* (> **Múlbergshamar?*).

Annars er tað at siga at sjálvljóðið *ø* er illgrunasamt, tí á eldri sandoyarmáli skuldi tað verið úttalað *e*, men ein úttala sum *Melbursvatn* sæst ikki vera skrásett í uppskriftum tó at hon skuldi verið natúrlig har um vegir, og eisini sigst vera til á mannamunni. Tann móguleikin er ikki óhugsandi at *mel*, sum er vanligt orð í føroyskum staðarnøvnum (t.d. *Melin*, *Melheggjur*), er partur av navninum, og at *ø* var okkurt slag av yngri hyperkorrektari úttalu (av tí at *ø* hefur verið úttalað sum *e*, hefur verið roynt at rætta tað aftur til *ø*, og tá verður *ø* sett inn eisini í staðin fyri upprunaligt *e*). Norr. *melr* var kallkynsorð og merkti ‘grusel. sandbanke’, og tað sama merkti *melbakki* (NO). Nynorskordboka týðir *mel* k. sum ‘sandbanke langs ei elv el. eit vatn’. Sunnan fyri Mølbursvatn er *Sandheggjurin*. Eg havi skotið upp at tolka FL sum eitt uppr. **Melberði*, har sum **berði* h. er ein avleiðsla av *barð* h. ‘kantur, rond’ (sí NG V: 115 og VI: 344). *-berði* verður hildið at fjala seg í nøvnum sum *Sjóberði(ð)* (Sandavági), *Tjørnubil* (Fámjin) og *Tjørnuboli* (Norðuroyggjum), sbr. Matras (1933: 68, 288-89). Vatnið hefur sambært hesi tolking hitið **Melberðisvatn* (sí Weyhe 2014).

Hvar hefur *Melberði* tá verið? Ein móguleiki er at her hefur verið sipað til *Sandheggjin* sunnan fyri vatnið. Tá ið *Melberði* er flutt yvir á navnið á vatninum og heldur ikki longur hefur verið gjøgnumskygt, er farið at nevna tað *Sandheggjin*.

Ótryggleikin við at skilja millum *e* og *ø* í sandoyarmáli sæst helst eisini aftur í navninum á teimum tiltiknu *Melheggjunum* á Sandi. *Møl* er eingin, og helst er tað *Mel-* sum eisini er FL í tí navninum (uppr. **Melheggjarnir*). Ein *Melheggjur* er eisini oman fyri Moskranes.

Nesvatn – Nesi (Eysturoy)

Hmb 1853: *Nessvatn*. 1901: *Ness Vatn*. 1943: *Nesvatn*. Vatn í 98 m hædd á Eystnesi. Norðanefir rennur ein á í vatnið, og ein á rennur úr tí vesturefir.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av *Nes*, stuttnefni fyri *Eystnes*, sama sum hefur givið bygðini navn.

Neytatjørn – Glyvrur

Hetta navn stendur í navnalista hjá N. Djurhuus frá 1958, men eingin tykist kennast við tað. Onkur heldur at hon kann vera tann sama sum → *Tjørnin handan fyri Høgaleiti*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er *neyt* h. í hvsf. flt., norr. *naut* n.

Niðara Mjáavatn – Kollafirði, Leynum

→ **Mjáuvøtn**

Niðaravatn – Eiði

→ **Vatnið, Niðri á Vatni**

Niðasta Hálsatjørn – Tórshavn

→ **Hálsatjørn**

Niðastatjørn – Kvívík

Tjørn frammi í Haga (Presthaga), í knappliga 300 m hædd. Tríggjar tjarnir eru her á leið, norðast er → *Fremstatjørn* (millum Fremstarygg og Miðryggjin), Millum Ryggjanna (millum Miðryggjin og Heimastarygg) eru tvær: → *Heimastatjørn* ovari og → *Niðastatjørn* niðast móti Dalá og Leynavatni. Úr teimum báðum syðru kemur Rættará, sum rennur í Dalá.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur í

hástigi av lýsingarorðinum *niðari*. Tað lýsir leguna hjá tjørnini í mun til hinar báðar tjarnirnar.

Niðastavatn – Kollafirði, Leynum

→ **Mjáuvøtn**

Soleiðis verður tað eystara av Mjáuvøtnum eisini nevnt í nærumhvørvinum.

EL er *vatn* h. FL er lýsingarorðið *niðari* í veikt bendum hástigi í hvørkikyni og lýsir leguna hjá vatninum sum tað ið er næst Kollafirði (í mun til Mittastavatn og Leynavatn/Breiðavatn).

Niðastavatn – Porkeri

→ **Vágsvøtn**

Eitt av Vágsvøtnum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur í hástigi av lýsingarorðinum *niðari*, sum lýsir leguna hjá vatninum í mun til hini Vágsvøtn.

Niklasardammur – Kirkjubø

Lítill tjørn uppi á Kirkjubøreyni í um 270 m hædd, stutt vestan fyri bygdagøtuna og nakað suður frá → *Porkerisvatni* og stutt sunnan fyri Rangagil, í einum øki ið nevnist *Tummasarsandur* og tætt við Stórukrógv. → *Dálatjørn* er stutt sunnanfyri. Ikki nevndur á F20, men uppskrivaður og merktur á kort fyri Sólar Magn 1914-15.

Samansett navn. EL er *dammur* k. FL er hvsf. av mansnavninum *Niklas* ella kanska heldur *sa*-eftirfesti, t.e. *Niklas-sa-dammur*. Einki er vitað um hvør hann var, og hvat hann hefur havt við tjørnina at gera. Navnið *Stórukrógv* sipar helst til at har hava verið torvheiðar, og mansnøvnini har á leið kunnu hava havt samband við tað.

Norðara Hálsavatn – Sandi

→ **Hálsavötn**

Svabo: *Hals-vatn*. 1901-1943: *Norðara Hálsavatn*. Tað norðara av tveimum vøtnum, sum undir einum verða nevnd → *Hálsavötn* (hitt er → *Heimara Hálsavatn*) á Hálsinum millum Sand og Skopun og á markinum millum Fjalshaga og Norðastafjórðing. Vatnið er í 128 m hædd, og tað rennur úr tí í tað heimara vatnið (sum er í 125 m hædd).

Samansett navn við frammanfyrirsettum lýsingarorði. EL er *vatn* h. FL er *Hálsur* við *-a* sum samansetingarklípi. Navnaformurin hjá Svabo kundi bent á at *Hálsvatn* er ein eldri formur. FL *Norðara* er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi, ið lýsir leguna í mun til *Heimara Hálsavatn*.

Norðaravatn – Myrkjanoyri

Tað norðara av tveimum vøtnum (hitt er → *Heimaravatn*) í 349 m hædd í Myrkjanoyrarhaga. Vatnið er í einum mýrulendi, og úr vatninum rennur ein á oman á Kósina.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi, sum lýsir leguna í mun til hitt vatnið.

Norðaravatn – Skopun

Vatn norðan fyri bygdina og innan fyri Stórhøvda. Tað rennur frá í Stórhøvdagjónna.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorði í miðstigi og lýsir tí eftir øllum at døma leguna hjá vatninum í mun til eitt annað vatn, men einki slíkt „sunnara“ vatn er har í dag. Men fara vit til tey eldru kortini (1901 og 1943, endurskoðað 1938), sæst eitt vatn har. Sagt verður at tað nevndist bara *Vatnið*, og at tað varð veitt av helst onkuntíð um 1940, m.a. til dyrkilendi.

Norðbergsvatn – Hvalba

Svabo: *Heðmarsvatn*. Schrøter: *Nordboes Vatn*. Gst. (1899): *Norbes Vatn* (og *Norbes Eja*, *Norbes Fles*). 1901: *Norðbergs Vatn*. 1943: *Norðbergsvatn*. Vatn á *Norðbergseiði* í 30 m hædd. Úr tí kemur *Hamarsá*, sum rennur oman á Sandin.

Gst. undirstrikar at úttalan er *Norrbes*, men heldur at tað óivað er stytting av *Norberg* = *Norðberg* (sum tó ikki slapp við á kortið vegna pláss-trot). Í handritinum normalisera teir til *Norðbergs Vatn*, *Norðbergs Eið* og *Norðbergs Fles*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL í *Norðbergseiði* er at síggja til *Norðberg*, sum er navn á bergi norðari á vestursíðuni, og tað er so av tí sama eisini FL í vatnsnavninum, kanska at hugsa sum **Norðbergseiðisvatn*? Helst er tað hetta vatnið ið Svabo nevnrir → *Hamarsvatn*.

Tað er annars vert at leggja til merkis at aftan fyri skrifformin hjá Schrøter tykist liggja navnaformurin *Norðbøsvatn*.

Núpsvatn – Skálavík

1901: *Núps Vatn*. 1943: *Núpsvatn*. Vatn í Heimastahaga í um 160 m hædd. Úr vatninum rennur ein grein í *Núpsá* sum rennur oman gjøgnum *Núpsdal* og í sjógv sunnan fyri *Núp*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL *Núps-*, hvfsf. av *Núpur*, kemur, sum tað sæst, fyri í fleiri staðarnøvnum har á leið. *Núpur* er navn á høgum, avrundaðum nesi el. forbergi millum bygdina og Hvalnes („Núpurin er uppstandandi, framstandandi, avrundaður í erva og brattur, serliga niður móti sjónum“, sigur Dalsgaard 2003: 24). Eisini verða nøvnini *Norðarinúpur* og *Sunnarinúpur* brúkt, eins og *Núparókin*. Navnorðið *núpur* k., norr. *núpr* el. *gnúpr* k., er í FO lýst á sama hátt sum *núpa* kv., t.e. ‘bratt og høgt (for)berg ið stendur framúr el. stingur uppúr (hellir eitt sindur útyvir í erva)’.

Nykatjörn – Kollafirði, Leynum, Skælingi

→ **Tjörnin á Brekkuni**

Eitt av fleiri nøvnum á hesi tjörnini, her við einum samansetingarformi av navnorðinum *nykur* k. sum FL.

Nykur hæt á norrønum *nykr* k., har *r* var partur av stovninum, t.e. hvssf. *nykrs*. flt. *nykrar*. Í nútíðarføroyskum er *-ur* í *nykur* hvørfalsending og stovnurin tískil *nyk-*, hvssf. eint. *nyks*, flt. *nykar*, hvssf. flt. *nyka* (eisini í teimum skandinavisku málunum hevur stovnurin mist *r*'ið, men ikki í íslenskum). Heitið á eini vísu í CCF (og Føroyskari Anthologi) er *Nykurs vísa*, ein formur sum er í samsvari við norrønt *nykrs*. Á manna munnini hevur vísan annars verið nevnd *Nykinsvísa*, og heitið í CCF man Hammershaimb hava gjørt eftir norrønari fyrmynd. Í nøvnum á vøtnum og tjarnum sum eita eftir nyki, skuldu vit væntað *Nyks-* í FL (vanliga er bara talan um *ein* nyk í eini tjörn). Tað er tí eitt sindur lægið at orðið í forliði í staðarnøvnum hevur formar sum *Nyka-* og *Nyku-* (ein hevur varðhugan av at tann eini skriftformurin *Nykurs-* hjá Jóan Chr. Poulsen í Hesti er gjørdur eftir vísuheitinum í Anthologiini). Teir tykjast onkursvegna vera óregluligir, og tí eru teir her í viðgerðini nevndir „samansetingarformar“.

Ein møguleiki ið kundi hugsast, var at formurin *Nykutjörn* gekk aftur til ein eldri form **Nykurstjörn* (hvørsfalssamanseting) ella **Nykurtjörn* (stovnssamanseting); vit kunnu tó bara staðfesta at í nútíðarføroyskum er orðstovnurin *nyk-*. Í FL *Nyka-* mugu vit helst rokna við at *-a* er samansetingarklípi.

Nykavatn – Ørðavík

Gst. (1899): *Nikavatn*, *Nekavatn*. 1901-1943: *Nykarvatn*. FFÆ: *Nikarvatn*. F20 (1998): *Nykavatn*. Lítið vatn uppi í Haga, suðuri undir Mannaskarði.

Vatnið er í 261 m hædd og er minni enn 1 m djúpt. Ein á rennur úr vatninum eystur í Kerið og haðani oman Mýrarnar, í Áanna á Mýrunum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er ein samansetingarformur av navnorðinum *nykur* k.

Norðan fyri vatnið er *Tjarnarhálsurin*, og tað kundi bent á at Nykavatn hevur verið roknað sum tjörn.

Í søgnini um „Marjun Lavarsdóttur“ (FFÆ 9) verður sagt frá at Marjun „fekk ein nik, sum búði í Nikarvatni (undir Mannaskarði Ørðavíkmegin), at draga grót til“ (tá ið hon læt gera hoygarð).

Nykutjörn – Hesti

F20 (1990): *Nykurtjörn*. Tjörn uppi á oynni, í 217 m hædd, tað eystasta av vøtnunum har uppi og ytst á hamrinum. Dýpið liggur millum hálvan og ein metur.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er ein samansetingarformur av navnorðinum *nykur* k. Uppskriftirnar hava ymsar formar: *Nyku-*, *Nykur-*, *Nykurs-*. Jóan Chr. Poulsen (1947: 141) fortelur søgnina „Nykurin í Nykurtjörn“.

Nykutjörn – Sandi

Tjörn beint eystan fyri → *Gróthúsvatn* (nakað sunnari er → *Bænaditjörn*). Eftir kortinum at døma rennur ein lítill løkur úr Fossamýrsá, áðrenn henda kemur í Gróthúsvatn, og í Nykutjörn, og úr henni rennur áarløkur út aftur í Gróthúsvatn innan fyri Bænaditstanga.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er ein samansetingarformur av navnorðinum *nykur* k.

Jakob Jakobsen nevnrir søgn um nyk í sambandi við → *Gróthúsvatn* (sí eisini *Vatnið Líttla*).

Oksavatn(ið) – Hattarvík

H. D. Matras (1856): *Oxavadtne* (millum növn í Eystfellishaga). Yngri uppskrifur og Miðalberg (1996): *Oksavatn*. Tjörn í Eystfelli, hjá Miðalberg merkt at vera oman fyri traðirnar vestan fyri Trøðá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. í bundnum ella óbundnum formi. FL er hvssf. av *oksi* k. ‘tarvur geldur ungur’ el. (*gl.*) ‘tarvur’.

Ovastavatn – Porkeri

→ **Vágsvøtn**

Eitt av Vágsvøtnum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *ovari*, sum lýsir leguna hjá vatninum í mun til hini Vágsvøtn.

Ovastavatn (Tindalíðarvatn) – Vági

→ **Vatnið í Tindalíð**

Á kortinum 1943 stendur *Ovastavatn* sum hövuðsformur og *Tindalíðarvatn* í parantes, í 1901 stóð bara *Tindalíðarvatn*. Hetta var ein av teimum heilt fáu broytingum sum gjørdar vórðu í 2. útg. (1943), helst tí at navnið *Ovastavatn* var farið at troka *Tindalíðar*-navnið av.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur í hástigi av lýsingarorðinum *ovari* og lýsir leguna hjá vatninum í mun til hini niðaru vøtnini í Botn- og Bjarghaga.

Pollurin – Saksun

Kjakast kann um hvørt hetta er at rokna sum vatn (sí Inngangin, s.21). Frásagnir eru um at hetta hevur verið ein havn fyrr í tíðini. Svabo (1958: 378) sigur at á kyndilsmessuni hørðu „skal Saxen, der tilforn var en Havn og nævnes endog Saxen-Havn i de endnu tilværende Lavtings Protokoller, være stoppet og opfyldt med Sand.“ (Sí eisini 1958: 1401).

Men báði Rudolphi (1914) og Sigmundur í Dali (1989) taka hann við í síni yvirlit yvir vøtn. *Pollurin* er vestan fyri Saksunarbygd. Sunnanfyri og vestanfyri er sandur, norðanfyri bratt berg, og eystanfyri er bakki við steinum og flúrum fram við strondini. Tað fløðir inn í Pollin. Størsta málda dýpi er 27 m. Frá rennur vestureftir út á Lónna.

Ósamansett navn. Navnið er bundin formur av navnorðinum *pollur* k. ‘(lítill) vík el. bukt við (heldur) trongum munna (ofta við rivi uttanfyri)’, norr. *pollr* k. Í eini søgn hjá Hammershaimb (1891: 384) verður → *Vatnið* í Fámjin eisini umtalað sum *pollurin*.

Porkerisvatn – Kirkjubø

Schrøter: *Porkjeris Vatn*. 1901: *Porkersvatn*. 1943: *Porkerisvatn*. Uppskr. 1914-15 (Sólarmagn): *Porkisvatn*. Vatn á Kirkjubøreyni í 246 m hædd. Er í eini rivu í lendinum millum Glyvursgjógv fyri eystan og Øksnagjógv fyri vestan. Gøtan av Argjum til Kirkjubøar gongur fram við vatninum. Úr vatninum rennur ein á í Borðá (somuleiðis ein úr → *Reynavatni* og ein úr → *Tjarnum millum Ryggja*).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av uppr. *Purkugerði, ið móguliga sipar til svínahald, samansett av *purka* kv. ‘súgv; gimbur’ + *gerði* h., sbr. norr. *purka* kv. ‘súgv’. Í økinum suður frá vatninum hómast móguliga farvegur eftir gamalt garðlag. Sama navnið kemur eisini fyri í bygðarnavninum *Porkeri* og helst eisini í navninum *Porkershjalli* (við Dalagjógv í Norðradali).

Porkerisvøtn – Porkeri

Schrøter: *Porkjeris Vøtn (3 Indsøer under Waafedli)*. Schrøter nevnið hesi növn so. Porkeningar brúka vanliga ikki navnið, men vágbingar hoyrast brúka tað um vøtn í Porkerishaganum, óvist hvørji (Schrøter búði sum kunnigt í Vági eitt skifti). Tey trý vøtnini undir Vágfelli sum Schrøter meinar við, kundu verið → *Vatnið við Rættina Nýggju*, → *Handaravatn* og → *Handastavatn*.

Samansett navn. EL er flt. av *vatn* h. FL er hvfsf. av bygðarnavninum *Porkeri* (< *Purkugerði). → *Porkerisvatn*.

Reyðastígavatn – Nólsoy

→ **Tjørnin á Reyðastíg**

Gst. (1896): *Reiðastuivatn* (og *Reiðastui*). 1901: *Reyðastíga Vatn*. 1943: *Reyðastígavatn*. F20 (1989): *Tjørnin á Reyðastíg*

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er staðarnavnið *Reyðastígur* við -a sum samansetingarklípi, sbr. formin hjá Gst. við ongum *a* (samansetingin er helst ung). Tað eldra navnið man vera *Tjørnin á Reyðastíg*.

Reynavatn – Hvannasund

Hmb 1853: *Reynavatn* (og *Reynini*). Vatn í 454 m hædd í hagapartinum Yvir á Skarðhamri. Einki sæst renna frá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. flt. av *reyn* ‘oyðið og grýttut fjallalendi’, norr. *hraun* h., og sipar til økið har vatnið er. Á F20 (1996) eitur tað *Yvir í Reyni*, men hjá Hmb (1853) *Reynini*, og FL *Reyna*-samsvarar við tað.

Reynavatn – Kirkjubø

Vatn á *Glyvursreyni* niðan av Glyvursnesi í 157 m hædd. Vatnið er í eini rivu í lendinum sum gongur millum Glyvursgjógv fyri eystan og Øksnagjógv fyri vestan (→ *Porkerisvatn* og → *Krossvatn* eru í somu rivu). Ein á rennur úr vatninum suður í Borðá.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er staðarnavnið *Reyn*, stuttformur fyri *Glyvursreyn*, sum vanligar verður brúkt í eintali, og -a er tí helst samansetingarklípi. *Glyvursreyn* er samansett av *glyvur* h. ‘smágjógv’, norr. *gljúfr* h., + *reyn* h. ‘oyðið og grýttut fjallalendi’, norr. *hraun* h.

Vøtn í Botnhaga og Bjarghaga, Vági: Ryskivatn niðast, Mittvatn omanfyri og Vatnið í Tindalið (Ovastavatn) og Músavatn vm. Vatn sæst renna í Ryskivatn úr tunli, sum varð gjørdur í 1920 millum Mittvatn og Ryskivatn. Niðast hm. sæst Elverkið í Botni frá 1921. Fjallini oman fyri vøtnini: Borgarnappur og Hvannafelli. Mynd: Ólavur Frederiksen.

Ryskivatn – Hattarvík

Lítill tjørn vestan fyri bygðina, bara nevnd hjá Miðalberg (1996). Er stutt (einar 50 m) frá → *Hylinum á Hálsaskarði*, men er nú næstan burtur (avveitt). Er fáar metrar frá Kellingará.

EL er *vatn* h. FL er plantuheitið *ryski* h. (Luzula).

Ryskivatn – Vági

Vanlig úttala: /rissje-/ . Svabo: *Riskjídals-Vatn*. Schröter: *Riskji Vatn*. Gst. (1899): *Risdjivatn* (og *Risdjídalen*). 1901-1943: *Ryskivatn*. Vatn í 244 m hædd í Botn- og Bjarghaga. Dalurin eitur *Ryskídalur* og hamarin omanfyri *Ryskihamar* (Svabo: *aa Riskhamri*). Áir hava runnið í vatnið úr Mittvatni, men um 1920 er vatntunnill gjørdur úr Mittvatni og kemur út í Ryskihamri. Á suðursíðuni á Ryskivatni er byrging gjørd, og haðani leiða rør vatn oman til elverkið í Botni, men frammanundan hevur *Vatná* (*Vatnsá*) runnið úr vatninum vestur í Áarbergssdal.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er tað sama sum í dalsnavninum og inniheldur plantuheitið *ryski* h. (*Luzula*). Svabo nevnir vatnið *Ryskídalvatn*, sum kann hava verið ein eldri formur av navninum, men Schröter nevnir tað *Ryskivatn*.

Ryssutjørnin – Nesi (Eysturoy)

→ **Bukkabløðvatnið**

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. í bundnum formi. FL er hvfsf. av *ryssa* kv. ‘ross av kvennkyni’, norr. *hryssa* kv. Ein ryssa sigst vera druknað í tjørnini.

Rættarvatn – Fámjin

Gst. (1899): *Rættarvatn* (sum helst endurgevur úttaluna *Rettarvatn*). 1901-1943: *Rættarvatn*. Vatn inni á Dalinum í 106 m hædd í Miðhaga, heiman fyri → *Blávusvatn*. Dýpið er um 1 m. Vatnið er stutt sunnan fyri Ánna Miklu, og tað rennur frá í hana. Fleiri smááir renna í vatnið; serliga er at nevna eina ið kemur oman gjøgnum Bláhamar í eina tjørn vestan Tjørnubil, haðani víðari gjøgnum Baðansskarð og í Rættarvatn.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av *rætt* kv. ‘(trong) girðing til at reka serst. seyð í’, norr. *rétt* kv. Eystan fyri vatnið er *Rættarhamar*, og undir honum er gomul rætt.

Saksunarvatn – Saksun

1901: *Saxunar Vatn*. 1943: *Saksunarvatn*. Vatn í Saksunardali, stutt eystan fyri bygdina, í 25 m hædd og 17 m djúpt. Vatnið er mestsum ein víðkan av Dalá, ið rennur gjøgnum dalin eystaneftir, og tá ið áin rennur úr vatninum, nevnist hon Gjógvára, og hon rennur í → *Pollin*. Norðaneftir rennur Tvørá ígjøgnum *Vatnsbarmar* í vatnið.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av bygdarnavninum *Saksun* (< *Sakshøvn*), t.e. uppr. *Sakshavnarvatn*. Saksuningar siga vanliga *Vatnið*.

Sandsvatn – Sandi

Svabo: *Sands-Vand*, *Sandsvatn*. Rafn (kort): *Sandsvatn*. 1901: *Sands Vatn*. 1943: *Sandsvatn*. Stórt vatn á Sandi, røkkur frá Sandafløtti og Mølheyggjunum, sum eru millum vatnið og sjógvin, og inn í Dal. Tað er bara einar 2 m oman fyri sjóvarmálan, og størsta málda dýpi er 3 m. Størsta áin ið rennur í vatnið, er Dalsá, ið kemur úr → *Hálsavøtnum* og rennur heim gjøgnum Dalin. Eystanífrá, úr Hamarsfjórðingi, renna fleiri áir í vatnið, tann størsta er Traðará. Úr vatninum og út í Sandsvág rennur áin ið vanliga nevnist *Niðri í Á*. Tveir hólmar eru í vatninum: Norðast er *Vatnsøyrarhólmur*, og inni á Vika, sum er ein stór vík vestantil, er *Presthólmur*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av bygdarnavninum *Sandur*. Fólki á staðnum nevna tað *Vatn(ið)*, t.d. *Niðri á Vatni*.

Sjeylykkjudammur – Velbastað

Hetta navnið kemur fyri í uppskrift hjá Sólarmagni frá 1914-15, og tjørnin er merkt at vera beint norðan fyri → *Stórutjørn* og við Skøt-heyggjar.

Samansett navn. EL er *dammur* k. Óvist er hvat FL sipar til; tað er samansett av talorðinum *sjey* og navnorðinum *lykkja* kv., sum kann merkja m.a. ‘bukta á tráði o.tíl.’. Ein móguleiki kundi verið at navnið sipar til at fleiri smáar tjarnir eru tætt saman og hanga mestsum saman, við veitum ímillum, sum eins og „lykkja“ tær saman.

Skarvanesvatn – Sandi, Skarvanesi, Húsavík, Skálavík

Svabo: „*Skarvaneesvatn*, det Mindre og Større. Den Aae, som løber fra det Større, dukker noget under Jorden ikke langt fra Udløbet.“ Navnið tykist ikki vera í brúki í dag, og alt bendir á hetta eru tey vøtn sum nú eita → *Lítlavatn* og → *Stórvatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av bygðarnavninum *Skarvanes*, navninum á bygðini sunnan fyri vøtnini.

Skælingstjørn el. **-vatn**

→ **Tjørnin á Brekkuni**

Eitt av fleiri nøvnum á hesi tjørn.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. el *vatn* h. FL, vanliga sagt *Skælis-*, er hvfsf. av bygðarnavninum *Skælingur*.

Skúvavatn – Hattarvík

Henda líta tjørnin er bara nevnd hjá Miðalberg (1996) og er ein av fyra í einum lítlum øki í um 150 m hædd stutt heiman fyri → *Inni á Tjørn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. flt. av fuglaheitinum *skúvur* k., óskerptur formur av *skúgvur* (*Stercorarius skua*), norr. *skúfri* k.; tann óskerpti formurin er vanligur í Norðuroyggjum. Tríggjar av tjarnunum hava fuglaheiti sum FL.

Smátjarnirnar – Vági

Tjarnir í Botnhaga í 366 m hædd, oman fyri → *Mittvatn* og eystan fyri

→ *Vatnið í Tindalíð*. Frá teimum rennur í Mittvatn. Navnið er bara kent frá F20 (1998).

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. í bundnum fleirtalsformi. FL er stovnur í lýsingarorðinum *smáur*, sum sipar til støddina í mun til hini vøtnini í Botnhaga.

Smørrókarvatn – Funningi

→ **Kvígandalsvatn**

Gst. (1897): *Kvíandalsvatn* – *Kví-*. 1901: *Kvíandals Vatn*. 1943: *Kvíandalsvatn*. 1990: *Smørrókarvatn*. Vatn á Kvígandali í hagapartinum Inni í Haga, í 323 m hædd. Úr vatninum rennur Tentlái (1901-1943: Titlá) út í Funningsfjørð á Tentloyruni. Upp vestur frá vatninum reisir tað 655 m høga Miðalfelli seg, og undir tí er ein breið rók ið nevnist *Smørrók*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av staðarnavninum *Smørrók*, sum er samansett av *smør* h. + *rók* kv. ‘mjátt vallað lendi millum tveir hamrar’. Navnorðið *smør* kemur ofta fyri í staðarnøvnum og hevur ta vanliga rósandi merking, ofta ‘gott graslendi, gott beiti’ (NSL).

Á teimum eldru máliborðsbløðunum er vatnið nevt *Kvíandalsvatn* (t.e. við sama FL sum í navninum á dalinum), men er broytt eftir frásøgn frá heimildarmonnum. Bæði nøvn tykjast vera í brúki.

Sortudíki – Mykinesi

Stutt eystan fyri tann gamla bøgardið har suðuri og inn av Helliggjógv sæst á eldri og yngri kortum ein fittlig tjørn í um 140 m hædd. Hetta er í einum víðum mýrulendi, og sagt verður at dreingirnir byrgdu og sigldu við bátum og skipum.

Orðið *sortudíki* h. er felagsheiti (appellativ) og merkir ‘1. díki haðan ið sorta verður tikin, 2. runudíki, evjudíki, skarndíki’. Orðið *díki* h. (norr. *díki* h.) verður vanliga ikki brúkt um vatn ella tjørn, men merkir

‘mýra, bloti, fen’. Tað ber tí helst til at siga at hetta er navn við ongum høvuðsliði fyri ‘vatn, tjørn’.

Sóljutjørn – Sandi

Lítill tjørn í Klivaløkshaga í um 250 m hædd eystan fyri Bøllufjall. Úr henni rennur ein heldur long á eystur gjøgnum hagan og í Fossamýrsá. Við tjørnina er *Skarðið í Sóljutjørn*.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er hvfsf. av plantuheitinum *sólja* kv. (*Ranunculus*).

Spónhylur – Viðareiði

Stórur hylur í býlinginum Á Heygum, hjá Matras (1933: 262) lýstur sum „et meget dybt Vandhul“. Áir renna ikki í og úr, men nógv væta setti til, og úr hylinum setti væta frá í Løksará, sum er stutt frá og rennur tvørtur um Eiðið, báði eystur- og vestureftir. Í nýggjari tíð hevur kommunan friðkað um økið og fingið triggjar hyljar burturúr.

Samansett navn. EL er *hylur* k. FL er stovnur í orðinum *spónur* k, norr. *spónn* el. *spánn* k., sum m.a. kundi merkja ‘flís’ og ‘skeið, súpiskeið’. Orðið kemur fyri sum FL í fleiri norskum nøvnum (sbrt. Matras í nøvnunum *Sponhølen* (sama sum tað føroyska navnið) og *Sponvika*). NG (V: 221) vil vera við at orðið í norskum kundi vera brúkt um ringskapaðar víkar („hvilket Ord oftere synes brugt om rundagtige Viker“). Annars verður tað eisini sett í samband við spónir frá viðarhøgging (sí t.d. NG og NSL). Tað føroyska navnið er helst at fata sum samanburðarnavn (okkurt ið líkist spóni el. spónblað?).

Starvatn – Nesi (Eysturoy)

1901-1943: *Starvatn*. Vatn í Neshaga í 100 m hædd oman fyri Nesbygd. Úr rennur báði norðureftir (í Nesá) og suðureftir (við Gomlurætt). Tveir hólmar eru í vatninum.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL /starr-/ man vera stovnur í plantuheitinum *stórir* k., *stór* kv. (*stargras* h.) ‘slekt í mýrigrasætt, stórir, stargras (*Carex*)’, norr. *størr* kv.

Steinavatn – Nólsoy

Gst. (1896): *Stejnesvatn* > *Steinavatn* (og *Stejneheðken*). 1901-1943: *Steinavatn*. Lítið vatn í einum mýrulendi suðuri á Borðuni, í 63 m hædd. Úr vatninum rennur ein á eystureftir í sjógv. Undir vatninum er Torvbrekkan, Hellan (við lending) og Pollurin. Tætt sunnan fyri vatnið var í 1896 merktur ein týðiligur heggjur, skrivaður „Stejneheðken“, t.e. *Stein(a) heggjurin*. Navnið á vatninum var í kladduni hjá Gst. skrivað „Stejnesvatn“, men „es“ er strikað út aftur og „a“ sett í staðin.

Samansett navn. EL er *vatn* h. Formliga er FL hvfsf. flt. av *steinur* k., norr. *steinn* k. Navnaformurin *Stejnes-* í uppskriftini hjá Gst. kundi freistað ein til at tolka FL sum *Steinheggs-*, og at vatnið tí uppr. kundi havt hitið *Steinheggsvatn*, og at *Steinavatn* er skeiv normalisering. Staðfestast má kortini at *Steinavatn* er tann vanligi formurin í dag, og heggjurin eitur nú *Steinavatnsheggjur*.

Stóratjørn – Glyvrur

Tjørn vestan fyri → *Grunnutjørn*. Stutt frá er → *Litlatjørn*. Eru í mýrulendi í um 200 m hædd, har Regnán, sum rennur oman í Glyvragjógv, tekur seg upp. Millum tjarnirnar gongur varðagøta.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *stórir*, sum lýsir tjørnina í mun til Litlutjørn.

Stóratjørn – Hoyvík

Tjørn í 147 m hædd í Hoyvíkshaganum niðan frá Hvítanesi. Djúpagilsáin rennur úr henni.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av

lýsingarorðinum *stóru*. Tjörnin er ekki serliga stór, men stórri enn fleiri aðrar har á leið.

Stóratjörn – Hósvík

Tjörn á víðum slættlendi í 143 m hædd uppi á Veggi (Lágaveggi). Ein á rennur úr henni og suður í Torvadalsá. Fleiri tjarnir eru í økinum, m.a. er → *Lómstjörn* nær við, men tær eru allar minni.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *stóru*, sum lýsir tjörnina í mun til aðrar tjarnir har á leið.

Stóratjörn – Rituvík

Tann størri av tveimum tjarnum uppi á Gásafelli (hin eitur → *Lítlatjörn*), í 230 m hædd í hagapartinum Yviri í Haga á Toftum.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *stóru*, sum lýsir tjörnina í mun til ta minnu.

Stóratjörn – Sandi

1901-1943: *Stóratjörn*. Tjörn í 227 m hædd í Bakkafjórðingi. Úr henni kemur Áin í Norðara Stóraskarði. Nógvar tjarnir eru nær við, serliga suður og eystur frá Stórutjörn, men hon er tann størri.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *stóru*, sum lýsir tjörnina í mun til aðrar tjarnir har á leið.

Stóratjörn – Skarvanesi

Tjörn í 313 m hædd í haganum Kirkjubøseyði. Úr henni rennur Áin í Skoti, sum snarar suðurá undir Hjøllum og í Mataránna. Aðrar tjarnir eru eystan- og sunnanfyri, men tær eru allar minni.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *stóru*, sum lýsir tjörnina í mun til aðrar tjarnir har á leið.

Stóratjörn – Velbastað

Tann størri tjörnin á Velbastaðhálsi (fleiri smærri eru nær við, við og ímillum Skøtheyggjarnar), í 203 m hædd. Torvgil rennur frá tjarnunum vestureftir í Mígandalsá.

Samansett navn. EL er *tjörn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *stóru*, sum sipar til at hon er tann størri tjörnin har á leið.

Stóravatn – Kaldbak

1901-1943: *Stóravatn*. Reiðiliga stórt vatn í Bíggjarhaga í 231 m hædd við nógvum hólum í. Ein teirra er landfastur á vestursíðuni og eitur *Neythólmur* (skal hava verið neytastøðil). Úr vatninum rennur ein á, sum í neðra verður til Fossá (saman við eini á sum rennur vestari og kemur úr → *Tjörnini í Buginum*). Á tí nýggjasta (teldutøka) kortinum rennur einans á úr vatninum oman gjøgnum býlingin Á Gørðum og í sjógv nakað uttan fyri býlingin Á Bø. Nógv vøtn og tjarnir eru her í økinum norður frá Kaldbaksbygd, men hetta er nógv tað størri.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *stóru*, sum lýsir vatnið í mun til onnur har á leið.

Stóravatn – Kollafirði, Kvívík, Leynum

→ **Leynavatn**

Geigie (1880) nevnir *Storevatn*, sum móguliga hevur verið annað navn á Leynavatni (sí Inngangin, s. 10), men er ikki í brúki í dag (→ *Breiðavatn*).

Samansett navn. FL, sum er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *stórir*, skal helst lýsa vatnið í samanburði við → *Mjáuvotn*.

Stóravatn – Leirvík

Tjörn ovarlaga í Skarðhaga, í um 290 m hædd uppi undir Hálsi, sum er á markinum til Ytrulíð í Norðragøtu. Sjálvt um tað eitur „vatn“, er tað ikki stórt, og einki sæst renna frá. Men í grannahaganum sunnanfyri og í sama mýrulendi er → *Lítlavatn*, sum er minni. Ein lítil tjörn er stutt frá Stóravatni.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *stórir*, sum lýsir vatnið í samanburði við Lítlavatn.

Stóravatn – Norðradali

Soleiðis nevnir ein uppskrift → *Vatnið oman fyri Stígur*. Eisini nevnir hon *Tunguna á Stóravatni*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *stórir*, sum lýsir vatnið í mun til hini vøtnini í ókinum Oman fyri Stígur.

Stóravatn – Porkeri

Vatn í 257 m hædd, tað størsta av → *Vágsvotnum*, og eisini tað mittasta og tí eisini nevnt → *Mittvatnið*. Úr tí kemur Áin Mikla, sum rennur oman gjøgnum Dalin og bygdina.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *stórir*, sum lýsir vatnið sum tað størsta av Vágsvotnum.

Stóravatn – Sandi, Skarvanesi

1901-1943: *Stóravatn*. Reiðiliga stórt vatn á markinum millum Sand

(Sandarhaga) og Skarvanes (Innastahaga). Vatnið er í 26 m hædd og røkkur heilt út móti sjónum á vestursíðuni, har tað rennur útav í Sorni. Dýpið er minni enn 2 m. Úr → *Lítlavatni*, sum er eystanfyri, rennur *Áin millum Vatna* í Stóravatn, og norðanífrá rennur Tifaldará í Anna millum Vatna. Eystan fyri Vatnið, rundan um Svínsstöðuhayggin, eru nógvar tjarnir, og eisini er her Soyðið ella Grágásasoyðið.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er veikur hvørkikynsformur av lýsingarorðinum *stórir*, sum lýsir vatnið í mun til Lítlavatn.

Stóridammur – Stóru Dímun

Hetta er tjörn vestan fyri húsini, nakað inn frá eggini. Á teimum eldru kortunum síggjast tvær tjarnir vestarlaga á tí lága á oynni, og Stóridammur tykist vera tann norðara. Hann er gjørdur av mannahond til kriotúrini at drekka úr og børn at spæla í. Stutt vestan fyri húsini var eisini → *Dammurin*.

Samansett navn. EL er *dammur* k. FL er veikur kallkynsformur av lýsingarorðinum *stórir* og skal helst síggjast í samanburði við Dammin.

Sørvágsvatn el. **Seyrvágsvatn** – Miðvági, Seyrvági

Skipan um tingfaratoll (1350-1400, Jakobsen 1907): *Vatn*. Anon. kort í 18. øld (Kgl. Bibl.): *Sørvagvand*. Mohr & Svabo: *Sørvags Vatn*. Koparstunga útg. 1789: *Sørvaas Vatn* (Nørlund 1944). Svabo: *Sørvaagsvand*. Born: *Sørwaags Wand*. Kort 1806: *Sørwaags Wand*. Forchhammer (kort): *Sørvaags Vand*. Geikie (kort): *Servaag Wand*. Schrøter: *Sørvaas Vatn*. Rafn (kort): *Sørvágsvatn*. Hmb 1853: *Sørvágsvatn*. 1901: *Sørvags Vatn*. 1943: *Sørvágsvatn (Leitisvatn)*. F20 (1989): *Sørvágsvatn – Leitisvatn*.

Vatn millum Miðvág og Seyrvág og størsta vatn í landinum. Tað er 32-33 m yvir sjóvarmálanum. Fleiri lægdir eru í botninum, og mesta dýpið er 59 m. Botnurin er sostatt 27 m undir sjóvarmálanum. Megin-

áin sum rennur í, er Sjatlá, sum kemur norðan av Fjøllum og rennur út í vatnið í *Vatnsøyrum*.

Vatnið verður nevnt ymist. Í Skipan um tingfaratoll verður tað nevnt *Vatn* (oyggin verður har skift sundur í *Eysturvágar* og *Vágar fyrri uttan Vatn*). Seyrvingar nevna tað eisini bara *Vatnið* el. *Niðri á Vatni*. Um landið hefur tað verið og er best kent sum *Sørvágsvatn*, eldri *Seyrvágsvatn*, og tað er tað navnið sum stendur á eldri kortum og mest verður brúkt í landshøpi. Men í Vágum verður eisini navnið → *Leitisvatn* brúkt og sipar til økið eystan fyri norðara part av vatninum miðvágsmeigin, sum eitur *Leitið* (sbr. hagapartarnar *Heimara-* og *Norðaraleiti*).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av bygðarnavninum *Sørvágur*, eldri *Seyrvágur*, norr. *Saurvágr*. FL í bygðarnavninum er norr. *saurr* k. ‘evja, runa’. Í norskum staðarnøvnum kann *saur* merkja ‘noko blautt’ (NSL). Tann gamli formurin *Seyrvágur /serr-/* sæst og hoyrist hendingaferð, m.a. leggur skaldsøgan Feðgar á ferð (Brú 1940) fyri við orðunum „Tað liggur ein grind á Seyrvágsfirði“.

Fleiri nøvn við vatnið hava *Vatns-* sum FL, t.d. *Vatnsbrekka*, *Vatnsøygar*, *Vatnsrætt*.

Sum eisini nevnt undir viðgerðini av *Leitisvatni*, kunnu vit staðfesta at *Sørvágsvatn* hefur verið navnið sum í øldir hefur verið kent og brúkt í landshøpi (t.d. á kortum), men at ein ávís staðbundin traditióin hefur verið fyri navninum *Leitisvatn*. Henda tvístøða er á nýggjari kortum loyst við at hava bæði nøvnini við.

Ternuvatn – Hvalba

Úttalað /tenne-/. Lítil tjørn yst við eggina vestast á Norðbergseiði, um 35 m yvir sjóvarmálanum. Tó sæst áarløkur renna úr tí og eystur í → *Norðbergsvatn*. Nú er vatnið minkað burtur í einki.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. eint. av fuglaheitinum *terna* kv., í Suðuroy úttalað /tenna/. Sagt verður at á vatninum var altíð nóg av ternu og ritu, tí síl og annað gott var í vatninum.

Tindalíðarvatn – Vági

→ **Vatnið í Tindalíð**

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av staðarnavninum *Tindalíð*. Hesin samansetti formurin hefur staðið á F20 (1901-1943). Ein styttri samansettur formur, *Tindalíðvatn*, sæst hjá Forchhammer og Schrøter.

Tjaldursvatn – Hattarvík

Henda líta tjørnin er bara nevnd hjá Miðalberg (1996) og er ein av fyra smáum tjarnum tætt saman.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvsf. av fuglaheitinum *tjaldur* h. (*Haematopus ostralegus*), norr. *tjaldur* k. Triggjar av hinum hava eisini fuglaheiti sum FL.

***Tjarnir, Eystur á Tjørnum** – Viðareiði

Chr. Matras (1933: 287) nevnið *Eystur á Tjørnum* og lýsir tað sum „Udmarksparti med 2 smaa Indsøer.“ Tær vóru í økinum Eystur í Heiðum norðan fyri Eiðsvík, men eru nú avveittar.

***Tjarnir, Millum Tjarna** el. **Millum Tjarnir** – Eiði

Eitt øki norðan fyri Eiðisvatn í um 190 m hædd, eitt múrulendi við tveimum stórum og fleiri smærri tjarnum, nevnt *Tjørnudalur*. Úr teirri størstu tjørnini rennur ein á norðureftir í eina størri á, ið kemur oman úr Djúpadali (har eisini ein tjørn er).

Fyrisetingin *millum* stýrir hvsf. el. hvnf.

*Tjarnir, Millum Tjarna – Sandavági

Hmb 1853: *millum Tjarna, Tjornubrekkur, Tjornubrekka niðara, Tjornubrekka ovara.*

„Millum Tjarna er stórir flati ímillum Tjornubrekku Niðaru og Tjornubrekku Ovaru. Har eru kráir, so at torv hevur verið skorið har“ (Petersen & Heinesen 2010: 42, 43, 64, 190). Økið er oman fyri Giljabrekku og sunnan fyri Gáansá. Har eru ongar tjarnir nú, helst tí tær eru veittar av í sambandi við torvskurð.

Fyrisetingin *millum* stýrir her hvfsf.

*Tjarnir, Millum Tjarnir – Skúgvoy

Eisini nevnt *Norð* el. *Uppi millum Tjarnir*. Soleiðis nevnt eitt øki í 234 m hædd, ið er lýst sum „Allur lágini oman fyri Klettarnar og norð á Fagradalsbrekku“ (Andreassen 1988: 219). Har eru smátjarnir.

Fyrisetingin *millum* stýrir her hvnf.

Tjarnir, Suður við Tjarnir – Seyrvági

Tjarnir á Suðurtriðingi, helst tjarnirnar beint eystan fyri flogvallarbygningarnar.

Tjarnir millum Ryggja – Kirkjubø

Á F20 (1989) stendur hetta sum navn á tveimum tjarnum í Kirkjubøhaganum, oman fyri Bug og Brekkuna Stóru, í um 210 m hædd. Úr teimum kemur Borðá. Í staðarnavnauppskrift hjá Sólarmagni frá 1914-15 er økið nevnt *Uppi við Tjarnir millum Ryggja*, umframt at henda uppskrift eisini hevur navnið *Oman á Bug*. Nakað *Rygs*-navn sæst tó ikki nevnt har á leið, men ryggjut er lendið. Í 1895 skrivar Gst. „Vattnene a bu (Buvandene)“ og „Vøtnini í bugunum“. Í F20 (1989) eitur økið niðanfyrir *Á Bug* (ein stórir bugingur er í lendum).

Eitt annað navn á hesum tjarnum man tí hava verið → *Vøtnini á Bug* (sí annars Weyhe 2017: 13).

Fyrisetingin *millum* stýrir hvfsf.

Tjarnirnar, Uppi við Tjarnirnar – Oyri

Tjarnir í um 345 m hædd millum Tungugjónna og gøtuna av Oyri upp í Oyrarskarð (heldur fram til Skálabotn).

Tjarnirnar, Úti við Tjarnir – Elduvík, Funningi

Tríggjar tjarnir í 77 m hædd í vátlendinum millum Fjarða sum nevnt *Blotin*, í tunguni (Vesturdalstunguni) har Vesturdalsá skilur seg sundur og verður Fjarðará. Ein á rennur oman úr haganum eystanfyrir í tjarnirnar og Blotan, og úr teimum setur vatn í Fjarðará. Tjarnirnar eru eldúvíksmegin markið, funningsfólk nevna økið *Úti við Tjarnir*. Hjáorðið *út* verður brúkt um rætningin suður móti Skálafjørðinum.

Tjarnirnar – Saksun

Tvær tjarnir í um 350 m hædd í økinum á Mýrum í Kvíggjarhamarshaga. Skilt verður millum tær við lýsingarorðunum *heimara* og *norðara*. Millum teirra eru einar fyra smærri tjarnir. Norðanfyrir er *Tjarnarheyggjur*. Úr teirri norðaru (vestaru) av teimum stóru tjarnunum kemur Svínaskorará, ið rennur vestur gjøgnum Svínaskoradal.

Tjarnirnar – Sumba

Tjarnir á Mittuni á Blæðing. Har síggjast tvær tjarnir í um 230 m hædd.

Tjarnirnar á Eystarafjalli – Sumba

Eru á F20 (1998) nevndar *Tjarnirnar*. Fleiri smátjarnir í 270-280 m hædd

uppi á *Eystrarafjalli*. Bygdagötan gongur fram við teimum. Úr teimum rennur báði í Stóra, ið rennur oman ígjøgnum bygdina, og í Ánna í Dal vestan fyri bygdina.

Tjarnirnar á Hvannabergi – Sumba

→ **Tjarnirnar uppi á Klivi**

Hvannaberg er hamar í Uttarafjalli. Navnið er samansett av *hvon* kv. (í eint. el. flt.), norr. *hvonn* kv. (Angelica) + *berg* h. (her í merkingini ‘hamar’).

Tjarnirnar á Hvíthjalla – Eiði

Tvær stórar tjarnir (og onkrar smærri) í 163 m hædd í Norðurhelvt. Tær eru á einum slættlendi ið nevnist *Uppi á Hvíthjalla*, nakað norðan fyri Fitjar. Navnið *Hvíthjalli* tykist verða brúkt um hallan (brúnna?) niður vestur frá slættanum, og undir eitur tað *Undir Hvíthjalla*.

Hvíthjalli er samansett av lýsingarorðinum *hvítur* + *hjalli* k. ‘breiður vallaður skrái millum hamrar’ (í Eysturoynni ofta brúkt í somu merking sum *brúgv* kv. ‘lítill hamari’ < *brún* kv.).

Tjarnirnar á Kolagili el. **við Kolagil** – Mykinesi

Tríggjar tjarnir í einum víðum mýrulendi í 370 m hædd inn frá Tinds-skriðubarmi og eystan fyri Líðarhól á suðursíðuni á oynni. Tjarnirnar eru oman fyri *Kolagil*.

Um Kolagil, samansett av *kol* h. + *gil* h., verður sagt at lendið er kola-svart, og at tað møguliga kemur av eini kolalind ið kemur út í gilinum.

Tjarnirnar á Nøkkum – Sandvík

Smáar tjarnir norðast og vestast á Suðuroynni í um 220 m hædd. Økið (fjallið) eitur *Nakkar* el. *Á Nøkkum* og er beint innan fyri Oyrnanípuna (Weyhe 2020).

Tjarnirnar á Vatnaskarði el. **Vatnaskørðum** – Hoyvík

Schrøter: *Inne á Vatnaskäre (3 vötn)*. Gst. (1896): *Vatna Skara* > *Vatnaskarðs tjarnir*. 1901: *Vatnaskarðs Tjarnir*. 1943: *Vatnaskarðstjarnir*. F20 (1989): *Vatnaskarðstjarnir*. Simonsen (1981): *Tjarnar á Vatnaskørðum – Vatnaskarðatjarnir*.

Viðm. hjá Rimestad kapteyni (Gst.): „5 Vandhuller. Den af Maaleren givne Form er en Stump (Gen. Plur.). Rette Form er Tjarnirnar (Pl. av tjørn) á Vatnaskarði = Vandhullerne paa Skaret med Søerne – altsaa er Tautologi. Formen er her gjort lidt mere kartografisk (med Bifald af Hammershaimb).“ Tá ið Rimestad sigur at hann hevur gjørt navnið meira kartografiskt, merkir tað at hann hevur gjørt eitt samansett navn burtur úr einum fyrisetingarnavni (sí eisini Weyhe 2016: 14).

Hetta eru fleiri tjarnir í einum mýrulendi í Hoyvíkshaganum í um 180 m hædd, og har er einki skarð. Men gøtan av Sundi til Havnar tók seg upp niðan gjøgnum *Skarð* (norðari í Hoyvíkshaganum) og gekk suðureftir millum tjarnirnar.

Møguliga hava tjarnirnar upprunaliga verið nevndar *Vøtnini á Skarði, sum er umgjørt til *Vatnaskarð* (sbr. Schrøter: *Inni á Vatnaskarði*), seinri til tann óregluliga (sekundera) fleirtalsformin *Vatnaskarðar*, *Á Vatnaskørðum* (sum man búgva undir forminum *Vatna Skara* hjá Gst. 1896), sum navn á økinum har tjarnirnar eru, og sum er FL í navninum sum er komið at standa á kortunum. Tað er sostatt Rimestad sum – við hjálpi frá Hammershaimb – hevur gjørt navnið *Vatnaskarðstjarnir* í staðin fyri *Tjarnirnar á Vatnaskarði* el. *Vatnaskørðum*.

Tjarnirnar í Reyninum – Skælingi

Fýra tjarnir í um 280-290 m hædd í *Stóraræyni*, eisini nevnt *Stórarægn*. Hetta er víð, grýtt hædd frá Skælingsskarði og norður í Regnsendan norðarlaga í Skælingshaga. Partur av økinum, ið liggur í Heygshaga kollfjarðarmegin, eitur á kortinum *Regnini*; hetta er á markinum millum

bygdamálsókir har sagt verður ávikavíst *reyn* (Suðurstreymoy) og *regn* (Norðurstreymoy). Frá tjarnunum rennur í Kálvadalsá á Skælingi. Navnið er vist ikki í staðarnavnauppskriftum.

Tjarnirnar Lítlu – Hesti

Tvær tjarnir nær hvør við aðra í 220 m hædd, millum → *Faradalsvatn* og → *Hælsvatn*, dýpi um 1 m. Tað rennur frá teirri norðaru í ta sunnaru, men annars ikki úr teimum.

Tjorn kv. bundið flt., ósamansett, + eftirsett lýsingarorð. Tað eftirsetta lýsingarorðið í veikum fleirtalsformi av *lítill* lýsir støddina í mun til vøtnini í nánd.

Tjarnirnar undir Brúnni – Sandi

Fleiri stórri og smærri tjarnir norðast í Sandarhaga í um 240 m hædd. Onkur á rennur frá í Traðará, onkur suður gjøgnum hagan og oman í Fossin úti í Sandalíð. Tjarnirnar eru í økinum undir *Brúnni*, einum longum hamri. Tað var her at Føroya fyrsti fólkafundur varð hildin 2. hvítusunnudag (14. mai) 1894.

Hamarin oman fyri tjarnirnar eitur í dag *Brúgvín*. Í føroyskum staðarnøvnum hevur orðið *brú*(gv) kv. í mongum førum trokað *brún* kv. ‘kantur, trom, røð’ av (sí Weyhe 2020).

Tjarnirnar undir Endanum – Sandi

Sera nógvar tjarnir í einum víðum slættlendi, *Reyninum*, í um 310 m hædd í Hamarsfjórðingi, røkkur fyri ein part inn í Skálsafjórðing. Frá økinum renna áir suðureftir í → *Fossavatn* og víðari í Traðará, og eystureftir í Ánna í Reyninum í Skálsafjórðingi. Fjallið eystan fyri hetta økið nevnist *Endin* (norðurendin á Sandaskorum, sí Weyhe 2020).

Tjarnirnar undir Reynsenda – Sandi

Tjarnir í Skálsafjórðingi í um 210 m hædd. Úr teirri størstu rennur ein á í Skálsá. Hæddin sunnan fyri tjarnirnar eitur *Reynsendi*. Sí eisini *Løgasteinatjörn*.

Reynsendi er navn á norðara enda á stórum „reyni“ í haganum.

Tjarnirnar uppi á Klivi – Sumba

Tvær tjarnir uppi á Uttarafjalli, í um 310-320 m hædd eystan fyri Hestin Háa. Gøtan av Hesti gongur stutt oman fyri tjarnirnar. Úr teirri størru rennur eystureftir í Ánna í Dal. Úr teirri minnu rennur frá vestureftir oman í Dalin. Tær verða eisini nevndar → *Tjarnirnar á Hvannabergi*, og *Kliv* í navninum er stuttnevni fyri *Hvannabergskliv*. Hvannaberg er suðursíðan á Uttarafjalli, og *Kliv* er stíggjur upp um Hvannaberg upp á Uttarafjall.

Navnorðið *kliv* er her hvørkikyn, men verður í staðarnøvnum eisini brúkt í kvennkyni (sbr. Matras 1933: 176 um *kliv* f.), í FO lýst sum ‘brattlendi, gøta í brattlendi’. Sbr. norr. *klif* h. ‘kleiv, bratt fjell med veg’ (NO).

Tjarnirnar úti í Deld – Skúgvoy

Soleiðis nevnir Andreassen (1989: 209) hesar tjarnir og sigur tær vera „tjarnir á láganum út frá Fjallinum“. Helst tær somu sum → *Kjógvaavøtn*, sum eru í *Deld*. Um *Deld* → *Deldarvatn*.

Tjorn, Inni við Tjorn – Hoyvík (Hvítanesi)

Navn á einum øki á Sandvíkahjalla, har tvær tjarnir eru, ein stór og ein lítill, í um 60 m hædd niðan av Víkini Føgru.

Tjorn, Úti á Tjorn – Hoyvík

Ein tjorn var fyrr úti í Byrgi (niðan av Byrgistanga), fáar metrar

oman fyrí sjóvarmálan. Hon er veitt burtur fyrí langari tíð síðan, men navnið verður brúkt enn. Á mynd hjá Janusi Mohr (1974) sæst hon at vera enn.

Tjörn, Uppi á Tjörn – Kollafirði

Tjörn merkt at vera í um 325 m hædd oman fyrí *Tjörnubrekuna* í Hamrahaga.

Tjörn – Miðvági

Eystan fyrí Leitisvatn/Seyrvágsvatn er hetta eitt staðarnavn, men eingin tjörn er har í dag.

Tjörn, Úti á Tjörn – Mykinesi

Hmb 1853: *á Tjörn*. Lítil tjörn á Borgardali, uttan fyrí Árnafjall. Sagt verður at har plagar koma ein lítil tjörn tá ið nógv regn hevur verið.

Tjörn, Á Tjörn – Vági

Stað niðri við sjógvin, niðan fyrí kirkjuna, upprunaliga stutt uttan (t.e. eystan) fyrí tann gamla bøgardiin. Eingin tjörn er har í dag, men staðarnavnið er varðveitt og var eina tíð navn á handilsvirki og yngri búseting. Navnið er eisini varðveitt í navninum á einari brekku nakað ovari sum eitur *Tjarnarbrekkan*. Í láglandinum niðan frá mølini man tjörn hava verið sum seinri er avveitt ella upptornað.

Tjörn, Suður á Tjörnini – Dali

Lítil tjörn í Syðstahaga, á einum víðum slættlendi í næstan 300 m hædd, nevnt *Á Lokinum*. Eingin áarløkur sæst tó beint við tjörnina, men frá einum tjarnareyga longri vesturi sæst ein løkur renna vestureftir oman fyrí Urðarenni og oman við Heygnum Brenda í Gásdalsbarm.

Tjörn – Elduvík

1901-1943: *Tjörn*. Tjörn frammi á Hálsi í 353 m hædd. Við tjörnina mótast trýggir hagar í Elduvík: Frammistovupartur, Dalkinn og Ognarpartur undir Egg, og fram við tjörnini gongur bygðagøtan millum Elduvík og Funningsbotn. Úr tjörnini oman gjøgnum mýrulendi, nevnt *Sortudíki*, rennur ein á oman í Bláhamarsskarðsá, sum rennur út í Funningsfjørð.

Tjörn – Froðba

Hetta er nevnt sum staðarnavn á Akurgerði, men tjörn er helst turr-løgd.

Tjörn, Frammi á Tjörnini – Funningi

Frammi á Torvbotni í hagapartinum Botnar er eitt øki í 255 m hædd tætt við Stórá nevnt *Tjörn* ella *Frammi á Tjörnini*. Eingin tjörn sæst tó, og helst er hon veitt av í sambandi við torvskurð.

***Tjörn, Norðuri við Tjörnina** – Gjógv

Navn á einum øki við eini tjörn í 335 m hædd í Miðbotni á Ambadali, hagapartinum Fyri oman Rætt.

***Tjörn, Við Tjörnina** – Gjógv

Navn á einum øki við eini lítlari tjörn, á einum slætta í 200 m hædd, nevndur Á Barmi, eystast í hagapartinum Fyri oman Rætt.

Tjörn, Inni á Tjörn – Hattarvík

H. D. Matras (1856): *Tjødun* (og *Holserun*). F20 (1994): *Inni á Tjörn*. Tjörn í 143 m hædd norðantil á Hálsinum, sum er skarðið millum bygdina og Skarðsvík fyrí norðan. Hjáorðið *inn* verður sagt um leiðina úr bygdini norður um Hálsin til Skarðsvíkar.

Tjörnin – Hellunum

Hetta er navn á staði har ein tjörn hefur verið sum nú er upptornað av torvskurði. Staðið er stutt frá → *Burshyli*.

Tjörnin el. **Tjörn in í Vatninum** – Hvalba

So nevnist tjörn in undir Lítlhamri í Nesi, men sambært kortinum er hon í roynd og veru ein partur av → *Kjógvatni* el. → *Lítlibovatni*. Hetta vatnið er mestsum í tveimum, og tjörn in er væl djúpari enn hin parturin av vatninum. Næs (2002: 12) sigur *Tjörn in í Vatninum*.

Tjörn in – Hvannasundi

Chr. Matras (1933: 287) nevnr hetta staðarnavnið og sigur at „her er der et lille Vandhul, naar det har regnet.“

Tjörn in, Yviri á Tjörn – Leynum

→ **Tjörn in á Brekkuni**

Tjörn in – Nesi (Eysturoy)

Tjörn á Eystnesi í um 100 m hædd stutt sunnan fyri → *Nesvatn*. Tað rennur frá vestureftir.

Tjörn in – Norðdepli

Chr. Matras (1933: 287) nevnr hetta staðið millum Norðdepil og Fossá og sigur: „her var der tidligere to smaa Vandhuller.“

Tjörn in – Norðoyri, Klaksvík (Gerðum)

Tjörn á markinum millum Miðhaga, Bjargamansdal og Barm í 310 m hædd. Fleiri størri og smærri tjarnir og vøtn eru her á leið, summi nevnd og onnur ónevnd. Tætt sunnanfyri er → *Langavatn* og nakað eystanfyri

→ *Tjörn in á Lágni*. Úr tí fyrra rennur ein á suðureftir, úr tí seinra rennur ein á eystureftir, men einki sæst renna úr Tjörn in.

Tjörn in, Uppi á Tjörn in – Norðradali

Lítill tjörn í um 150 m hædd í Sevdali.

Tjörn in – Skálavík

Lítill tjörn á Hvalnesi í Miðhaganum. Tjörn in er skamt frá sjónum í Buktini, sum er eystantil á Hvalnesi.

Tjörn in – Skálavík

Tjörn í Heimastahaga, stutt frá sjónum sunnan fyri Mígandisá. Nær við eru tríggir heggjar, á F20 (1997) nevndir *Tjarnarheggjarnir* (Dalsgaard 2003: *Tjarnar-*).

***Tjörn in, Úti á Tjörn in** – Slættanesi

„Øki. Við Gamla Kirkjugarð var ein tjörn, har smádreingirnir plagdu at sigla við bátum. Tá ið nýggi kirkjugarður varð gjørdur, skutu teir grót millum kirkjugarðarnar, eftir tað tornaði tjörn in upp“ (Petersen & Hein-esen 2010: 109, 121). Staðið er vestur frá vitanum norðast á Slættanesi, í um 100 m hædd. Suðurfrá har eru *Tjörnubrekka Ovara* og *Tjörnubrekka Niðara*.

Tjörn in, Í Tjörn in – Sumba

Ein long tjörn oman fyri Malarbrúnna. Hon er avveitt í nýggjari tíð. Ein heimild lýsir staðið sum „eitt fenidíki, blásvørt runa“. Sagt varð at nykur skuldi halda til í henni.

Tjörn in – Syðradali (Kalsoy)

Chr. Matras (1933: 287) nevnr hetta sum navn á eini tjörn uppi á

Slættafjalli. Á kortinum 1901 síggjast tvær smáar tjarnir sunnarlaga á fjallinum.

Tjornin á Bogunum – Sandi

→ **Tjornin við Rættina**

Tjornin sum á F20 (1997) eitur *Tjornin við Rættina*, verður millum manna eisini nevnd eftir økinum *Á Bogunum*, sum inniheldur orðið *bogur* k., síðuformur til *bugur* k., norr. *bogr/bugr* k. ‘bug, bukt, krok, bøyning, innkvelving’ (NO). Navnorðið *bogur* k., sum kemur fyrri í fleiri staðarnøvnum í Sandoyggi (og Eysturoyngni), er ikki skrásett sum leitorð í FO, sum tó hevur *bugur* k. ‘buk, innvik, vík’. NO hevur heldur ikki *bogr* sum leitorð, men nevnr sum staðarnavn *Bogum* sum síðuform til *Bugum*. Í onkrum av teimum føroysku nøvnunum tykist tað vera fatað sum hvørkikyn (sbr. *Bogið* í tveimum støðum í Eysturoyngni).

Tjornin á Borgaranum – Trøllanesi

Tjorn vestarlaga á slættanum ovast á tí 537 m høga fjallinum *Borgaranum*.

Um navnið *Borgarin* sí eisini Weyhe (2020: 36). Navnið er helst ung umgerð av navninum á fjallinum eftir navni á persóni sum í føroyskum sagnum er nevndur *Borgarin* (Jakobsen 1957: 184; Matras 1933: 34). Báði hjá Svabo og hjá Hmb-AM (1856) eitur fjallið *Borgarfjall*; dalurin norðanfyrri eitur *Borgardalur*. Ikki er óhugsandi at upprunanavnið á fjallinum hevur verið *Borg*. Broytingartilgongdin kann tí hava verið henda: *Borg > *Borgarfjall* > *Borgarin*.

Tjornin á Breiðanesi – Signabø

Tjorn (ein størri og tvær minni) í 340 m hædd á *Breiðanesi*, sum er økið norðan fyrri Kaldbakskamb. Frá rennur eystureftir.

Navnið *Breiðanes* er samansett av lýsingarorðinum *breiður* + *nes* h. og sipar óivað til nesið uttan fyrri Signabø tó at navnið mest verður brúkt í erva í haganum.

Tjornin á Brekkuni – Kollafirði, Leynum, Skælingi

F20 (1994): *Tjornin á Brekkunum*. Reiðiliga stór tjorn í 260 m hædd í skarðinum har sum hagarnir hjá trimum bygdum mótast, og har sum tvær bygdagøtur fara um, millum Leynar og Skæling vestanfyrri og Kollafjørð eystanfyrri og eisini suður til Havnar. Frá rennur vestureftir í Marknagil og Heimarugiógv.

Tjornin tykist hava verið nevnd við fleiri nøvnum (um nøvnini sí Egholm 1990). Í eini frágreiðing frá H. C. Müller sýslumanni um tvey avbera stór síl sum vóru fingin í tjornini í 1887, og um yngul sum var borin í tjornina í 1845, sigur hann m.a.: „Omtrent i Aaret 1845 fangede nogle unge Personer endel Ørredyngel i Elven i Kollefjordsdalen, som de bragte i en Spand med Vand op paa Brekken og satte i Tjodnen langs hvilken Veien fra Kollefjord til Leinum gaaer“ (Joensen 1965: 35). Her tykist navnið *Tjornin á Brekkuni* at búgva undir. Í bókaverkinum *Zoologi of the Faroes* stendur navnið *Tjornin á Brekkuni*, men eisini tað burturlagda navnið *Nykatjorn*, ella á eingilskum „up to the Tjorn on Brekken (...) this lake can hardly be any but Nykatjorn“ (Egholm 1990: 29-31). Økið í Heygshaga norðan fyrri skarðið eitur *Brekkun*, *Á Brekkuni*, og har renna tvær áir, *Fremra* og *Niðara Brekká* (F20 nevnr bara *Brekká*), undan skarðinum og í Dalá. Eisini er navnið *Krossáir* varðveitt har í økinum. Heimildarmenn vilja vera við at vatnið einaferð í tíðini skal hava hitið *Krossvatn*, og at brekkan av skarðinum oman í Kollfjarðardal hevur hitið *Krossbrekka* (og áirnar *Krossáir*?). Í staðarnavnauppskrift av Skælingi er tjornin nevnd *Krossbrekkuvatnið* el. *Nykatjornin* og sjálvst økið *Yviri á Brekkuni*. Í Leynum hevur vist vanligu

verið sagt *Yviri á Tjörn* (el. *Tjörn*). Eisini tykist því hafa verið um nafnið á skarðinum. Egholm (1990: 29) skrifar at „Nú á dögum siga og skrifa summi Skælingstjörn og Skælingsvatn, ið eins og Skælingsskarð er heilt nýtt navn“, og nevnda uppskrift av Skælingi sigur at *Skælingsskarð*, sum stóð á tí eldra kortinum sum navn á skarðinum, er ekki heitið á hasum skarðinum. Tað var Gst. sum á kortinum frá 1901 hevði *Skælingsskarð* sum navn á tí norðara skarðinum. Á tí nýggja kortinum (F20 frá 1994) er nafnið *Skælingsskarð* flutt longri suður og stendur nú sum navn á skarðinum millum Regnini (Stóraregn) og Trant (á Lágafjalli). Tað norðara skarðið, har tjørnin er, ber á kortinum einki navn. Sigmundur í Dali (1982: 32-33) brúkar nafnið „Vatnið á/i Skælingsskarði“ og sigur mesta dýpið vera 4,5 m.

Samanumtikið síggja vit sostatt at henda tjørnin hevur eftir øllum at døma kunnað verið nevnd við hesum nøvnum: *Krossbrekkuvatnið*, *Krossvatn*, *Nykatjörn(in)*, *Skælingstjörn*, *Skælingsvatn*, *Tjörn* á *Brekkuni*, *Tjörn* á *Brekkunum*, *Yviri á Tjörn* (el. *Tjörn*), *Vatnið á Skælingsskarði*, *Vatnið í Skælingsskarði*. At eitt stað hevur so nógv nøvn, man vera eindømi.

Tjørnin á Brekkum – Skarvanesi

Ein av trimum tjarnum í 189 m hædd beint við bygðagøtuna har hon fer norður undir Rókunum. Økið eitur *Inni á Brekkum* (sbr. *brekka* kv. ‘hallandi lendi’, norr. *brekka* kv.). Ein á tykist renna hiðani norðureftir og verða til Sakirsá, sum rennur í Anna millum Vatna.

Tjørnin á Byrgi – Fámjin

Tjörn á slættanum sunnan el. vestan fyri → *Kirkjuvatn*, í 99 m hædd í tí økinum sum nevnist *Byrgi*. Ein løkur rennur úr tjørnini í Kirkjuvatn.

Í navninum *Byrgi* hava vit felagsheitið *byrgi* h. ‘inngirt hagastykki; tippi’, norr. *byrgi* h. Um nafnið sí Weyhe (2005).

Tjørnin á Bøllureyni – Tórshavn

Tjörn í 300 m hædd uppi á hæddini *Bøllureyni* í Flatnarhaga. Oyggjarvegurin gongur millum hana og Kleynsvarða. Tjørnin er umrødd hjá Egholm (1990: 28).

Nafnið *Bøllureyn* er samansett av orðunum *bollur* k. + *reyn* h. Um hesi navnið sí Weyhe (2020).

Tjørnin á Dávabrekkuni – Skálavík

Dalsgaard: *Tjörn* á *Dávabrekkuni*. Tjörn norðast í Norðastahaga í um 80 m hædd. Staðið nevnist *Dávabrekkun*, og sagt verður at „Maður nevndur Dávur lá deyður har, sturtaður í tjørnina“ (Dalsgaard 2003: 20).

Nafnið *Dávabrekkun* er eftir øllum at døma samansett av mansnavninum *Dávur* (í eykaføllum *Dáva*) + *brekka* kv. ‘hallandi lendi’, norr. *brekka* kv.

Tjørnin á Drátti – Hvalba

Uppskrivað sum navn á teirri tjørnini sum á F20 (1997) eitur → *Ternuvatn* og er vesturi á eggini á Norðbergseiði. Økið nevnist *Norður á Drátti*, t.d. *Trøðin norður á Drátti*.

Navnorðið *dráttur* k. ‘tað at draga’ (norr. *dráttur* k.) kemur eisini fyri í navninum *Dráttur* í Stóru Dímun, á eggini vestur frá húsunum, har fœringur hevur verið drigin upp við einum spæli. Bæði nøvnini tykjast tí merkja ‘stað har eitthvørt hevur verið drigið upp’. Á Norðbergseiði sipar tað móguliga til seyð sum hevur gingið í feitilendi í Urðini undir Fjalli (sum er nakað syðri).

Tjørnin á Eggini – Porkeri

Lítill tjörn uppi á *Eggini*, sum er økið vestur frá Kambinum. Har er eisini *Tindin í Egg*. Um *Egg* í fjallanøvnum sí Weyhe (2020).

Tjörnin á Enninum – Hovi

Lítill tjörn ella smáar tjarnir í 322 m hædd. Tjörnin er sunnarlaga á fjallinum sum ber navnið *Ennið* (Weyhe 2020). Áir frá tjarnunum renna oman í dalin í økinum Inni á Dal og verða til Ánna á Dalinum, sum rennur í Hovsá.

Tjörnin á Fagradal – Oyri

→ **Fagradalstjörnin**

Tjörnin á Fagradal – Stóru Dímun

Tjörn á *Fagradali* har norðuri á oynni í 337 m hædd. Fagradalur er eingin dalur, men ein lægd á einum slætta. Har eru *Fagradalsá* og *Fagradalsenni*. Fagradalsá rennur av Fagradali og í sjógv sunnan fyri Blýtanga. Úr tjörnini rennur ein onnur á í sjógv norðan fyri Blýtanga.

Dalsnavnið *Fagradalur* (*Fagradalur*) er samansett av lýsingarorðinum *fagur* + *dalur* k.

Tjörnin á Fagradal – Sundi

Hmb 1853: *Tjörnin á Fagradal* (og *Fagradalur*). Tjörn í 310 m hædd í Sundshaga. Hon er undir Stiðjafjalli, og Oyggjargøtan gongur millum hana og fjallið. Í dag er hon beint undir Oyggjarvegnum, í einum lítlum dali, nevndur *Fagradalur* (4 smærri tjarnir síggjast eisini har). Egholm (1990: 29) nevnið hana *Tjörnin á Fagradali*. Dalsnavnið er samansett av lýsingarorðinum *fagur* + *dalur* k.

Tjörnin á Fjalli – Sandi

1901: *Tjörnin á Fjalli*. Lítill tjörn í um 360 m hædd á markinum millum Fjalshaga og Söltuvíkshaga (eisini markið millum Heimastapart og Miðjuna í Fjalshaga gongur í tjörnina). Hon er á einum slættlendi niðan av Djúpadali í Söltuvíkshaga.

Navnið *Fjall* sipar til stórt øki við m.a. *Fjalshaga* og *Eivriksfjalli* (Weyhe 2020).

Tjörnin á Gimbrahúsinum – Porkeri

Tjörn í Porkerishaganum, í tí økinum ið nevnist *Gimbrahúsið* el. *Á Gimbrahúsinum* (skilt verður millum *Ovara* og *Niðara Gimbrahús* ella *Norðara* og *Sunnara Gimbrahús*). Hetta er øki við fleiri vøtnum og tjarnum.

Staðarnavnið *Gimbrahúsið* er samansett av *gimbur* kv. ‘um ársgamal seyður av kvennkyni’ + *hús* h. og er navn á einum øki í haganum. Eitt orð sum *gimbrahús* h. tykist vera sjáldsamt; tað er ikki í FO, og orðasavnið á Fróðskaparsetrinum hevur tað á einum seðli, tó uttan nakra frágreiðing. Helst hevur tað samband við tað at kyrra gimbrar, t.e. spekja tær og fáa tær at hagfestast; har er t.d. Tippið í Áarkurvum og fleiri garðar. Nakar farvegur eftir hús sæst ikki, men tað kann hugsast at teir ið hava kyrrað, hava havt okkurt skýli at húsast í.

Tjörnin á Gjótu – Norðradali

Tjörn í 246 m hædd, beint sunnan fyri → *Vatnið oman fyri Stigar* í Kongshaganum. Ein løkur rennur úr vatninum í tjörnina, og úr henni rennur annar løkur oman gjøgnum *Gjótuna*, sum er beint niðanfyri, og í Nípa.

Tjörnin hevur navn eftir *Gjótuni*, sum er í Hamrinum stutt sunnanfyri. Sbr. *gjóta* kv. ‘lítill gjógv’.

Tjörnin á Hálsi – Nesi (Eysturoy)

Hmb 1853: *Hálsatjörn*. N. Djurhuus (1958) nevnið hana *Tjörnin á Hálsi*, núlivandi heimildarmaður sigur *Tjörnin á Háls*. Tjörn í 129 m hædd oman fyri Líðarenda á Nesi.

Hálsur, *Á Hálsi* er tað lægsta tvørturum har gøtan eysturum til Æðuvíkar fer, sbr. *hálsur* k. ‘vitt skarð’, norr. *háls* k.

Vatnið á Hálsi, oman fyri Gjóardal, Skarði, Kunoy. Mynd: Pól Sundskarð.

Tjörnin á Hálsinum – Signabø

Tjörn í 330 m hædd á Hálsinum vestan fyri Kaldbakskamb. Ein á rennur úr henni í Fjarðará í Kaldbakshotni (hon sum longri uppi eitur *Skeiðsá*).

Hálsurin er millum Kaldbakshotn og Signabø, sbr. *hálsur* k. ‘vitt skarð’, norr. *háls* k.

Tjörnin á Heldarsleiti – Sandavági

Lítill tjörn í 210 m hædd á leitinum millum Kálvadal og Helludal. Ein áarløkur sæst renna úr henni oman í Kálvadalsá norðanfyri.

Heldarsleiti er uppr. *Helludalsleiti, samansett av dalsnavninum *Helludalur* + *leiti* h. ‘sýn’, norr. *leiti* h. Við samandrætti og ljóðfrálíking hava vit fingið broytingina: *Helludalsleiti* > *Heldalsleiti* > *Heldarsleiti*.

Tjörnin á Homrunum – Skarvanesi

Er helst tjörn í Vatnsdali ella oman fyri Vatnsdal, har staðarnøvnini *Hamrarnir* og *Undir Homrum* eru avmerkt á korti. Har eru fleiri tjarnir.

Staðarnavnið *Hamrarnir*, sbr. *hamar* k. ‘klettaveggur’, norr. *hamarr* k.

Tjörnin á Innarahálsi – Toftum

Í onkrari uppskrift nevnd: *Tjörn*, *Uppi á Tjörn*. Onkur nevni hana eisini → *Heiðatjörn*. Tjörn í um 140 m hædd norðan fyri Vatnfelli. Tað rennur frá oman til Runavíkar.

Navnið *Innarihálsur* (eisini nevndur *Rituvíkshálsur*) er samansett av lýsingarorðinum *innari* + *hálsur* k. ‘vitt skarð’ (norr. *háls* k.) og stendur í mótsetningi til *Ytraháls* (millum Toftavatn og Rituvík). Lýsingarorðini *innari* og *ytri* sipa til rætningin ávikavist inn og út eftir Skálafjørðinum.

Tjörnin á Ísaksskarði – Árnafirði

Tjörn niðan vestan fyri *Ísaksskarð* í um 450 m hædd. Í nýggjari bók (Poulsen 2017: 257) er hon nevnd, men sæst ikki í eldri keldum.

Navnið á skarðinum er vanliga framborið sum *Ísaskarð* (1901: *Ørsaskarð*. 1943: *Ísaksskarð*. F20: *Ísaskarð*), men sbt. Matras (1933: 46) er FL helst mansnavnið *Ísakur*. Gst. (1898) skrifaði navnið upp sum *Yrsaskar*, og í parantes varð sett *Isakskar*; men navnaviðgerarin (Rimestad) velur at broyta navnið til *Ørsaskarð* eftir at hava ráðfært seg við Hammershaimb, ið hevur sagt honum at navnið inniheldur orðið *ør*s (eitt gamalt føroyskt orð fyri hest). Somuleiðis varð *Tofta-Ísaksskarð*, sum er ovari og var skrivað *Toft Yrsaskar*, broytt til *Tofta-Ørsaskarð* (1943: *Tofta-Ísaksskarð*).

Tjørnin á Kambi – Signabo

Tjørn í 500 m hædd uppi á Kaldbakskambi, tætt við markið móti Kaldbak. Fleiri smærri tjarnir eru norðurfrá og serliga eysturfrá. Úr hesi tjørnini kemur *Týggjará*. *Kambur(in)* er í nærumhvørvinum tað vanliga navnið á *Kaldbakskambi* (Weyhe 2020).

Tjørnin á Kambi – Syðrugøtu

Hmb 1853: *Tjørnin á Kambi*. Tjarnir í 495 m hædd norðuri í Haga, á markinum móti Fuglafirði (*Kambsdali*). Hóast eintalsformin eru her fleiri tjarnir tætt saman. Tær eru á einum víðum slætta við vátlendi uppi á *Kambsbrúnni*, sum myndar suðurendan á fjallinum *Kambi* (Weyhe 2020). Áir renna hiðani báði vestureftir (í Repsgjógv millum Fjarða) og eystureftir (á Kambsdal). Eisini nevnd *Tjørnin uppi á Kambi*.

Tjørnin á Kambinum – Porkeri

Lítill tjørn vestast á *Kambinum*, í 206 m hædd (har eru tvær). *Kambur(in)* er fjallið vestur frá Porkerisnesi (Weyhe 2020).

Tjørnin á Kjódadal – Dali

Lítill tjørn á *Kjódali* í 236 m hædd niðan av Sevdalsbrekkum. Ein á

rennur hiðani oman gjøgnum Sevdalsbrekkur og oman í Sevdal, har markið er millum Dal og Skarvanes.

Navnið *Kjódadalur* er samansett av fuglaheitinum *kjó*i k. (eldri formur av *kjógvi*, *Stercorarius parasiticus*) + *dalur* k.

Tjørnin á Kjódalsbrúgv – Seyrvági

Hetta navn finst bara hjá Hmb 1853. Hann nevnr tað beint eftir *Kjódal* og *Kjódalsbrúgv* og áðrenn *Geldiskoraregg*. Hetta er helst tann tjørnin sum á kortinum F20 (1987) stendur at eita → *Tjørnin á Skor*. Har eitur dalurin *Kjódadalur*.

Navnið *Kjódalsbrúgv* er samansett av dalsnavninum *Kjódadalur* + *brúgv* kv. (< *brún* kv.), stytt *Kjódals-* > *Kjódals-*. FL í dalsnavninum er fuglaheitið *kjó*i k. (eldri formur av *kjógvi*, *Stercorarium parasiticus*).

Tjørnin á Kleivini – Hovi

Tjørn í um 100 m hædd norðast við markið móti Ørðavík, millum markið og Ánna á Kleivini. Økið eitur *Kleivin*, og tann vegin gekk gøtan til Ørðavíkar.

Navnið *Kleivin* inniheldur navnorðið *kleiv* kv. ‘stúggjur el. uppgongd í brattlendi’, norr. *kleif* kv.

Tjørnin á Klettinum – Sandi

Tjørn norðast í Skálsafjórðingi, í 120 m hædd uppi á *Skálsakletti*. Ein árløkur rennur úr tjørnini í Ánna í Norðara Stóraskarði, sum niðari verður til Skálsá.

Navnið *Kletturin* er stuttformur av *Skálsakletti*; sbr. *klettur* k., her í merkingini ‘hamar, hamarsklettur’, norr. *klettr* k.

Men hvussu skal navnið *Skálsaklettur* tolkast? Her skal eitt tolkingaruppskot verða sett fram. Traðarhagi, sum fyri og um 1600 lá í einum, er við tíðini farin sundur í fjórðingar: Hamarsfjórðing, Norð-

astaffjórðing, Bakkafjórðing og Skálsafjórðing. Hesin seinasti man hava fingið navn av at hann hevur mark móti haganum í Skálavík og verið nevndur **Skálvíkhagafjórðingur*, stytt til *Skálsafjórðingur*. Forliðið *Skálsa-* í haganavninum er tað vit finna aftur í fleiri nøvnum har á leið: *Skálsá* (< *Skálsaá*), *Skálsabakki*, *Skálsarætt*, *Skálsaklettur* og *Skálsabáran* (streymiða útfyri).

Tjørnin á Klubbunum – Glyvrur

→ **Klubbatjørnin**

Tjørn eystarlagá í Hjallahaga, í 180 m hædd í tí økinum sum nevnist *Klubbarinir*. Eisini nevnd *Klubbatjørnin*. *Klubbi* merkir í staðarnøvnum ‘bøllut høvd’ (Weyhe 2020).

Tjørnin á Kneysunum – Hovi

Tjørn (saman við fleiri smærri) stutt norðan fyri Hovsá, í um 130 m hædd. Økið, sum er høgir heyggjar, eitur *Kneysarnir* ella *Á Kneysunum*. Eisini *Miðløðan* er navn á økinum her á leið.

Kneysi el. *kneysur* k. í staðarnøvnum merkir ‘eitthvørt ið stendur fram úr t.d. bergi’ (Weyhe 2020).

Tjørnin á Kollstein – Nesi (Eysturoy)

→ **Kollsteinstjørn**

Tjørnin á Konufelli – Velbastað

Tvær smáar tjarnir í 250 m hædd á einum slættlendi uppi á fjallinum *Konufelli*, á markinum millum Syðra Spakaseyð, Norðara Spakaseyð og Lambhaga. Nakað vestur frá tjarnunum, á Mansgjógv, er ein onnur tjørn. Um fjallanavnið sí Weyhe (2020).

Tjørnin á Kráunum – Sandavági

Lítill tjørn í hagapartinum Syðraseyði. Hon er í einum grýtutum lendi, nevnt *Kráirnar*, í 270 m hædd sunnan og oman fyri Helludal. Ein á rennur frá henni oman í Hellá í Helludali.

Krógv kv., flt. *kráir*, merkir ‘laðað goymsla til torv úti í haganum’ el. ‘(gl.) hola (millum steinar) at goyma fisk, grunningshøvd o.tíl. í (t.d. fyri fugli)’, norr. *krá* kv. Heimildarmenn vita ikki at siga um *kráir* har, men lýsa bara økið sum „grýtut lendi“ (Heinesen & Petersen 2010:209).

Tjørnin á Lambadali – Seyrvági

F20 (1987): *Tjørnin*. Tjørn ytst á eggini á Seyrvágsbjørgum, í hagapartinum Teigunum, sum er tann vestasti parturin av Úttriðingshaga. Hon er í mýrulendi í 177 m hædd, og úr henni kemur Lambá, sum rennur norðureftir gjøgnum eitt stórt mýrulendi á Lambadali og út í Seyrvágsfjørð.

Navnið *Lambadalur* er helst samandrátur av einum eldri *Lambhagadalur, sbr. norr. *lambhagi* k.

Tjørnin á Lágni – Klaksvík (Gerðum)

Tjørn í 311 m hædd í hagapartinum Barmi, tætt við markið móti Bjargamansdali (Norðoyri). Úr tjørnini rennur ein á eystur gjøgnum Barmin og í sjógv.

Staðið eitur *Lágin*, *Á Lágni* /lonni/ og inniheldur navnorðið *lág* kv. og er lýst sum „ein lági“, t.e. ‘lág, lægd’.

Tjørnin á Leitinum – Sandavági

Tjørn á *Leitinum*, sum er annað navn (stuttnevni) fyri *Reynsleiti* (t.e. leitið

millum Kálvadal og m.a. Farardal). Hon er í um 270 m hædd á markinum millum Dalhaga og Reyn, oman fyri Likkubrúnna og Miðbrúgv. Ein á sæst renna úr henni suður í Bug á eystursíðuni á oynni.

Leiti h. ‘(hallandi) hædd ið stendur framúr (sum byrgir fyri útsýni), sýn’, norr. *leiti* h.

Tjørnin á Løk – Saksun

Lítil tjørn í 72 m hædd í Saksunardali, syðst í Dúvugarðahaga. Hon er á tí hægsta sum skilur vatnið ið rennur vestureftir í Dalá í Saksun og eystureftir í Stórá í Hvalvík. F20 (1991) hevur her áarnavnið *Løkjan*.

Føroyskt hevur báði *løkur* k. og *løk* kv. í merkingini ‘áarløkur’, og sambært FO er kvennkynsformurin „sjáldsamur og staðbundin“ (í navninum er óvist hvønn formin vit hava). Sbr. norr. *lókr* k.

Tjørnin á Mantarókum – Hvalba

Tjørn uppi á slættum í 345 m hædd vesturi á eggini uppi yvir Villingabergi og Villingagjógv.

Ovasta rókin í Villingagjógv eitur *Mantarøkur*. EL er flt. av *rók* kv. ‘hill í bergi’. Óvist hvat FL merkir.

Tjørnin á Melini – Streymnesi

Tjørn í 405 m hædd í tí økinum sum eitur *Melín*, grýtutum slættlendi inni á markinum móti Saksun. Møguliga rennur ein løkur úr tjørnini í Sunnaru Gjánagjógv.

Mel kv. kemur fyri í fleiri føroyskum staðarnøvnum, serliga fjallanøvnum, og tá altíð í kvennkyni, men var í norr. kallkyn, *melr* k. ‘grus- el. sandbanke’ (NO). Sí Weyhe (2020).

Tjørnin á Múlanum – Skálavík

Tjørn í Norðastahaga. Er á F20 (1997) merkt at vera eystan fyri (t.e.

undir) *Tyrnismúla*, um 100 m yvir sjóvarmálanum, men í bók hjá Palla Dalsgaard (2003) er navnið sett uppi á Tyrnismúla, har tvær smátjarnir eru í um 180 m hædd (skeivt?). Í somu bók (s. 21) sæst mynd av „Tjørnini heiman fyri Múlan“, sum kortini verður umrødd sum tann sama sum Tjørnin á Múlanum. Navnanýtslan her norðuri tykist vera óstøðug, lítið fóst, og nøvn sum *Tjørnin á Múlanum*, *Múlatjørn* og *Tjørnin undir Tyrnismúla* verða sambært heimildarfólkum brúkt hvørt um annað.

Múlin er stuttformur av *Tyrnismúli*, har EL er *múli* k. ‘eitthvørt ið stendur fram úr lendi’ (norr. *múli* k.) og FL at síggja til hvfsf. av mansnavninum *Tyrnir* (kemur eisini fyri í navninum *Tyrnisgerði* í býlingin Í Haga í Húsavík). Fyrisetingin *á* tykist her merkja ‘við’.

Tjørnin á Mýrum – Sandi

Tjørn í einum mýrulendi í 45 m hædd niðan suður frá Søltuvík. Økið nevnist *Tvíri á Mýrum* (har eru fleiri tjarnir), og áir renna haðani oman í Søltuvík.

Staðarnavnið *Mýrar* inniheldur *mýri* kv., nú vanligu *mýra* í eint., flt. *mýrar*, ‘bleytt og vátligt lendi, bleytlendi, bloti’, norr. *mýrr* kv.

Tjørnin á Nøvuni – Oyri

Tjørn í 622 m hædd uppi á fjallinum *Nøvuni*, sum er uppi yvir Oyrarbakka.

Í staðarnøvnum hava vit báði tann eldra formin *nøv* kv. og tann yngra, veikt benda *nøva* kv. ‘eitthvørt ið stendur út úr el. fram úr lendinum’, norr. *nøf* kv. Um *nøv/nøvu* sí annars Weyhe (2020).

Tjørnin á Oknadali – Funningi, Gjógv

Tjørn í hagapartinum Sáttarenni, á Oknadali í 279 m hædd suðuri undir Sandøkslini, og bygðagøtan, nevnd *Reiðgøta*, fer tætt fram við henni. Úr tjørnini rennur ein á oman í Funningsfjørð. Økið verður nevnt *Inni við Tjørnina* el. *Við Tjørnina* (tað navnið mest brúkt í sambandi við seyð).

Hesin Oknadalur er ein av trimum dølum í landinum við hesum navni. FL hevur vanligu verið fatað sum fuglaheitið *okn* kv., norr. *álpt*, men spurningur hevur eisini verið settur við tað, tí í dølunum eru eingi vøtn.

Tjørnin á Reyðastíg – Nólsoy

→ **Reyðastígavatn**

1901: *Reyðastíga Vatn*. 1943: *Reyðastígavatn*. Tjørn á vestursíðuni í um 81 m hædd nakað norður frá Borðuni. Ein á rennur í hana eystanífrá og rennur frá vestureftir, millum *Reyðastíg* og Fiskilíð. *Reyðastígur* er í bakkanum vestanfyri.

Reyðastígur er navn á stíggi, t.e. ‘brattari rás el. gøtu, uppgongd, kleiv’, norr. *stígr* k., og lýsingarorðið *reyður* sipar til lit á tilfari í jørðini.

Tjørnin á Reyninum – Skarvanesi

F20 (1997): *Tjørnin á Reyninum*. Tjørn í um 190 m hædd í Ovara Vatnsdali (har eru fleiri tjarnir), stutt niðan frá → *Vatninum í Vatnsdal* í Uttastahaga. Niðagarðsá fær vatn úr báði tjørnini og vatninum.

Í onkrari uppskrift stendur *Tjørnin í Reyninum* (eint.), sum helst er tað rætta, og uppskrivaði sum nøvn har á leiðini eru eisini *Reynurin*, *Á Reyninum* og *Undir Reyninum*, sbr. *reyn* h. ‘oyðið og grýtt fjallalendi’, norr. *hraun* h. Her sæst *reyn*, sum annars vanligu er hvørkikyn, uppfatað sum kallkyn (*reynur*), nakað sum hoyrist summastaðni.

Tjørnin á Rygginum – Sandavági

Lítil tjørn í Syðrasedi, stutt norðan fyri Byrgisgjógv og niðan frá Navastakki, eystast á Vágalandinum. *Ryggurin* er navn á ryggi ið gongur frá Byrgisgjógv og norður í Barmar, og tjørnin er syðst á Rygginum; sbr. *ryggur* k. ‘avlong hædd, ásur, kambur’, norr. *hryggur* k.

Tjørnin á Røkur – Vestmanna

F20 (1988): *Tjørn á Røkur*. Tjørn í Neshaga. Tað rennur frá í eina størri á, sum rennur vestureftir í Tungugjógv.

Røkur tykist vera ein stadnaður hvør-/hvønnfalsformur, har vit høvdu væntað hvørjumfalsformin *Rókum*. Sipar eftir øllum at døma til *Hoybergsrøkur*, sum eru vestanfyri. Sbr. *rók* kv. ‘mjá hill í bergi’.

Tjørnin á Skarði – Miðvági

Tjørn í 346 m hædd í einum mýrulendi á Kvígandali. Úr tjørnini kemur Áin í Rók, sum rennur vestureftir í Sjatlá. Sunnan fyri tjørnina er staðarnavnið *Skarð*. Navnið man tí uppr. vera **Tjørnin at Skarði*. Sbr. *skarð* h. ‘djúpur lækki’, norr. *skarð* h.

Tjørnin á Skarði – Miðvági

Lítil tjørn í um 350 m hædd norðast í Miðvágshaganum, hagapartinum Uttan Hús. Tjørnin er á einum hálsi ella skarði uppi yvir Miðvágsurð, í einum mýrulendi undir Antinisfjalli. Ein á rennur úr oman í Botn og fer í Botnáanna. Sbr. *skarð* h. ‘djúpur lækki’, norr. *skarð* h.

Tjørnin á Skarði – Sandavági

Tjørn í hagapartinum Gimbrunum, á *Skarði*, sum er skarð í 338 m hædd millum Gimbragongu og Oknadal. Tjørnin sæst ikki á kortinum, men vestanfyri rennur Fossá oman frá *Heygnum í Vatnsskarði*. *Skarð* tykist sostatt vera stuttnevni av *Vatnsskarði*, sum hevur navn eftir tjørnini. Sbr. *skarð* h. ‘djúpur lækki’, norr. *skarð* h.

Tjørnin á Skeið – Seyrvági

Tjørn í 350 m hædd á einum slætta á teirri hæddini ið eitur *Skeið* (í uppskrift eisini skrivað *Skeiðin*) og er eystan fyri Selvíkar á Suðurtriðingi. Ein á rennur úr tjørnini oman í Skipáir. Har eru tvær tjarnir.

Skeið kemur fyrri í nøkrum fáum føroyskum staðarnøvnum, men ivi kann vera um hvat kyn tað hevur (kv. el. h.?). Tann bundni formurin *Skeiðin* bendir á at navnið her er kv., men í øðrum nøvnum tykist tað vera h. (t.d. í *Skeiðsá*). *Skeið* kv. kundi á eldri máli m.a. merkja ‘skip’ (samanber navnið *Skipáir*). Norðantil á er annars *Vesturvarði*, sum hevur verið sólarmerki.

Tjørnin á Skor – Seyrvági

Tjørn í 348 m hædd syðst á eggini uppi yvir *Geldiskor* (< *Geldingskor*) í Seyrvágsbjørgum. Ikki sæst renna frá. *Skor* í navninum sýpar til *skorina* í berginum sunnanfyri, sbr. *skor* kv. ‘grasvaksin halli í bjørgum’, norr. *skor* kv.

Tjørnin á Slætthamri – Skælingi

Tjørn í 432 m hædd uppi á Stígareynunum vestantil undir Stígaskarði, Stalli og Skeiðsskarði. Sunnanefir rennur ein løkur í tjørnina, og úr henni rennur vesturefir í Gjárbotn.

Slætthamar er nevndur í uppskriftum, men navnið er ikki við á korti; sagt verður at tað er navn á økinum oman fyri tjørnina og vesturyvir undir Stalli. Óvist um FL er lýsingarorðið *slættur* ella navnorðið *slætti* k. el. *slætta* kv., men lýsingarorð er tað mest sannlíka, og fyrisetingin á man vera upprunaligt *at*, t.e. **Tjørnin at Slætt(a)hamri*.

Tjørnin á Stígum – Nólsoy

Gst. (1895) skrivur „Tjoðnen a Stuien“, sum teir siga vera eina tjørn ið er í 142 m hædd oman fyri Bóndagjógv og Høsmøl. Tjørnin sást á kortunum í 1901 og 1943, men er ikki á tí nýggja F20 frá 1989, tó at navnið er við har. Sagt verður at hon hvarv tá ið roynt varð at veita hana av fyri at turrleggja lendið, men har var so djúpt at tað

gjørdist ein bloti í staðin. *Stígarnir* nevnist bakkin frá Høsmøl og suður á Reyðastíg, t.e. yvir Álkurðum, og sagt verður eisini *Tjørnin á Stígum*.

Stígar k. flt., í eint. *stíggjur*, eldri *stígur*, norr. *stígr* k. Um orðið í staðarnøvnum sigur Matras (1933: 268): “vanskelig og stejl Opgang (igennem en Hammer), Sted paa en Fjeldhammer, hvor man kan klatre op’. I Stednavne forekommer som Regel Formen *stíggjur* kun i Ental, medens *stígur* (altsaa: *stígar*) kun findes i flertal.“

Tjørnin á Sundshálsi – Sundi

Tjørn í um 230 m hædd á *Sundshálsi*, sum er hálsurin millum Sundshaga eystanfyri og Velbastaðhaga vestanfyri. Gøtur norður eftir oyggjingu báðumegin fram við tjørnini, tann til Norðradals vestan fyri tjørnina, tann norður eftir oyggj eystan fyri hana. Har eru tvær tjarnir, ein eystan og ein vestan fyri Oyggjarvegin.

Navnið *Sundshálsur* er samansett av bygdarnavninum *Sund* + *hálsur* k. ‘vitt skarð’, norr. *háls* k.

Tjørnin á Sunnara Gimbrahúsi – Porkeri

Tjørn í Porkerishaganum.

Um staðarnavnið *Gimbrahúsið* → *Tjørnin á Gimbrahúsinum*. Lýsingarorðið *sunnara* lýsir leguna í mun til hetta seinra, t.e. niðari móti bygdini.

Tjørnin á Syðradalsskarði – Hoyvík

→ **Tjørnin í Reiðskarði**

Navnið er brúkt hjá Mohr (1974). *Syðradalsskarð* er her tað skarðið sum á F20 (1989) er nevnt *Reiðskarð* (*Norðaraskarð í Syðradali*).

Syðradalsskarð er samansett av bygdarnavninum *Syðradalur* + *skarð* h., t.e. skarð sum farið varð um til og úr Syðradali.

Tjörnin á Tvöránni – Sandi

Tjörn á einum slættlendi í 196 m hædd í Bakkafjórðingi. Úr tjörnini (og kanska eisini í hana?) kemur *Tvörá*, sum rennur í Dalsá inni á Fiski-flötum, og sum á veg oman av Brúnni ger *Tvöráfoss*.

Í staðarnövnum merkir *tvörá* kv. ‘(lítill) á ið rennur (tvört) út í eina størri, avá’.

Tjörnin á Týðansbrekku – Sandavági

Lítill tjörn í um 130 m hædd í Dalhaga. Tjörnin er á slættanum uppi á *Týðansbrekku*, sum báði er í Dalhaga og Gimbragongu. Ein á rennur úr tjörnini í Fossá.

Tað er ivasamt hvussu navnið *Týðansbrekka* skal skrivast. Hmb 1853 skrivar *Týansbrekka* (í kladdu) og *Týðansbrekka* (í reinskriфт). F20 (1989): *Týðansbrekka*. Petersen & Heinesen (2010: 171) skriva *Tíðansbrekka*, tí teir siga at hon „mínnir um tíðirnar í veðrahorni“.

Ein annar tolkingarmöguleiki er at vit her hava eitt gamalt áarnavn **Týandi*, sum er gjørt úr áarnavnastovninum **þý*, sum sambært tilgiting hjá S. Bugge kann hava merkt ‘tann bólgandi, tann stóra’ (NSL); tað skuldi so verið sami stovnur sum vit hava í *Týggjará* í Kaldbak (sí eisini Jakobsen (1909), sum eftir Bugge nevnir merkingina ‘den opsvulmende, den mægtige, store’). **Týandisbrekka* skal so hava fingið navn eftir eini á, annaðhvørt henni sum rennur gjøgnum brekkuna ella kanska heldur henni sum rennur oman fram við brekkuni, og sum nú eitur *Fossá*.

Ein kann tó ikki lata vera við at seta sær spurningin um tað ikki eins væl kundi verið brekkan sjálv sum ‘bólgnar upp’ í lendinum, men tað sampakkar helst illa við tolkingina sum upprunaligt áarnavn.

Tjörnin á Vestur – Vestmanna

F20 (1988): *Tjörn á Vestur*. Tjörn í Neshaga. Tað rennur frá heim í Hórðará í neðra.

Økið nevnist *Í Vestur* og hevur verið sólarmerki. Formurin *Vestur* sær út til at vera ein stadnaður formur, har vit høvdu væntað *Vestri*.

Tjörnin frammi á Flötuni – Oyri

Tjörn í 404 m hædd í Oyrarhaga, á einum slættlendi norðan fyri ána (Stóra) sum rennur undan Oyrarskarði og gjøgnum Kelkin. Fleiri áir renna norðan fyri Oyrarskarð oman í ána sum verður til Stóra, ein sær út til at renna úr tjörnini í somu á.

Økið eitur *Frammi á Flötuni*, har sum hjáorðið *fram* sipar til leiðina frá bygdini inn til skarðið. Staðarnavnið *Flotan* inniheldur navnorðið *flota* kv. ‘slættlendi’ < *flata* kv.

Tjörnin handan fyri Høgaleiti – Glyvrum

F20 (1990): *Tjörnin*. Lítill tjörn í Leitishaga, á einum slætta í 240 m hædd millum fjøllini *Høgaleiti* og Glyvrafjall. Stutt frá tjörnini, millum hana og Glyvrafjall, gongur gøtan millum Lamba og Rituvík.

Um fjallanavnið *Høgaleiti* sí Weyhe (2020). Hjáorðið *handan* merkir ‘hinumegin’ sætt av Glyvrum.

Tjörnin í Botnsskarði – Trongisvági

Tjörn stutt sunnan fyri → *Botnsskarðsvatn*.

Tjörnin í Buginum – Kaldbak

Tjörn í 265 m hædd oman fyri Kaldbaksbygd, stutt vestan fyri → *Stórvatn* og → *Brúnavatn*. Tjörnin er beint eystan fyri har sum Týggjará ger ein krappan bug. Ein lítill lókur tykist renna úr tjörnini í Týggjará, men annars rennur ein á úr tjörnini oman í Kaldbaksfjørð (í neðra eitur hon *Fossá*).

Bugurin sipar til bugin á Týggjará, sbr. *bugur* k. ‘sneiðing’, norr. *bugr* k.

Tjörnin í Byrgisnesi – Eiði

Tjörnin er ekki til í dag, tí hon fór undir tá ið Eiðisvatn hækkaði orsakað av útbygging hjá SEV, men hon er týðilig á eldri kortum (1901-1943). Tjörnin var í *Byrgisnesi*, sum var nes á suðursíðuni í → *Eiðisvatni*, millum Slyisvík og Bugin á Vatnsøyrunum. Á kortinum 1901 sæst hon sum ein tjörn í 135 m hædd.

Byrgisnes, samansett av *byrgi* h. + *nes* h., man hava navn av at á nesinum hevur okkurt slag av *byrgi* h. ‘inngirt hagastykki; tippi’ verið onkuntíð í tíðini.

Tjörnin í Djúpadal – Sandi

Tjörn í 288 m hædd í *Djúpadali* í Söltuvíkshaga. Ein á rennur úr henni oman í *Djúpadalsskor*.

Navnið *Djúpadalur* el. *Djúpadalur* er samansett av lýsingarorðinum *djúpur* + *dalur* k.

Tjörnin í Enni – Miðvági, Seyrvági

Tjörn í 118 m hædd á markinum millum bygdinar. Hon er í einum stórum mýruøki. Áir renna í hana úr Miðvágs- og Seyrvágshaganum, og úr henni rennur áin norður í → *Fjallavatn*, tann áin sum er mark millum Miðvág og Seyrvág og millum Miðvág og Bø. Slættanesgøtan úr Seyrvági gongur fram við tjörnini, og við tjörnina kemur eisini gøtan úr Miðvági í Slættanesgøtuna. Í Miðvágshaganum Kvígandali er, eystan fyri ána norður í Fjallavatn, *Enni*, sum tjörnin hevur navn eftir. Hon nevnist eisini → *Leirtjörn*. Sbr. *enni* h. ‘kantur út úr fjalli’, norr. *enni* h.

Tjörnin í Fossabug – Sandi

Tjörn í um 260 m hædd í Hamarsfjórðingi. Sunnanfyri er *Fossavatn*, sum Traðará kemur úr, og økið norður frá Fossavatni nevnist *Fossabugur*. Her

eru fleiri smærri tjarnir. Úr tjörnini rennur á suður gjøgnum Fossabug í → *Fossavatn*.

Navnið *Fossabugur* er samansett av *fossur* k. (við samansetingarklípi) + *bugur* k. ‘buk, innvik’ og er navn á bugingi í lendinum.

Tjörnin í Fransholu el. **við Franshol** – Seyrvági

F20 (1987): *Tjörn in í Fransholu*. Oftast sagt „Tjörni Franshol“, og uppskriftirnar hava eisini *Tjörn in við Franshol* og *Fransholið* (Hmb: *Fransholið*). Tjörn á Suðurtriðingi í um 195 m hædd, í einum mýrulendi suðuri á eggini uppi yvir Brattabergi og stutt frá markinum til Úttriðing. Ein minni tjörn er stutt frá, og eystari eru tvær stórar tjarnir uppi yvir Slættabergi. Úr tjörnini kemur Stóra, sum rennur gjøgnum Seyrvágsbygd sunnanífrá.

Onkur søgn er um Fransholu/Franshol. Sonni Jacobsen (1995-96: 411) skrivur undir yvirskriftini „Fransaholan“ m.a. at tað er „eitt hol tætt uppi við Eggina, og gongur líka niður í sjógv“, og at søgn er „at sörvingar har plagdu at heingja kjöt niðuri undan fransmonnum.“ (Hetta skuldi vera undir Napoleonskríggjunum).

Heimildirnar eru samdar um at FL í stýringini í fyrisetingarheildini er *fransur* k. ‘fransmaður’, men ósamdar um hvørt EL er *hola* kv. el. *hol* h., og somuleiðis um fyrisetingina.

Tjörnin í Grosmannagili – Hovi

Í um 160 m hædd víðkar Hovsá seg til eina tjörn ella eitt lítið vatn. Tað er í eini lægd sum norður frá tjörnini verður eitt gil ella lítil dalur at kalla, og sum nevnist *Grosmannagil*.

Ivi er um navnið í fyrisetingarheildini. Í uppskrift frá 1921-22 er skrivað *Grossmannagyl*, *Grossmannaryggur* og *Grosssteinur*, í uppskrift frá 1953: *Krossmannagil*, *Krossmannaryggur*, *Grásteinur*. Tað eru tveir „Grá-

steinar“ (Berg 1984: 481), og ekki er óhugsandi at FL í hinum növnunum er *Grásteina-: Grásteinagil, -ryggur*.

Tjörnin í Grótoyrnum – Seyrvági

Tjörn í 27 m hædd á Suðurtriðingi. *Grótoyrar(nar)* er ókið vestan fyri Bøsdalafoss, millum → *Seyrvágsvatn* og sjógvin, og ein áarlökur rennur úr tjörnini í ána sum rennur úr vatninum í fossin.

Navnið *Grótoyrar* er samansett av *grót* h. (norr. *grjót* h.) + *oyrar*, flt. av *oyri* kv., ‘sandslætti el. sandtangi fram við strondini el. út í sjógv’, norr. *ørr* kv. Eisini nevndar *Oyrarnar*.

Tjörnin í Hilmanstíggi – Sandi

Tjörn í um 60 m hædd stutt vestur frá Høvdagarði (í Salthøvda) og eystan fyri Hjarðarvål, eisini uppskrivað sum *Tjörnin við Hilmanstíggi* og *Yviri við Tjörnina í Hilmanstíggi* (og *Hilmanstíggjur*). Ikki sæst renna frá.

Tó at navnið ikki kom við á kortið í 1901, so gjørdi Gst. í 1899 sær tó tankar um tað og hvussu tað átti at stavast, um so var at tað hevði sloppið við. Tað sær í fyrstu uppskrift soleiðis út: *Tjoden ui Helmansdey. ey* í endanum lesur Rimestad kapteynur sum *y* (*Helmansdy*) og tolkar hetta seinra navnið sum *helmannsstíg*, sum hann heldur vera samansett av *hel[jar] maður* = „en Dødens Kandidat“ og *stígur*, altso *Tjörnin í Helmannsstíg[i]*. Hann heldur tó navnið vera týðningarleyst og at pláss ikki er fyri tí.

Í dag verður sagt *Tjörnin í Hilmanstíggji*, og tá ið navnið varð sett á F20 (1996), varð tað eftir uppskriftum og úttalu hjá heimildarmonnum. Men óvist er hvørjum navnið kemur av; har er mýrulendi, og stíggjur í merkingini ‘brøtt rás, uppgonga’ er eingin. Ein hædd upp á einar tveir metrar er tó við eini lægd í sum seyður fer ígjøgnum (oman í Svinadal), og møguliga er tað *Hilmanstíggjur*.

FL í navninum á stígnum kundi verið hvfsf. av *hirðmaður* k., altso **Hirðmanstígur*, við ljóðbroytingini *rð > l*. Norrønt hevði orðið *hirðmaðr* í

merkingini ‘kongsmaður’, har *hirð* kv. var tøkuroð úr forneingilskum (< *hīrēd* ‘húsfólk, kongsfylgi’), men her mugu vit helst rokna við aðrari merking, ‘hirði, røktingarmaður’, t.e. skylt við sagnorðið *hirða* ‘ansa, goyma’ < **hērdian*, av somu rót sum *hirði* k. og *hjørð* kv. ‘neyt (í flokki)’; hetta seinra hava vit í staðarnövnunum so sum *Hjarðardalur* og *Hjarðarvålur*, og tað merkisverda er at hetta seinra finna vit beint vestan fyri Hilmanstíggji.

Tjörnin í Hólmadal – Hovi, Porkeri

Inni í *Hólmadali* ger Hovsá eina tjörn í 75 m hædd við hólmi, sum man hava givið dalinum navn, har *-a* er klípi. Nevnd hjá N. Djurhuus 1953. Eisini nevnd *Tjörnin undir Kneysunum* (→ *Tjörnin á Kneysunum*).

Tjörnin í Hupp – Kirkjubø

F20 (1990): *Tjörn í Hupp*. Lítil tjörn í hagapartinum Inni í Dølum, tætt oman fyri bygdagøtuna, í um 220 m hædd.

Navnorðið *huppur* k. merkir vanliga ‘stykki millum tey niðastu (aftastu) rivjabeinini og mjødnina; stykki á krovi’. Tað er óvist hvat orðið sipar til í hesari fyrisetingarheildini. Tað tykist vera brúkt sum staðarnavn (*Huppur*). Beint oman fyri tjörnina er *Vøðrheggjur*, og møguliga liggur okkurt skemt aftanfyri ella onkur serlig hending.

Tjörnin í Hvíttheiðum – Ørðavík

Tjörn í um 150 m hædd stutt suður frá bygdini. Ókið her, sum gøtan til Fámjns fer niðan ígjøgnum, nevnist *Hvíttheiðar*, niðari er *Hjallin í Hvíttheiðum*, og sunnan fyri tjörnina er *Heyggjurin á Tjörnini*. Hetta eru torvheiðar.

Navnið *Hvíttheiðar* er samansett av lýsingarorðinum *hvítur* + *heiðar*, flt. av *heiði* kv. (nú ofta k., serliga í flt.), norr. *heiðr* kv. Ein leggur til merkis at stutt vestanfyri eru fleiri növn við lýsingarorðinum *svartur* (→ *Dammurin Svarti*). Orðini *hvítur* og *svartur* tykjast mynda okkurt slag av andstöðu.

Tjörnin í Klettabog – Skálavík

Tjörn í um 380 m hædd í Innastahaga, í öki ið nevnist *Klettabog(ur)* og er vestan fyrri Pætursfjall. Tjörnin er uppi á *Brúnni í Klettabog* og niðan av → *Hólmavatni*. Ikki nevnd á F20 (1997) ella hjá Dalsgaard (2003). Verður stundum nevnd *Klettabogstjörnin*.

Navnið *Klettabog(ur)* er samansett av *klettur* k. í hvfsf. flt. + *bogur* k. (um hetta orð → *Tjörnin á Bogunum*). Sum tað sæst, kann tjörnin eisini verða nevnd við hvørsfalssamanseting.

Tjörnin í Mevalsmýru – Fámjin

Tjörn í 137 m hædd eystan fyrri bygdina og eystur av Traðarhamri, í tí öki ið nevnist *Mevalsmýra* og er í Miðhaganum. Eystanfyrri er *Mevalsheggjur* og innan fyrri hann *Tvørmýri*, og haðani rennur ein á heim í tjörnina, og úr henni rennur aftur ein á ið ger Legnisfoss og síðan rennur út av Traðarhamri.

FL *Mevals-* í *mýru*-navninum er tað sama sum í navninum *Mevalsheggjur*, sum hjá Gst. (1899) er skrivað *Mæavalsheytjur*, men sum á kortinum í 1901 kom at eita *Mjáváls Heyggjur*. Tað er tó meira sannlíkt at upprunin til FL er haganavnið *Miðhagi* (sbr. *Miðhagavøtn*), móguliga sett saman við *vákur* k. (< *hvákur* k.), og at *heys-*navnið hevur verið **Miðhaga-(h)vákur*. Tað hevur verið FL í navninum á mýruni, **Miðhagaválsmýri* > *Mevalsmýra*. Síðan hevur navnið á heygnum fingið skoytt *-heggjur* uppi: **Miðhagaváls-heggjur* > *Mevalsheggjur* (tá ið tann viknaði formurin av *hvákur* ikki longur kendist aftur sum orð fyrri heggji).

Tjörnin í Reiðskarði – Sundi, Syðradali, Velbastað

→ **Tjörnin á Syðradalsskarði**

Hmb 1853: *Tjörn in í Riðsskarði, Riðsskarð* (sic). Janus Mohr (1974): *Tjörn in á Syðradalsskarði*. Hampiliga stór tjörn í sjálvum skarðinum, sum nú

vanliga nevnist *Reiðskarð* ella *Norðaraskarð í Syðradal*, á F20 (1989) skrivað: *Reiðskarð (Norðaraskarð í Syðradali)*. Í skarðinum, sum er í 419 m hædd, mótast hagarnir hjá trimum bygdum.

FL í navninum á skarðinum er *reið* kv. ‘ríðing’, norr. *reið* kv., og sipar til at tann vegin er farið við rossum. Óvist er hvat býr undir forminum *Riðs-* hjá Hammershaimb (misskiljing?).

Tjörnin í Sevdali – Skarvanesi

Tjörn í 140-150 m hædd í Uttastahaga. Tjörnin er í Sevdali, stutt frá markinum millum Dal og Skarvanes, og tað rennur úr tjörnini í Skaðá, sum er mark í neðra.

FL í dalsnavninum er plantunavnið *sev* h. (*Juncus*).

Tjörnin í Skeiðanesi – Sandavági

Hmb 1853: *Tjörn in í Skeiðanesi* (kladda), *Tjörn in á Skeiðanesi* (reinskrift). Tjörn í hagapartinum Gimbragongu, í einum mýrulendi í 300 m hædd vestur frá Húsafelli. Uppiyvir er *Skeiðanes*, og hiðani kemur Myllá, sum rennur oman á Steig.

Tað samansetta staðarnavnið *Skeiðanes* er einki „nes“, men navn á lendinum oman fyrri tjörnina, ein bugingur ella dalur millum Húsafelli og Bøllureyn. Í føroyskum staðarnøvnum eru einstøk dømir um at *nes* er brúkt um annað enn út móti sjónum (sí eisini Matras 1933). *Skeið* (sum báði kann vera kv. og h.) kemur fyrri í nøkrum nøvnum, men tað kann vera ilt at siga hvat tað merkir í hvørjum føri. Í teimum báðum dømunum vit hava í Vágum (→ *Tjörn in á Skeið*) er líkt til at tað er kv. Annars er tað mest í h. at tað kemur fyrri í staðarnøvnum í norrønum (NO). Leggjast kann aftrat at í íslenskum kann *skeið* kv. eisini hava merkingina ‘hjalli, sjøtul, pallur (í brattlendi)’, men óvist er hvussu gomul tann merkingin er (ÍFO; ÍOrðsif).

Tjörnin í Tjørndali – Bø

F20 (1989): *Tjörnin* (og dalurin *Tjørndalur*, sum helst skuldi verið *Tjørndalur*). Tjörn í um 270 m hædd á markinum millum Eystara- og Vestarapart í Uttangarðshaga. Tjörnin hevur givið navn til dalin, sum eitur *Tjørndalur* /kjønn-/ (Hmb 1853: *Tjørndalur*), og hon er í einum mýrulendi í dalinum. Gjøgnum *Tjørndal* rennur ein heldur stór (men navnleys) á vestureftir og so suðureftir, har hon rennur saman við Skarðsá. Millum tær er ein long, smøl tunga, men sambært kortinum er *Áartunga* navn á teirri vestaru ánni, t.e. sama sum Skarðsá. Tó at tjörnin er tætt við ánnu í Tjørndali, rennur tjörnin ikki beinleiðis í hana, men úr Tjörnini rennur ein minni á vestureftir, sum har rennur í ta størru ánnu og á vegnum ger *Tjørndalsfoss*.

Dalsnavnið er samansett av stovninum í *tjörn* kv. + *dalur* k. Fleiri dalar í landinum eita annars *Tjørndalur*.

Tjörnin í Torvskarði – Froðba

Nevnd í uppskrift millum nøvn á Eggini oman fyri bygdina, millum Stórlág og Uppi á Mýrum.

Torvskarð er samansett av *torv* h. + *skarð* h., men sæst ikki uppskrivað sum navn.

Tjörnin í Vatnabrúm – Seyrvági

Tjörn í einum mýrulendi á Suðurtriðingi, í 230 m hædd norður frá Slættabergi og vestan fyri fjallið ið nevnist *Suður á Fjalli*. Vestast í hesum fjalli eru *Vatnabryr*, og *Tjörnin í Vatnabrúm* er undir teimum. Uppskrift hjá Jákupi Johansen í Seyrvági hevur *Tjörnin í Vatnabrún* (sum kundi verið hvmf. eint. av *-brún* kv.), men N. Djurhuus (1955) skrivur *Tjörnin* (og *Áin*) í *Vatnabrúnum*. Nakað sunnari er ein onnur tjörn. Úr tjörnini rennur ein á norður í Stóra.

Staðarnavnið *Vatnabryr* er samansett av *vatn* h. í hvfsf. flt. + *bryr* kv.

flt., t.e. *bryr* (yngri flt. av *brún* kv. ‘kantur, trom, røð’) oman fyri vøtnini ella tjarnirnar í økinum.

Tjörnin í Vegagili(num) – Porkeri

Lítill tjörn í 200 m hædd í *Vegagilinum*.

Navnið *Vegagil* (el. *Vegargil*) er samansett av *vegur* k. (norr. *vegr* k.) ‘gøta’ + *gil* h. (norr. *gil* h.) ‘djúp vallað lægd, ofta við áarløki’. Gjøgnum tað gongur bygðagøtan úr Porkeri upp í Mannaskarð, og hon hevur givið gilinum navn.

Tjörnin millum Fjalla – Skála

Tjörn í 344 m hædd. Fyrisetingarheildin *Millum Fjalla* er navn á skarðinum millum Borgarfelli og Reyðafelstind, og gjøgnum skarðið gongur gøta millum Selatrað og Skálafjørðin. Í skarðinum eru tvær tjarnir, tann syðra við sjálvt bygdamarkið, men navnið stendur við ta norðaru. Gøtan gongur vestan fyri tjarnirnar. Í einari uppskrift er navnið *Tjarnirnar millum Fjalla*, sum tá eyðvitað sipar til báðar tjarnirnar.

Fyrisetingin *millum* stýrir hvfsf. flt. av *fjall*, t.e. *Borgarfelli* og *Reyðafelstindur*.

Tjörnin millum Viða – Velbastað

Lítill tjörn í um 275 m hædd í hagapartinum Gimbrunum. Har eru í veruleikanum tvær tjarnir tætt saman.

Hvussu *Viða* í fyrisingarheildini skal skiljast, er ivasamt. Tað kundi sipað til trævøkstur (*við*) í eldri tíð (sbr. at *Viðaskarð* í Kirkjubøreyni vanliga hevur verið tolkað so). Ein annar móguleiki er at tað er *Vega*, hvfsf. flt. av navnorðinum *vegur* k., og at tað tí sipar til gøtur (her kann skoytast uppí at gjøgnum áðurnevnda Viðaskarð gongur gøtan millum Argir og Kirkjubø, og navnið eigur tí helst at tolkast sum **Vegarskarð*, sum nevnt í Weyhe 2017).

Fyrisetingin *millum* stýrir hvfsf. flt.

Tjörnin norðuri á Klettum – Oyndarfirði, Syðrugötu

Lítill tjörn í 260 m hædd norðast á markinum millum Syðrugötu og Oyndarfjörð. Ækið eitur *Á Klettum*, í Gøtu sagt *Norðuri á Klettum*, og er æki á Heltnini við berari hellu. Eftir kortinum at døma liggur tjörnin oyndfjarðarmegin, t.e. í hagapartinum Heltnini. Oyndfirðingar siga vist *Tjörnin á Klettum*.

Tjörnin oman fyri Skarðið á Heyginum – Skúgvoy

Við hesum óvanliga langa navni nevnist lítill tjörn í um 120 m hædd uttan fyri Ánna í Heiðunum, í tí økinum sum á F20 (1996) eitur *Uppi í Heiðum* (niðan frá Ólansgarði). Tjörnin er søgd vera „Niðan norð frá Heyginum“ (Andreassen 1988: 217), og sama kelda nevnir eisini *Skarðið á Heyginum* at vera „í ovara kanti á Heyginum“ og *Úti á Heyginum* at vera „heyggjurin, ið sæst frá húsum, oman fyri Fjallið“ (1988: 209).

Tjörnin oman Gjónna – Porkeri

Tjörn í 270-280 m hædd upp suður frá → *Bessavatni*, og ein á rennur úr tjörnini í Bessavatn. Bygdagøtan úr Vági til Ørðavíkar, sum gongur eftir Vatnaryggi, fer framvið eystan fyri tjörnina, og undir gøtuni er *Gjógvin* sum tjörnin er nevnd eftir, í tjarnarnavninum úttalað /gjødna/.

Tjörnin oman Øktarhólin – Porkeri

Navn í lista hjá N. Djurhuus (1953). Oman fyri *Øktarhól Ovara* eru einar tvær tjarnir (ella fleiri) í um 200 m hædd, og navnið man sipa til eina teirra. Sbr. → *Tjörnin undir Øktarhólum*.

Tjörnin suðuri í Dal – Eiði

Lítill tjörn í 220 m hædd í økinum suður frá Eiðisvatni. Tað er í

Gimbrahaga, og ækið nevnist *Suðuri í Dal*. Har eru í roynd og veru tríggar smáar tjarnir.

Tjörnin sunnan fyri Húslonina – Porkeri

Uppskrivað sum navn á tjörn, óvist hvørjari, helst tann sama sum → *Handastavatn*.

Húslonin er navn á staði sunnan fyri Ærgidal og → *Vatnsnes*, samansett av *hús* h. + *lon* kv. ‘langt lágt hús’. Navnið er helst samanburðarnavn á tí ið líknar einum húsi (húsatekju).

Tjörnin undir Bollanum – Kollafirði

Tjörn norðast í Miðgerðahaganum Frammi við Gjógv (norðast í Kollfjarðarhaganum), í 511 m hædd undir fjallinum *Bollanum* (um hetta sí Weyhe 2020). Stutt vestur frá tjörnini, gjøgnum Húsadalsskarð, gongur bygdagøtan úr Hvalvík suður til → *Leynavatn* og Leynar. Sagt verður at tjörnin liggur sjáldsama vakurt í eini kullu, og at eitt skýli hevur verið millum teir stóru steinarnar omanfyri, okkurt um eitt byrsumál frá tjörnini, har menn kanska fyrr hava ligið og lúrt eftir grágásum og svanum (frásøgn frá 1982).

Tjörnin undir Fossinum – Porkeri

Lítill tjörn nakað norður og vestur frá → *Vágsvotnum*, í um 290 m hædd. Oman fyri tjörnina og Vágsvotn eru hamarsspjallar, og í teimum er staðarnavnið *Fossurin*, sum tjörnin ber navn eftir. Sbr. *fossur* k., norr. *foss* k.

Tjörnin undir Grækarisurðum – Porkeri

Ein lítill tjörn í um 235 m hædd eystan fyri → *Vágsvotn* á Dalinum

Ovara í hagapartinum Dalinum. Ein lókur rennur úr Grækarisurðum omanfyri og í tjörnina, og haðani úr aftur og í Ánna Miklu.

Grækarisurðar er urð (*urð* kv. ‘rúgva av stórum gróti’, norr. *urð* kv.) norð-antil í Nesfjalli. FL verður vanliga fatað sum mansnavnið *Grækaris* (< *Gregorius*), men úttalan av *æ* sum tvíljóðið /ea/ sampakkar ikki væl við suðuroyarmál. Spurningurin er um upprunin ikki heldur kundi verið *Grágása(r)*-.

Tjornin undir Hálsinum – Signabø

Tjorn í um 300 m hædd á *Hálsinum* millum Signabø og Kaldbak. Hevur ikki navn á kortinum, men verður umrødd soleiðis. Hálsurin er lægðin (tað víða skarðið) millum Kaldbakskamb og Oyggjarvegin. Sbr. norr. *háls* k.

Tjornin undir Kneysunum – Hovi, Porkeri

Sama sum → *Tjornin í Hólmadal*. (→ *Tjornin á Kneysunum*).

Tjornin undir Langaregni – Oyrareingjum

Tjorn í um 280 m hædd beint vestan fyri *Langaregn*, tætt við Hórisgøtu. Hevur ikki navn á kortinum, men verður umrødd soleiðis.

Langaregn er samansett av lýsingarorðinum *langur* + *regn* h. (síðuformur til *reyn*), sí Weyhe (2020).

Tjornin undir Lítlafelli – Funningi

Lítill tjorn í 337 m hædd inni í Haga, syðri og niðari enn → *Hagavatn* og undir *Lítlafelli*, fjalli á markinum millum Funningshaga og Norðskálahaga. Vatn rennur frá tjornini oman í Gunnarsgjógv og Fjarðará.

Um *Lítlafelli* sí Weyhe (2020).

Tjornin undir Mjávavatni – Porkeri

Lítill tjorn millum → *Mjávavatn* og Breiðaskarð. Eins og úr Mjávavatni rennur frá tjornini oman í Hólmadal og í Hovsá.

Tjornin undir Slættaliðsendanum – Sandi

Tjorn í o.u. 325 m hædd í Djúpadali í Søltuvíkshaganum. Er ikki nevnd við navni á F20. Einki sæst renna í ella úr. *Slættalið* er navn á líð suður frá Djúpadali, *Slættaliðsendin* er hamar har líðin endar oman fyri Djúpadal.

Slættalið merkir ‘jovn líð’. Navnið *Slættaliðsendin* hevur ungligan dóm, við -s sum samansetingarklípi aftrat *líð* kv. og í bundnum formi.

Tjornin undir Svaðastígnum – Oyri

Tjorn í um 410 m hædd í Oyrarhaga, sunnantil undir Nøvuni, Stórirók, Stórirókshamri og Niðarurók. Ein lókur rennur úr tjornini oman í ána sum kemur undan Oyrarskarði.

Svaðastíggjur er ein av fleiri stíggjum har omanfyri. Navnið er samansett av *svað* h. ‘halli har svørðurin er ruddur el. lopin omanav’ (í hvsf. flt.) + *stíggjur* k. ‘brøtt rás el. gøta í hamri, uppgonga’ í bundnum formi, norr. *stígr* k.

Tjornin undir Tyrnismúla – Skálavík

→ **Tjornin á Múlanum**

Tjornin undir Øktarhólum – Porkeri

Lítill tjorn í um 200 m hædd á Mýrunum, stutt suður frá → *Hólmavatni*. Oman fyri tjornina (sunnan fyri hana) eru tveir hólar, nevndir *Øktarhólur Ovari* og *Niðari Øktarhólur*. Gøtan úr Porkeri upp í Mannaskarð fer millum

tjörnina og hólarnar. Úr tjörnini rennur ein á oman gjögnum Mýrarnar, Breiðaskarð og Heiðarnar og í Hovsá beint oman fyrri landsvegin.

Navnið *Øktarhólur* er samansett við EL *hólur* k. ('heyggjur', norr. *hóll* k.) og sær út til at innihalda orðið *økt* kv. 'tíðarskeið á tríggar tímar' (norr. *øykt* kv.) sum FL. Staðið er í ein útsýning úr Hovi og hefur möguliga verið sólarmerki ið hefur víst tríggar tímar eftir middag.

Tjörnin uppi á Deyðseyðabrekkuni – Skálavík

Lítill tjörn í Heimastahaga, oman fyrri *Deyðseyðabrekkuna* og tætt við Núpsá, í 203 m hædd. *Deyðseyðabrekkun* er báði navn á eini brekku og á einum seyðafylgi (øni). Frásøgn um upprunan til navnið (at eitt fylgi kavaði undir og lá deytt har eina jóansøkuafstansnát) kann lesast hjá Dalsgaard (2003: 39). Beint sunnanfyri er staðarnavnið → *Turrajtjörn*.

Navnið *Deyðseyðabrekkun* er samansett av *deyðseyði* k. 'sjálvdeyður seyður' + *brekka* kv. 'hallandi lendi' í bundnum formi, norr. *brekka* kv.

Tjörnin uppi í Líð – Eiði

Tjörn norðan fyrri → *Eiðisvatn*, í 192 m hædd. Vabbisá rennur úr henni í vatnið. Gøtan av Eiði upp í Eiðisskarð gekk sunnan fyrri tjörnina.

Líð sipar til líðina niðan frá Eiðisvatni. Sbr. *líð* kv. 'vallað fjallsíða', norr. *hlíð* kv.

Tjörnin við Breiðávatn – Oyri

Tjörn norðan fyrri → *Breiðávatn*.

Tjörnin við Foldarafoss – Hovi

Navnið er í uppskrift hjá N. Djurhuus frá 1953.

Navnið *Foldarafossur* inniheldur möguliga eitt gamalt árnavn, *Foldar (el. eldri *Fold?), navn á (parti av) Hovsá? Hamarin sum fossurin

Turrløgd tjörn á Skorini í Skúgvoy. Mynd: Pól Sundskarð.

rennur út av, eitur *Foldarshamar* (< *Foldarfosshamar*?). Í Norra er *Folda* (norr. *Fold* kv.) gamalt árnavn, av S. Bugge tolkað sum „den brede, den som danner en bred Flade“ (NSL), og tað er júst tað sum Hovsá ger millum Vatnsnes og Foldarafoss. → *Bessavatn*.

Tjörnin við Ryssuklettarnar – Seyrvági

Ryssuklettarnir (F20 (1987): *Ryssuklettur*) eru sunnarlaga á Suðurtriðingi, uppi yvir Hattarbergi og norðan fyrri Hálsin á Rók. Tríggar smáar

tjarnir eru á *Ryssuklettunum*, í 207 m hædd, og eisini sunnan fyri teir sæst ein í 200 m hædd. Harumframt eru tvær tjarnir á Hálsinum á Rók í um 210 m hædd. Hiðani kemur Hattardalsá, sum rennur í → *Seyrvágsvatn*.

Navnið *Ryssuklettarnir* er samansett av *ryssa* kv. ‘ross av kvennkyni’ (norr. *hryssa* kv.) + *klettur* k. í flt. í bundnum formi, norr. *klettr* k.

Tjornin við Rættina – Sandi

Tjorn í 212 m hædd í Bakkafjórðingi, eisini nevnd → *Tjornin á Bogunum*. Úr henni ella økinum við hana renna Tungáirnar oman í Løkin og víðari í Dalsá. Við tjornina er gomul rætt (*rætt* kv. ‘girðing til at reka seyð í’, norr. *rétt* kv.). Stutt frá tjornini eru → *Langatjorn* og → *Dammurin*.

Tjornin við Sorn – Skarvanesi

Tjorn í um 30 m hædd, beint sunnan fyri → *Stórvatn*, og tað rennur úr tjornini í vatnið. Gøtan millum Sand og Skarvanes gongur millum tjornina og vatnið. Har eru tvær tjarnir.

Sornur er navnið á berginum har Stórvatn rennur útav og í sjógv. Um *sorn* í staðarnøvnum sí Weyhe (2020).

Tjornin við Vatnsnes – Hovi

Lítill tjorn innantil á nesinum (á sjálvum tí smala „eiðinum“) sum skjýtur seg út í vatnið, sum í dag eitur → *Vatnsnes*. Báðumegin tjornina sæst gamalt garðlag sum hevur byrgt nesið av.

Tjornuskoravatn – Kirkjubø

Gst. (1895): *Tjodneskaravatn*. 1901: *Tjornuskarða Vatn*. 1943: *Tjornuskarðavatn*. Úppskr. 1914-15 (Sólarmagn): *Tjornuskoravatn* (og *Tjornuskorahornið*). Lítið vatn í 136 m hædd millum Kirkjubønes og Borða. Ein á rennur úr tí og útav við Skúvoyarsker.

EL er *vatn* h. FL tykist vera staðarnavn, *Tjornuskor(ar)*, samansett av *tjorn* kv. + *skor* kv. ‘brattlendi við homrum og rókum’, norr. *skor* kv.

Ongar „Tjornuskorar“ eru tó nevndar, men kundu sipað til skorar (brattlendi) oman móti sjónum niðan fyri tjornina, og hevur møguliga verið (eitt horvið) navn á teimum. Tað sum tí kann hugsast, er at skorarnar hava fingið navn eftir tjornini (*Tjornuskorar*), sum so aftur í sínum lagi hevur navn eftir skorunum (*Tjornuskoravatn*). -*skara*-/-*skarða*- hjá Gst. og í teimum eldru kortunum man vera misskiljing.

Toftavatn – Toftum

Rasmus Juel 1709-10: *Tofte Vand*. Thomas Bugge 1770: *Tofte Vand*. Anon. kort í 18. øld (Kgl. Bibl.): *Toftevand* (? illa lesandi). Mohr & Svabo: *Toftavatn*. Koparstunga útg. 1789: *Tofte Vatn* (Nørlund 1944). Svabo: *Tofta-Vatn*, *Toftevand*. Hmb 1853: *Toftavatn*. 1901: *Tofta Vatn*. 1943: *Toftavatn*.

Stórt vatn eystan fyri bygdina, 15 m oman fyri sjóvarmálan. Dýpið er sera ójvnt; har norðuri er mesta dýpið 3,5 m. Í tí syðra, víðara helm-inginum er ein týðuliga avmarkað lægd, har størsta málda dýpi er 22 m. Botnurin er sostatt 7 m undir sjóvarmálanum. *Løkurin* el. *Løkin* eitur áin sum rennur úr vatninum og út í Skálafjørðin við Runavík. Ein vík har norðuri í vatninum eitur *Bukkabløðini*. Tríggir hólmar eru nevndir *Ríshólmur*, *Steinhólmur* og *Presthólmur*; Steinhólmur skal vera frá natúrinar hond, meðan hinir skulu vera gjørdir av mannahond. Ein byrging býtir vatnið í tvey, *Ytravatn* og *Innaravatn*. Teir navnnevndu hólmarir eru í Ytravatni. Í Innaravatni er eisini ein manngjørdur hólmur, *Hólmurin í Innaravatni*.

EL er *vatn* k. FL er hvfsf. av bygdarnavninum *Toftir*.

Tróndartjorn – Velbastað

Lítill tjorn uppi í Heiðum, stutt eystur frá Rákutiheyggi. Beint norðanfyri er *Tróndarheyggjur*.

FL er hvsf. av mansnavninum *Tróndur*, sama sum í navninum á heygnum.

Trælavatn el. **Trælavötn** – Fuglafirði, Norðragötu, Götugjógv 1901-1943: *Trælavötn*. F20 (1994): *Trælavatn*. Trý vötn, eitt stórt og tvey smærri, á markinum millum Fuglafjörð, Norðragötu og Götugjógv. Hetta er vátlendi í 366 m hædd við fleiri smátjarnum eisini. Tey eldru kortini nevna navnið í fleirtali, men heimildarmenn í Fuglafirði og Götu brúka eintalsform tó at teir siga at vötnini eru trý. Helst verður tá hugsað um tað størsta, sum er tað norðasta móti Fuglafirði. Úr Trælavatni kemur Ytra Markrá, sum rennur í Pollin á Fuglafirði og er mark millum Fuglafjörð og Götu. Sunnan fyri vötnini er *Trælavatnaskarð*. Götan úr Fuglafirði til Skálafjørðin skilur seg norðan fyri Trælavatn sundur í tvær, sum liggja hvør sínumegin vatnið ella vötnini og halda fram suður gjøgnum Trælavatnaskarð, onnur niður í Skálabotn og hin oman í Ánadal.

Samansett navn. EL er *vötn* h. í eint. el. flt. FL er hvsf. flt. av *trælur* k., norr. *þræll* k.

J. Jakobsen (1909: 106) sigur at „*Trælavötn* er nogle små indsøer med udskydende arme. Træl- af *þræl- genfindes som elve- og indsonavn og fjordnavn i Norge og Sverige“. Sambært Jakobsen setur Sophus Bugge navnið í stovnssamband við „þrøngr“ (um okkurt trongt), og hann sigur at „På Shetland findes f. eks. „de Trol o' Birgi“ som navn på en landtunge“.

Stutt frammanundan hevði Rygh (1904: 277) skrivað um *Træl-* í t.d. tí norska áarnavninum *Trælelven*, at „Stammen er vel *þræl-*, som også forekommer i Navne paa Fjorde og Søer, som Trælen ved Tønsberg, Trælen, liden Sø paa Fjeldet i Lesje, Trefjord i Flatanger (af *Threlafyrde* AB [t.e. Aslak Bolts jarðabók] 85), jfr. Trälhafvet ved Stockholm. Træls-

aaen, Sideelv til Holda i Holtaalen, maa enten være sms. med et ældre Navn paa den lille Kildesø, Trælsaattjernet, eller med Fællesordet Træl.“

Navnorðið *trælur* k. kemur fyri í fleiri føroyskum staðarnøvnum, t.d. *Trælanípan* (Miðvági), *Drelnes* (< *Trælnes) (Ørðavíkslíð), *Trælurð* (Sumba), *Trælagöta* (Vági), og Matras (1933: 296) nevnið nøkur dømir úr Norðuroyggjum, eitt nú *Trælafloutturin* (Hvannasundi), *Trælatangi* (Svínoy). Í onkrum av nøvnunum hevur Matras hug at seta *træl* í samband við orðið *trælabiti*. Eisini tekur hann upp eftir Jakobsen at í norskum nøvnum verður *Træl-* brúkt um áir, vötn og firðir (sí t.d. undir *Trælnes*, NG XVI S. 24), og „denne Brug findes sandsynligvis (som paavist af Jakobsen i Strejflys S. 84) i Indsonavnet *Trælavötn* (Fuglafjörður, Eysturoy)“.

Møguliga kann *trælur* í staðarnøvnum merkja okkurt smátt, virðislítið, kanska torført.

Turratjørn – Skálavík

Er í dag navn á einum øki har eingin tjörn er, beint sunnan fyri → *Tjörnina á Deyðseyðabrekkuini*. „Hevur fyrr verið ein tjörn, men er nú turrøgd“ (Dalsgaard 2003: 41).

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er veikur kvennkynsformur av lýsingarorðinum *turrur*, sum sipar til at tjørnin er upptornað.

Tútakannutjørn – Hoyvík

Tjørn niðan av Hoydølum í um 70 m hædd, fyrr í Hoyvíkshaganum, nakað sunnan fyri → *Myllutjørn*. Nú stendur Hoyvíkar kirkja hálvvegis úti í tjørnini.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL er orðið *tútakanna* kv. ‘kanna við túti’, sbr. danskt *tud(e)kande*. Úttalan er søgd vera /tú:ti-/ , sum kann vera árin frá tí danska forminum. Tjørnin er at líkna saman við eina tekannu við túti (Simonsen 1981) og harvið samanburðarnavn.

Tvørfelstjarnirnar – Velbastað

Fleiri vötn og tjarnir í um 200 m hædd millum Tvørfelli og Reynsmúla. Ein lókur rennur úr Reynsmúlalág í ta størstu tjörnina, og úr teimum rennur Breiðá vesturefir. Tær eru ikki nevndar á kortum og siggjast heldur ikki nevndar í uppskriftum, men navnið er í brúki á Velbastað. Bygdagötan úr Havn skilur seg sundur í tvær norðan fyri tjarnirnar, og gøturnar fara hvør sínur megin tær, onnur til Velbastaðar og hin til Kirkjubøar.

EL er *tjörn* kv. í bundnum fleirtali. FL er hvfsf. av fjallanavninum *Tvørfelli*.

Vatnaskarðstjarnir el. **Vatnaskarðatjarnir** – Hoyvík

→ **Tjarnirnar á Vatnaskørðum**

Vatnið, Niðri á Vatni – Eiði

Vatn á sjálvum „eiðinum“, bara einar 3-4 m yvir sjóvarmálanum. Mesta dýpi er 3,4 m. Millum vatnið og Norðhavið er bara ein smalur tangi ella ein av natúrinar hond uppkastað byrging, nevnd *Urðin* ella *Mølin*, *Niðri á Møl*. Tann vegin rennur eisini úr vatninum. Fyrr vóru tvey vötn, → *Niðaravatn* og → *Heimaravatn* (siggjast á kortinum frá 1901). Lendið millum teirra kallaðist *Millum Vatna*, og her varð í 1924-25 sprongd ein veit, so vatnið skuldi renna frá Heimaravatni oman í Niðaravatn. Ætlanin var at Heimaravatn so skuldi torna upp og gerast teigalendi, men her var so djúpt at botnurin helst er niðan fyri sjóvarmálan, og tí setur støðuvatnið ikki frá. Har sum Heimaravatn var, er nú eitt mýrulendi sum kallast *Hólmin* el. *Niðri í Hólma*. Um *Niðaravatn* verður bert sagt *Niðri á Vatni* (Egilstrøð 2004: 13). Nú verður *Niðri á Vatni* sagt um alt hetta vatnið í mótsetning til *Suðuri á Vatni*, t.e. → *Eiðisvatn*. Sigmundur í Dali (1975) nevnið tað *Vatnið á Mølini*.

Vatnið, Suðuri á Vatni – Eiði

→ **Eiðisvatn**

Vatnið – Fámjin

Í dag er hetta navn á sjóøkinum innan fyri Rivið; Rivið er undan á fjøru, men undir á flóð. Tað er tí ikki at rokna sum vatn, men sjógvur. Men einaferð hevur hetta verið eitt vatn, og minnið um tað livir framvegis í navninum. Áin Mikla rennur út í Vatnið sunnanífrá, áin úr Kirkjuvatni norðanífrá, og ein á rennur eystanífrá oman gjøgnum býlingin í Sjúrdargarði.

Hammershaimb (1891: 384) umtalar tað sum „pollin“, men eingin staðarnavnauppskrift hevur tað sum navn.

Møguliga er tað hetta „vatnið“ sum Lucas Debes sýpar til tá ið hann í síni feroyalýsing (1673: 89) umtalar eitt vatn í Fámjin har tað fløðir og fjarar sum í sjónum. Frásøgnin er annars ógreið, tí hann sigur vatnið vera nakað uppi í fjøllunum (→ *Kirkjuvatn*).

Vatnið – Oyndarfirði

Vatn í 271 m hædd, í dali sum eftir vatninum nevnið *Vatnsdalur*. Í honum er vítt mýrulendi. Fleiri smáar áir renna í vatnið vestanífrá. Úr vatninum rennur Hvíthjalsá norðureftir, og saman við Kerá verður hon til Stóra heimi í bygdini. Navnið á dalinum hevur givið navn til hagan *Vatnsdal*. Við vatnið er *Vatnslíðin*.

***Vatnið, Norður á Vatninum** – Svínø

Hmb 1853: *norður á vatninum*. Hetta navnið kemur fyri í eini uppskrift hjá Hammershaimb, millum nøkur nøvn ið eru sett til seinast millum nøvn í Svínø (sum uppiskoyti?). Hvørki Matras ella nakar annar nevnið tað. Hetta er helst eitt lítið vatn ella tjörn norður á Enni, í um 100 m hædd sunnan fyri Eiðið, uppi á Høgenni.

Tó at hetta er í ein vestan úr bygdini, siga svínøyingar *norður*, t.d. *norður á Eiðið*, og vestan fyri Ennið er *Norðdalur*.

Vatnið – Vági

Svabo: *Vaags-Vatn*. Schrøter: *Vatne í Waaje*. Vatn á Eiðinum. Tað er bara einar 3 m oman fyri sjóvarmálan. Úr tí rennur *Laksá* út í Vágsfjørð. Í vatninum eru tveir hólmar gjørdir av mannahond. Tann eystari nevnist *Skerið* og staðið har á leið *Vesturi á Skeri*. Í onkrari staðarnavnauppskrift er vatnið nevnt *Eiðisvatn*, men tað navnið man vera lítið ella einki brúkt. Vanliga verður sagt *Vesturi á Vatninum*.

Vatnið, Frammi á Vatni – Vestmanna

Svabo: *Havnvatn*. 1901-1943: *Vatnið*. F20 (1991): *Frammi á Vatni*. Er í dag stór vatngoymsla við byrging hjá SEV, nú í 251 m hædd. Frammanundan var tað eitt natúrligt vatn í um 239 m hædd (1901-1943). Áin ið rennur í og úr, eitur *Fossá* og rennur gjøgnum *Fonsdal* og í sjógv inni á Fjørð. Vestmenningar nevna tað *Vatnið* og *Frammi á Vatni*, men hjá Svabo finna vit navnið *Havnvatn* (→ *Havnarvatn*), og tað navnið hava hvalvíkingar brúkt, sigst.

Vatnið á Hálsi – Skarði

Tjörn í 540 m hædd á *Hálsi* (*Gjóardalshálsi*) millum Klubban og Havnartind, norðanvert Gráurðina oman fyri Gjóardal. Frá rennur oman í Gjóardalsá. Er ikki nevnt á F20 (1994), men hjá Matras (1933: 307). Onkur nevnið tað *Tjornin á Hálsi*. Símun av Skarði ber hesum vatninum kvøðu í yrkingini „Fjallavatnið (Vatnið úti á Hálsi yvir Gjóardali)“ frá 1909 (av Skarði 1998: 84).

Hálsur k. ‘vítt skarð’, norr. *háls* k.

Vatnið á Hálsinum – Klaksvík (Gerðum)

Í veruleikanum tvey vøtn tætt saman, tað syðra 6 m hægri enn tað norðara. Tey eru í um 190 m hædd á *Hálsinum* uppi yvir Lisshøvda á

markinum millum Barm og Hellisdal. Ein á rennur frá oman á Hellisdal.

Hálsur k. ‘vítt skarð’ í bundnum formi, norr. *háls* k.

Vatnið á Heyggi – Svínoy

→ **Vøtnini**

Hmb 1853 nevnið tvey vøtn: *Vatnið á heggi* [= *Vatnið á Heyggi* el. *Heygi?*] og *Vatnið siðra* [→ *Vatnið Syðra*]. Eftir raðfylgjuni í listanum hjá honum er neyvan nakar ivi um at hetta eru tey bæði vøtnini sum á F20 (1994) eru nevnd undir einum, *Vøtnini*. Beint norðan fyri tað norðara vatnið er ein heggjur, merktur til 382 m hædd.

Heyggjur el. *heygur* k. ‘árundað høvd’, norr. *haugr* k. Fyrisetingin á merkir her ‘við’.

Vatnið á Høddalsryggi – Porkeri

Vatn í 229 m hædd, eitt av mongum vøtnum í Porkerishaganum. Sunnan fyri vatnið er *Høddalsryggur*. Í einari uppskrift stendur *Tjornin við Høttalsrygg* (er helst tað sama).

Høddalsryggur er ein langur ryggur í haganum, møguliga uppr. **Høgaldalsryggur?* Eingin **Høgidalur* er tó kendur. Ryggurin er oman fyri *Dalin Ovara*, sum aftur er oman fyri *Dalin*.

Vatnið á Klubbunum – Klaksvík (Gerðum)

Lítið vatn ella tjörn í um 300 m hædd í hagapartinum Barmi. Økið eitur *Klubbarnir*, sbr. *klubbi* k. ‘bøllut høvd’.

Vatnið á Knávatippi – Porkeri

Vatn í 181 m hædd sunnan fyri → *Vatnsnes*. Vatnið er í ánni ið rennur í Vatnsnes, eini á ið kemur úr øðrum vøtnum í haganum. Eitt gamalt

típpi, nevnt *Knávatíppi*, sum farvegur sæst eftir, hevur verið við Vatnsnes, og niðanfyrir er *Vatnið á Knávatíppi*. Típpið eitur eftir manni nevndur *Knávin*, sum er kendur úr sagnum (FFÆ 17: Knávi).

Navnið *Knávatíppi* er samansett av eyknevninum *Knávi(n)* k., leitt av lýsingarorðinum *knáur* (el. *knáur*) + *típpi* h. ‘rætt el. tíl.’

Vatnið á Koppi el. **í Koppi** – Vestmanna

F20 (1991): *Vatnið á Koppi*. Vatn í 487 m hædd í Dalahaga (á Dølum) og norðuri undir markinum til Saksunar, lýst sum „lítill tjörn og múru-lendi“. Í vatnið renna smáar áir norðan undan *Koppenni* og *Koppskarði*. Úr vatninum rennur ein stór ónevnd á suður gjøgnum hagan, gjøgnum Dalagjógv og í sjógv.

Heimildirnar eru ójavnar á máli um hvørt fyrisetiingin er á el. *í*, og somuleiðis um hvat *Koppur* sipar til. Eisini tykist ósemja vera um hvørt fjallið norðanfyrir eitur *Koppenni* el. *Kopsenni*. Fara vit til navnaviðgerðina hjá Gst. (1896), sæst at navnið á fjallinum er uppskrivað sum „Kopende“, t.e. *Koppenni*, men at navnaviðgerarin K. Rimestad broytir formin til *Koppenni* (báði í navnalistanum fyri Saksun og fyri Vestmanna). Eisini sigur hann seg hava fingið at vita at tann lítla tjørnin sunnanfyri liggur „í Koppi“ (skoytir uppí at *Koppur* = *Kop*). Ein seinri heimild sigur at „einki verður nevnt Koppur, men koppurin man vera dalurin, lægdin undir Kopsenni“. Navnaformurin *Kopsenni* tykist vera íkomin av kortinum frá 1901.

Navnorðið *koppur* m. kann sbrt. FO báði vera ‘lítill botnur, kassar’ og ‘fjall’. Tann elsta heimildin styðjar upp undir formin *Koppenni*, og báði hon og yngri heimildir tykjast uppfata „Kopp“ sum lægdina har vatnið er. Hetta navnið er FL í nøvnunum á ávikavist fjalli og skarði á norðurmarkinum beint oman fyri vatnið.

Vatnið á Múlanum – Svínoy

Hmb 1853: *Vatnið á Múlanum* (og *Múlin*). Lítið vatn í 437 m hædd á

Handantúnstriðingi (ein minni tjörn er stutt norðanfyrir). Vatnið er á fjallinum sum nevnt *Múlin* (Weyhe 2020). Eingin á sæst renna frá.

Vatnið á Ryskihamri – Vági

Svabo: *Vatni aa Riskhamri*. Soleiðis nevnir Svabo tað vatnið sum nú vanligu nevnt → *Mittvatn*. Vatnið er oman fyri *Ryskihamar*, sum er hamarin yvir *Ryskidali* við → *Ryski vatni*.

FL í hesum nøvnunum er plantuheitið *ryski* h. (Luzula).

Vatnið á Skúvaskarði – Svínoy

Hmb 1853: *Vatnið í Skúvaskarði* (og *Skúvaskarð*). Lítið vatn eystarlaga á Handantúnstriðingi í 392 m hædd (stutt sunnanfyri er tvær smáar tjarnir). Vatnið er í ein útsynning úr Skúvaskarði.

Navnið *Skúvaskarð* er samansett av fuglaheitinum *skúvur* k. (Stercararius skua), norr. *skúfr* k., + *skarð* h. ‘djúpur lækki í fjalli el. í fjallarøð el. millum høgur fjallaknúkar’, norr. *skarð* h.

Vatnið í Eggini – Norðoyri

Hmb 1853: *Vatnið á eggini*. Vatn í Miðhaga í um 340 m hædd. Eingin á sæst renna úr. *Eggini* í navninum er *Nærabergseggini*, sum er uppi yvir Nærabergi. Norðanfyrir er → *Vatnið í Hólminum*, og millum tey eru tríggar smáar tjarnir.

Um *egg* kv. í fjallanøvnunum sí Weyhe (2020).

Vatnið í Hólminum – Norðoyri

Hmb 1853: *Vatnið í hólminum*. F20 (1991): *Vatnið við Hólminum*. Vatn í 335 m hædd í Miðhaga norður frá Nærabergseggini og norðan fyri → *Vatnið í Eggini*. Úr vatninum rennur ein á eystur í → *Langavatn*, og haðani rennur Áin í Djúpi í sjógv. Eldri uppskriftir, t.d. hjá Hmb og Hans bónda á Biskupsstöð, nevna tað *Vatnið í Hólminum* (soleiðis eisini

hjá Matras 1933). Í vatninum eru tveir hólmar. At yngri heimildarfólk velja fyrisingina *við*, kann vera ein roynd at gera navnið meira skilvíst (*Vatnið við Hólmunum* (?), sum kann hava verið upprunanavnið).

Hólmur k. ‘lítill oyggj’ (hefur summastaðni veikan form, *hólmi* k.), norr. *holmr* el. *holmi* k., her í bundnum formi og möguliga í flt.

Vatnið í Tindalið – Vági

Svabo: *Vatni új Tindaluj*. Forchhammer: *Tyndalevatn*. Schrøter: *Vatne j Tindalye (eller Tindalye Vatn)*. 1901: *Tindaliðar Vatn*. 1943: *Ovastavatn (Tindaliðarvatn)*. F20 (1998): *Vatnið í Tindalið*. Vatn í 362 m hædd í Bjarghaga uppi undir Borgini og Borgarknappi. Líðin undir Borgini nevnist *Tindalið*, og eftir henni hefur vatnið navn. Tað hefur möguliga eisini verið nevnt í samansettum formi sum → *Tindaliðarvatn*, men í dag verður tað oftast nevnt → *Ovastavatn*, tí tað er tað ovasta av vøtnunum oman fyri Botn. Úr tí rennur í → *Mittvatn* og haðani víðari í → *Ryskivatn*.

Navnið *Tindalið* er samansett av flt. av *tindur* k. ‘fjallatoppur’ (norr. *tindr* k.) + *líð* kv. ‘vallað fjallsíða’, norr. *hlið* kv. FL sipar til fjallatopparnar omanfyri, t.e. Borgina, Borgarknapp og kanska Hvannafelli.

Vatnið í Tjørnubøli – Norðoyri

Eisini uppskrivað sum *Vatnið í Tjørnubø* og *Tjørnin í Bølinum*. Hmb 1853: *Tjørnubølið*. Vatn norðast í Miðhaga, í um 370 m hædd upp norður frá Skúvadali. Eingin á sæst renna úr.

Tjørnubøli má vera navn á økinum, og Chr. Matras (1933: 289) tolkar *-bøli* (aðrastaðni *-bøl*, *-bil* og *-ber*) sum uppr. *-berði*, avleitt av *barð* h., norr. *barð* h. ‘bakkekant, bakke’ (NO). Tað skuldi so merkt at upprunanavnið *Tjørnuberði hefur verið navn á trom el.tíl. við vatnið, síðan á einum øki við vatnið, og vatnið hefur so at enda fingið navn eftir økinum, *Vatnið í Tjørnubøli*.

Vatnið í Vatnsdal – Húsavík

1901: *Vatnsdals Vatn*. 1943: *Vatnsdalsvatn*. F20 (1997): *Vatnið í Vatnsdal*. Vatn í 169 m hædd í Uttastahaga. Dalurin eitur *Vatnsdalur*. Dalurin ber navn eftir vatninum og vatnið eftir dalinum. Í eldri málaborðsbløðum er nýttur tann samansetti formurin *Vatnsdalsvatn*.

Vatnið í Vatnsdali – Kirkju

Vatn í 264 m hædd í lítlum dali á vestursíðuni á Fugloynni, nevndur *Vatnsdalur*, stutt norður frá bygdini. Sunnan fyri vatnið er *Vatndalsleiti*, og vestanfyri undir vatninum er *Hamar í Vatni*. Dalurin ber navn eftir vatninum og vatnið eftir dalinum.

Vatnið í Vatnsdali – Saksun

Vatn í Svartáhaga í um 330 m hædd. Dalurin eitur *Vatnsdalur*, og suður frá honum er *Vatndalsskarð*. Breiðá rennur úr vatninum oman við býlinginum Við Svartá. Dalurin eitur eftir vatninum og vatnið eftir dalinum.

Vatnið Lítla – Gásadali

Hmb 1853: *Vatnið lítla*. Hetta navnið kemur fyrri í uppskrift, har sagt verður at einki vatn er longur, men ein slætti. Helst er tað tann slættin sum er vestarlaga í Dalinum í 160-170 m hædd norðan fyri Grótvalir og sunnan fyri økið *Millum Vatna*.

Í eini fótnotu til søgnina „Nikurin í Leitisvatni“ nevnir J. Jakobsen hetta vatnið og eina líknandi nykasøgn sum hana í Leitisvatni. Í handritasavninum eftir hann síggjast báðar sagnirnar vera uppskrivaðar á donskum við yvirskriftini „Nikurin“ (hondin er möguliga Mikkjal á Ryggi?). Eftir søgnina um „Nøkken í Sørvågsvandet“ heldur frásøgnin fram: „Et andet Sagn fortæller om en Nøkke i „vatni luitla“ i Gásedal. Børnene dér var en Aften ude og legede; da hørte de en Susen i

Luften; det var Nøkken i Skikkelse af en Hest med en meget lang Hale, som han slyngede omkring Børnene og fór gennem Luften med dem. Da han nærmede sig Vandet, røbte (sic) det minste af Børnene „Nikabaggi“. Det var Broderen Niklas det kaldte på; men Nøkken troede det var dens Navn, der blev nævnet og sank i Dybet; Børnene derimod stod frelst på Bredden. Kort efter sank „vatni luitla“ i Jorden, og Nøkken måtte flygte til „vandsdalsvatn“ hvor den nok lever den Dag i Dag.“

Tað eftirsetta lýsingarorðið *lítill* lýsir vatnið í mun til → *Vatnið Mikla*.

Vatnið Mikla – Gásadali

Hmb 1853: *Vatnið mikla*. Hetta navnið kemur fyrri í uppskrift, og sagt verður at vatn er tá ið tað er áarfóri. Helst er tað tað vatnið sum er vestantil í Dalinum, sunnan fyrri *Vatnsbrekku* og eystan fyrri økið *Millum Vatna*. Gøtan norður á Víkar gongur tætt framvið, og ein varði er við vatnið. Hetta er í um 160 m hædd.

Tað eftirsetta lýsingarorðið *mikil* lýsir vatnið í mun til → *Vatnið Lítla*.

Vatnið oman fyrri Stígar – Norðradali

Reiðiliga stórt vatn í 246 m hædd, tað størsta av trimum í økinum *Oman fyrri Stígar* í Kongshaganum (hini eru → *Lítlavatn* og → *Tjornin á Gjótu*), men tað er ikki nevnt við navni á nøkrum korti (bara økisnavnið *Oman fyrri Stígar*). Ein uppskrift hevur tó navnið → *Stórvatn*. Beint fram við vatninum eystanfyrri rennur Nípa, sum kemur úr Norðarabotni. Hon letur eisini vatn í Vatnið oman fyrri Stígar og í Lítlavatn. Bygdagøtan til Skælings fer av Ytruflosum, upp um Áarstíggj og tann vegin norðurefyrri

fram við ánni og vatninum. Í vatninum er ein stórir hólmur. Rudolphi (1914) nevnið tað *Áarstíggjavatn*. N. Djurhuus (1956) hevur nøvnini: *Áin á Áarstíggj*, *Áarstíggjafossur*, *Fossurin á Áarstíggj*.

Stígar k. flt. í navninum sipar til *Áarstíggj*, tó at hetta er eint. Tað inniheldur navnorðið *stígar* k. (nú oftast *stíggjur* k.) ‘brøtt rás el. gøta í hamri’, norr. *stígr* k. Í staðarnøvnum ofta *stíggjur* í eint. og *stígar* í flt. (sí Matras 1933: 268).

Vatnið oman Stórrygg – Porkeri

Eitt av mongum vøtnum í Porkerishaganum, í um 200 m hædd. Norðan fyrri vatnið er *Stórryggur*. Úr vatninum rennur ein á í → *Vatnið á Knávatippi* og haðani í *Vatnsnes*.

Navnið *Stórryggur* er samansett av stovninum í lýsingarorðinum *stórir* + *ryggur* k. ‘avlong hædd, ásur’, norr. *hryggur* k.

Vatnið Syðra – Svínø

→ **Vøtnini**

Hmb 1853 nevnið tvey vøtn: *Vatnið á heggi* [→ *Vatnið á Heyggi* el. *Heygi?*] og *Vatnið siðra* [= *Vatnið Syðra*]. Eftir raðfylgjuni í listanum hjá honum er neyvnan nakar ivi um at hetta eru tey bæði vøtnini sum á F20 (1994) eru nevnd undir einum, *Vøtnini*. Beint norðan fyrri tað norðara vatnið er ein heggjur, merktur til 382 m hædd.

Tað eftirsetta lýsingarorðið í miðstigi sipar til leguna hjá vatninum í mun til *Vatnið á Heyggi*.

Vatnið undir Gimbrahúsinum – Porkeri

Vatn í Porkerishaganum. Um staðarnavnið *Gimbrahúsið* → *Tjornin á Gimbrahúsinum*.

Vatnsdalsvatn, hjartaformað vatn millum Bø og Seyrvág. Aftanfyri síggjast Tindhólmur og Mykines. Mynd: Nicolás Vera-Ortiz fyri Atlantic Airways

Vatnið við Rættina Nýggju – Porkeri

Vatn í 233 m hædd nakað niður frá Vágfelli. Ein rætt er sunnan fyri vatnið, og hon verður nevnd *Rættin Nýggja* (hon er nevnd á F20, men ikki vatnið). Onkur uppskrift hevur fleirtalsformin *Votnini við Rættina Nýggju*, og í roynd og veru eru har mestsum trý vøtn ið hanga saman, haruppií → *Handaravatn*. Áin ið rennur í vatnið, kemur upp sunnan

Vágfelli (Keldan í Vágfelli), og úr hesum vøtnum rennur ein á fyrst í → *Vatnið á Knávatippi* og haðani í → *Vatnsnes*.

Navnið á rættini hevur lýsingarorðið *nýggjur* (norr. *nýr*) eftirsett.

Vatnsdalsvatn – Bø, Seyrvági

Hmb 1853: *Vatnsdalsvatn*. Vatn í um 300 m hædd á markinum millum Bø (Kleivar) og Seyrvág (Norðurtriðing). Dýpið er 22 m. Vatnið er í *Vatnsdali*, og gjøgnum dalin rennur áin sum er mark millum bygdin. Hon rennur í vatnið og úr tí aftur og í Seyrvágsfjørð og verður í neðra nevnd *Breiðá*. Tað man vera orsök til at Rudolphi (1914) nevnið vatnið *Breiðavatn* (sic). Sigmundur í Dali (1982) skrivur *Vatndalsvatn*, men formurin *Vatnsdalsvatn* er væl heimilaður í øllum eldri uppskriftum (elst hjá Hammershaimb 1853, seinri hjá Mikkjali á Ryggi í 1920'num).

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av navninum á dalinum, sum í sínum lagi eitur eftir vatninum.

Vatnsdalsvatn – Húsavík

→ **Vatnið í Vatnsdal**

Vatnsdalsvatn – Hvalba

Schrøter: *Vatnsdals Vatn*. Vatn á markinum millum Hamrahaga og Knúk-haga í um 60 m hædd í dalinum sum eitur *Vatnsdalur*. Gjøgnum dalin rennur *Vatnsdalsá*, sum er mark millum hagarnar og rennur í vatnið og úr tí aftur til hon rennur útav á Tjørnunesbarmi sunnantil á Hvalbiarfjørði.

Samansett navn. EL er *vatn*. FL er hvssf. av navninum á dalinum, sum í sínum lagi ber navn eftir vatninum.

Vatnsdalsvatn – Skúgvoy

Vatn í *Vatnsdali* upp suður frá bygdini, í 187 m hædd. Úr Vatnsdali og úr

vatninum renna áir oman í hövuðsáanna, sum í bygdini eitur *Áldarsá* (< *Árdalsá), og sum longri uppi eitur *Botnsá*. Við vatnið er rætt, og gøtan úr bygdini niðan til vatnið og rættina eitur *Rættarvegurin*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvfsf. av navninum á dalinum, sum í sínum lagi ber navn eftir vatninum.

Vatnsnes – Hovi, Porkeri

Svabo: *Vatnnees Vand*. Schrøter: *Vatnsnæs Vatn*. 1901-1943: *Vatnsnes*. Reiðiliga stórt vatn á markinum millum Hov og Porkeri, í 178 m hædd (hækkað við vatnbyrging). Oman fyri vatnið er Ærgidalur við útgrivnari ærgitof. Hovsá rennur úr → *Bessavatni* gjøgnum Ærgidal í Vatnsnes og úr Vatnsnesi oman í Hovsfjørð. *Vatnsnes* verður í dag brúkt sum navn á sjálvum vatninum, men hevur óivað upprunaliga verið navn á tí stóra, høga nesinum ið stingur seg út í vatnið (sbr. navnaformarnar hjá Svabo og Schrøter). Vit síggja eisini at teir sum hava gjørt tey eldru máliborðsbløðini, hava sett navnið á sjálvu nesið og ikki á vatnið. Hetta fekk Rudolphi (1914) at umtala tað sum „Ungenannter See östl. vom Bessavatn“. Á F20 (1998) er *Vatnsnes* navn á vatninum (við bláari skrift), og nesið eitur *Nesið* (við svartari skrift). Skriftformurin *Vatnnees* hjá Svabo og ikki *Vatnsnees* kann vera misskriving.

Sum navnið verður brúkt í dag, hevur tað einki hövuðslið. Um navnið í eldri tíð hevur verið *Vatnsnesvatn* (við *-vatn* sum hövuðsliði), má hetta vera dømi um navnastytting (ellipsu).

Vágsvøtn – Porkeri

1901: *Vágs Vatn*. 1943: *Vágsvatn*. F20 (1998): *Vágsvøtn*. Trý vøtn í 257 og 263 m hædd á Dalinum Ovara (í hagapartinum Dalinum) verða undir einum nevnd so. Tey verða eisini nevnd hvørt sær, men við nakað skiftandi nøvnum í uppskriftum, t.d.: *Handara-* el. *Handastavatn* el. *Ovastavatn*, *Mittvatnið* el. *Stórvatn*, *Niðastavatn* el. *Sunnastavatn*. Á teirri nýggju,

Vatnsdalsvatn, Hvalba. Aftanfyrir: Mjóvanes og Skúgvoy. Vatnsdalsá buktar seg oman gjøgnum Vatnsdal. Mynd: John Næs Berg.

talgildu útgávuni av F20 eita tey: *Ovastavatn*, *Mittvatnið* og *Niðastavatn*. Á tí elsta kortinum rennur ein á undan Kjálkanum í Vágfelli í tað ovasta, og haðani rennur í tað mittasta, og úr tí kemur Áin Mikla, sum rennur oman gjøgnum bygdina. Ein onnur grein rann úr tí niðasta í Anna Miklu. Seinri eru byrgingar gjørdar í báðum teimum niðastu, og tey tykjast vera samanbundin.

Samansett navn. EL er *vatn* h. í flt. FL er hvfsf. av bygdarnavninum *Vágur*. Vøtnini eru í Porkerishaganum inni við markið móti Tofthaga í Vági.

Víkarvatn – Haldórsvík

Vatn í 295 m hædd í hagapartinum Byrgið. Dýpið er góðar 2 m. Vatnið er í einum dali millum Vatnfelli vestanfyri, Gásafelli eystanfyri, og norðanfyri er ein hædd við nógvum tjarnum, nevnd *Lómfelli*. Norðantil í vatninum er *Vatnsöyrin*, og gjøgnum hagan sunnan fyri Vatnfelli sker Vatnsliðargjógv seg. Vatnið báði úr Víkarvatni og Vatnsliðargjógv verður til Fossá, sum rennur oman gjøgnum Fossdal og út í Sundini. Vanliga siga víkarfólk *Vatnið* og *Uppi við Vatn*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av bygðarnavninum *Vík*, sum er vanligt stuttnevi fyrir *Haldórsvík* el. *Haldarsvík*.

Vørðuvatn – Nesi (Eysturoy)

1901: *Vørðu Vatn*. 1943: *Vørðuvatn*. Vatn á Eystnesi í 139 m hædd. Tað rennur frá eystur til Æðuvíkar. Hæddin norðan fyri vatnið eitur *Vørðan*, og millum hana og vatnið er *Vørðulágðin*. Stutt norðanfyri er ein tjørn.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL er hvssf. av staðarnavninum *Vørðan* (Weyhe 2020).

Vøtnini, Inni á Vøtnum – Hovi

→ **Hovsvøtn**

Vøtnini, Norður el. **Uppi á Vøtnum** – Haraldssundi

Hmb 1853: *norði á vøtnum*. 1901-1943: *Vøtnini*. F20 (1996): *Uppi á Vøtnum*. Hetta er navn á øki í dali í hagapartinum Fyri Norðan, sum er norðan fyri bygdina. Nakað veruligt vatn sæst ikki har, men á tí nýggjasta kortinum (F20) sæst ein tjørn á einum slætta í 328 m hædd. Á kortunum 1901 og 1943 er slættin teknaður sum eitt vátlendi ella mýrulendi. Niðari er *Vatnabrugv*, uppiyvir norðanfyri er *Vatnarust* og undir henni *Vatnarók*, nøvn sum styðja upp undir fleirtalsformin av *vatn*. Tað er ikki óhugsandi at *vatn* her merkir øki har vatn rennur oman (sbr. Matras 1933: 306). Tað

kann leggjast aftrat at millum hetta stað og bygdina er ein dalur ið nevnist *Vatndalur* har heldur einki „vatn“ er, men bara áir. Sí eisini Inngangan, s. 18.

Vøtnini – Svínoy

F20 (1994): *Vøtnini*. Hmb 1853: *Vatnið á heggi*, *Vatnið síðra*. Tvey vøtn (og onkrar smærri tjarnir) í um 370 m hædd á Handantúnstriðingi. Úr tí størri vatninum rennur Áin yvir í Dal vesturefúr. Varðarnir úr bygdini yvir í Dal á vestursíðuni ganga framvið stutt vestanfyri.

Hmb 1853 nevnir tvey vøtn: *Vatnið á heggi* [→ *Vatnið á Hegggi* el. *Heggi?*] og *Vatnið síðra* [→ *Vatnið Syðra*]. Eftir raðfylgjuni í listanum hjá honum er neyvan nakar ivi um at hetta eru tey bæði vøtnini sum á F20 eru nevndir einum, *Vøtnini*. Beint norðan fyri tað norðara vatnið er ein heggjur; merktur til 382 m hædd.

Vøtnini á Bug – Kirkjubø

→ **Tjarnir millum Ryggja**

Vøtnini undir Bláhomrum – Viðareiði

Smáar tjarnir í 274 m hædd inni í Dølum, sunnan fyri Malinsfjall. Økið vestast í Dølum nevnist *Undir Bláhomrum* (*Bláhamrar* mugu hava verið hamrarnir omanfyri, um enn teir ikki tykjast vera nevndir sum sjálvstøðugt navn, heldur ikki hjá Matras (1933), sum nevnir økið „undir Bláhomrum“). Úr tjarnunum kemur Tvørdalsá, sum longri niðri eitur *Dalá*. Sambært F20 (1994) eru tað tvær tær vestastu tjarnirnar (báðar heilt tætt saman) sum bera navnið. Longri eysturi eru eisini tvær tjarnir.

Navnið *Bláhamrar* er samansett av lýsingarorðinum *bláur* ‘myrkur, svartur’ + flt. av *hamar* k. ‘klettaveggur’, norr. *hamarr* k.

Vøtnini uppi á Mýrunum – Vestmanna

Gst. (1896): „Vatnini upa paa Myrena = vøtnini uppi á mýrunum –

opkaldte efter Mýrarnar. Formen er temmelig ukartografisk, men fornemmest er Navnet ikke til at placere; der kan bødes paa Ikkeoptagelsen ved Placeringen af Navnet Mýrarnar“ (um hugtakið „ukartografisk“ sí Weyhe 2017). 1901-1943-1991: *Mýrarnar*.

Sum tað sæst, slapp sjálvvatnanavnið ikki við á kortið, men í staðin *Mýrarnar*, navnið á einum øki við tveimum vøtnum (og fleiri smærri tjarnum) í um 340 m hædd í Heygahaga. Heljareygaá (á kortinum *Heljareyga*) rann í tað norðara vatnið og úr tí aftur, og úr tí sunnara vatninum rann ein lækur í ána. Í dag er alt hetta ein stór vatnbyrging hjá SEV og verður nevnt *Mýrarnar*. Einkí sæst til at vøtnini sum vóru har, høvdu serlig nøvn. Rudolphi (1914) skrivur í síni talvu „Mýrarnar Vøtn“ og skilur ímillum „nördlicher“ og „südllicher“.

Mýrarnar er tí ikki navn á vatni el. vøtnum, men sum økisnavn partur í ávísingarliðinum og er bundin fleirtalsformur av *mýri/mýra* kv. ‘bleytt og vátligt lendi, bleytlendi, bloti, keksi’ (í nútíðarmáli oftast bent veikt, serliga í eintali, *mýra – mýru*, flt. *mýrar*), norr. *mýrr* kv.

Æðunatjørn – Sandi

Lítill tjørn í um 170 m hædd í Skálsafjórðingi. Har eru í roynd og veru tvær ella tríggjar smáar tjarnir tætt saman og tætt norður ímóti Ánni í Norðara Stóraskarði. Henda, sum er mark móti Bakkafjórðingi, kemur úr → *Stórutjørn* og verður í neðra til Skálsá. Úr tjarnunum rennur út í ána í einum stuttum læk.

Samansett navn. EL er *tjørn* kv. FL kann við fyrsta eygnabrá vera bundin formur í hvfsf. eint. av fuglaheitinum *æða* kv. (Somateria mollissima), norr. *æðr* kv., t.e. uppr. *Æðunnar-. Ein annar móguleiki er at vit í FL hava orðið *avá* kv. ‘á ið rennur út í størri á, tvørá’. Orðið *avá* tykist ikki vera nógv brúkt. Einasta heimild í orðasavninum á Føroyamálsdeildini er eitt dømi úr Seyrvági, sum nevnir „aváirnar“

um tað sum á F20 (1988) er skrivað *Æðuáirnar*, fleiri smáar áir á Norðurtriðingi, ið renna í Sjatlá (Hmb 1953: *Æðuáirnar*). Á F20 (1992) er eisini *Æðuáin*, ein á í Hjarðardali í Fuglafirði, navn á eini á ið rennur í ta størri *Ærgisá*. Annars finst *Aváirnar* á F20 (1998) sum navn á fleiri áum sum renna í Dalsá í Ørðavík. Framburðurin á suðuroyarmáli vísir at vit her mugu hava orðið *avá* og ikki fuglaheitið *æða*. Tí er tað móguliga sama orðið vit hava í áarnøvnunum í Seyrvági (tó at heimildir vilja seta tað í samband við fuglin) og Fuglafirði, t.e. *Aváirnar* og *Aváin*. Hetta kundi tá styðjað upp undir somu tolking av FL í navninum á Sandi, t.e. uppr. *Aváin*. FL í tjarnarnavninum kundi tá hugsast at hava fingið tann óregluliga formin *Aváanna-tjørn (samansetingarformur við støði bundnum hvønnfalli?). Við tjørnina á Sandi sæst tó eingin „avá“ (so sum í hinum plássunum), so her verða vit helst at rokna við fuglaheitinum.

Millum vatnanøvnini er hetta einasta dømi um samanseting við bundnum formi í FL.

Ørguvatn – Skálavík

1901-1943: *Ørguvatn*. Lítið vatn í Norðastahaga, í 314 m hædd. Fleiri nøvn eru har á leið sum innihalda navnið *Ørga*. Norðan fyri vatnið eru *Ørgurnar*, *Norðaraørga* og *Heimaraørga*, eystur frá vatninum er *Ørgudalsmunni*, oman frá honum er *Ørgudalur*, og gjøgnum dalin rennur *Ørgudalsá*, sum longri niðri eitur *Breiðá*.

Samansett navn. EL er *vatn* h. FL í navninum er hvfsf. av *ørga* kv. ‘turt grýtt og bratt lendi (nógvur eyrur og smágrót)’, sum er høvuðslið í *Norðaraørga* og *Heimaraørga*, ella heldur av staðarnavninum *Ørga* (*Ørgurnar*). Málsøguliga er tað sama orð sum *hørg* kv. (norr. *høgr* k.). Tað var kallkynsorð í norrønnum, men er í føroyskum (eins og í norskum) farið yvir til kvennkyn. *Hørg* kemur fyri í føroyskum staðarnøvnum

í Nólsoy og Sumba. Í *ørga* síggja vit sokallað *h*-fall og skifti til veikan kvennkynsform. Eisini *Ørg* kemur fyri sum staðarnavn. Í FO verður *hørg* kv. lýst sum '(vallaður) hólur', ein merking ið einans byggir á Svabo (1966), sum sigur „afrundet græsgroet Forhøjning“, og helst eigur at takast við fyrivarni.

NAVNALISTI

Í hesum lista eru staðarnøvn sum koma fyri inni í teimum stavraðaðu nøvnunum, og nøkur onnur nøvn sum verða nevnd í sambandi við navnatolkingarnar. Píkur vísir til leitorðið har tey koma fyri. Onnur staðarnøvn sum eru nevnd fyri at lýsa staðsetingina, er ikki tikin við her í listanum.

Atlaskor → Bessavatn

Baðansskarð → Baðatjarnir

Beðá → Baðatjarnir

Bessaskor → Bessavatn

Bláfossur, Blávuskinn → Blávusvatn

Bláhamrar → Vøtnini undir Bláhomrum

Bogarnir → Tjørnin á Bogunum

Bollin → Tjørnin undir Bollanum

Borgarin → Tjørnin á Borgaranum

Botnsskarð → Tjørnin í Botnsskarði

Breiðanes → Tjarnirnar á Breiðanesi

Breiðáavatn → Tjörninn við Breiðáavatn
Brekkan → Tjörninn á Brekkuni
Brekkur → Tjörninn á Brekkum
Brestalafossur → Bessavatn
Brúgvinn → Tjarnirnarn undir Brúnni
Bugurinn → Tjörninn í Buginum
Byrgi → Tjörninn á Byrgi
Byrgisnes → Tjörninn í Byrgisnesi
Bøllureyn → Tjörninn á Bøllureyni
Dalur, Suðuri í Dal → Tjörninn suðuri í Dal
Dávabrekkan → Tjörninn á Dávabrekkuni
Deld → Tjarnirnarn úti í Deld
Deyðseyðabrekkan → Tjörninn uppi á Deyðseyðabrekkuni
Djúpagilstjörninn → Giljatjörn
Djúpidalur, Djúpa- → Tjörninn í Djúpadal
Dráttur → Tjörninn á Drátti
Eggin → Tjörninn á Eggini, Vatnið í Eggini
Endinn → Tjarnirnarn undir Endanum
Enni → Tjörninn í Enni
Eystnes → Nesvatn
Fagridalur, Fagra- → Tjörninn á Fagradal
Fjall(ið) → Tjörninn á Fjallið
Fjöll → Tjörninn millum Fjalla
Fløtan → Tjörninn frammi á Fløtuni
Foldarafossur, Foldarshamar → Bessavatn, Tjörninn við Foldarafoss
Fossabugur → Tjörninn í Fossabug
Fossurinn → Tjörninn undir Fossinum
Franshol, -hola → Tjörninn í/við Franshol(u)
Geldiskor → Tjörninn á Skor

Gimbrahúsið → Tjörninn á Gimbrahúsinum
Gjóardalshálsur → Vatnið á Hálsi
Gjógvinn → Tjörninn oman Gjónna
Gjóta(n) → Tjörninn á Gjótu
Glyvursreyn → Reynavatn
Grosmannagil → Tjörninn í Grosmannagili
Grótoyrar(nar) → Tjörninn í Grótoyrurunum
Grækarisurðar → Tjörninn undir Grækarisurðum
Hamrarnir → Tjörninn á Homrunum
Hálsaskarð → Hylurinn á Hálsaskarði
Hálsur → Tjörninn á Hálsi, Vatni á Hálsi (Gjóardalshálsi)
Hálsurinn → Tjörninn á Hálsinum, Tjörninn undir Hálsinum, Vatnið á Hálsinum
Heldarsleiti → Tjörninn á Heldarsleiti
Heyggjur → Vatnið á Heyggi
Heygurinn → Tjörninn oman fyri Skarðið á Heyginum
Hilmansstíggjur → Tjörninn í Hilmansstíggj
Hovsá → Bessavatn
Hólmadalur → Tjörninn í Hólmadal
Hólmurinn → Vatnið í el. við Hólminum
Huppur → Tjörninn í Hupp
Húsloninn → Tjörninn sunnan fyri Húslonina
Hvannaberg → Tjarnirnarn á Hvannabergi
Hvíthamar → Hamarsvatn
Hvíthaiðar → Tjörninn í Hvíthaiðum
Hvíthjalli → Tjarnirnarn á Hvíthjalla
Høddalsryggur → Vatnið á Høddalsryggi
Høgaleiti → Tjörninn handan fyri Høgaleiti
Innarhálsur → Tjörninn á Innarahálsi

Ísaksskarð → Tjörnin á Ísaksskarði
Kambur → Tjörnin á Kambi
Kamburin → Tjörnin á Kambinum
Kjóadalur → Tjörnin á Kjóadal
Kjódalsbrúgv, Kjó(a)dalur → Tjörnin á Kjódalsbrúgv
Kleivin → Tjörnin á Kleivini
Klettabogur → Tjörnin í Klettabog
Klettur → Tjörnin norðuri á Klettum
Kletturinn (= Skálsaklettur) → Tjörnin á Klettinum
Kliv → Tjarnirnar uppi á Klivi
Klubbarinn → Tjörnin á Klubbunum, Vatnið á Klubbunum
Knávatippi → Vatnið á Knávatippi
Kneysarnir → Tjörnin á Kneysunum
Kolagil → Tjarnirnar á Kolagili
Kollsteinur → Tjörnin á Kollstein
Konufelli → Tjörnin á Konufelli
Koppur → Vatnið á/í Koppi
Kráirnar → Tjörnin á Kráunum
Lambadalur → Tjörnin á Lambadali
Langaregn → Tjörnin undir Langaregni
Lágin → Tjörnin á Lágni
Líð → Tjörnin uppi í Líð
Lítlafelli → Tjörnin undir Lítlafelli
Lök(ur), Lökjan → Tjörnin á Lök
Mantarökur → Tjörnin á Mantarókum
Mataráin → Matartjarnirnar
Melheggjur → Mølbursvatn
Melin → Tjörnin á Melini
Mevalsmýra → Tjörnin í Mevalsmýru

Mjávavatn → Tjörnin undir Mjávavatni
Múlin → Vatnið á Múlanum
Mýrar → Tjörnin á Mýrum
Mýrarnar → Vøtnini uppi á Mýrunum
Mølheggjarnir → Mølbursvatn
Nakkar → Tjarnirnar á Nøkkum
Nøvan → Tjörnin á Nøvuni
Oknadalur → Tjörnin á Oknadali
Reiðskarð → Tjörnin á Syðradalsskarði
Reyðastígur → Tjörnin á Reyðastíg
Reynið → Tjörnin á Reyninum (Reynunum)
Reynsendi → Tjarnirnar undir Reynsenda
Reynsleiti → Tjörnin á Leitinum
Rituvíkshálsur → Tjörnin á Innarahálsi
Ryggurinn → Tjörnin á Rygginum
Ryskihamar → Vatnið á Ryskihamri
Ryssuklettarnir → Tjörnin við Ryssuklettarnar
Rætt → Tjörnin við Rættina
Rættin Nýggja → Vatnið við Rættina Nýggju
Røkur → Tjörnin á Røkur (= Hoybergsrøkur?)
Sevdalur → Tjörnin í Sevdali
Sjóberði(ð) → Mølbursvatn
Skarð → Tjörnin á Skarði
Skarðið á Heyginum → Tjörnin oman fyri Skarðið á Heyginum
Skeið → Tjörnin á Skeið
Skeiðanes → Tjörnin í Skeiðanesi
Slættalíð(sendin) → Tjörnin undir Slættalíðsendanum
Slætthamar → Tjörnin á Slætthamri
Skálhvøvd → Hvøvdartjörn

Skálsaklettur → Tjörnin á Klettinum
Skúvaskarð → Vatnið á Skúvaskarði
Sornur → Tjörnin við Sorn
Stígar(nir) → Tjörnin á Stígum, Vatnið oman fyrri Stígar
Stórareyn/Stóraregn → Tjarnirnar í Reyninum
Stórryggur → Vatnið oman Stórrygg
Sundshálsur → Tjörnin á Sundshálsi
Svaðastíggjur → Tjörnin undir Svaðastígnum
Svartá, Svartatungur, Svartáfossur → Dammurinn Svarti
Syðradalsskarð → Tjörnin á Syðradalsskarði
Tindalið → Vatnið í Tindalið
Tjarnarhálsurinn → Nykavatn
Tjörndalur → Tjörnin í Tjörndali
Tjörnubil → Mølburðsvatn
Tjörnubøli → Vatnið í Tjörnubøli, Mølbursvatn
Torvskarð → Tjörnin í Torvskarði
Trøllhøvdi → Høvdarhagavatnið
Tvørá → Tjörnin á Tvøránni
Tyrnismúli (= Múlin) → Tjörnin á Múlanum
Týðansbrekka → Tjörnin á Týðansbrekku
Vatnabrýr (-brún) → Tjörnin í Vatnabrúm (-brún)
Vatnaskarð, -skarðar, -skørð → Tjarnirnar á Vatnaskørðum
Vatnsdalur → Vatnið í Vatnsdal
Vegir (?) → Tjörnin millum Viða (Vega?)
Vegagil(ið) → Tjörnin í Vegagili(num)
Vestur → Tjörnin á Vestur
Øktarhólur → Tjörnin oman Øktarhólin, Tjörnin undir Øktarhólum.

BÓKMENTIR

Andreassen, Hanus. 1986: *Hotel Heyst. Stuttsgur*. Keyptmannahavn: Mentunargrunnur Studentafelagsins.

Andreassen, Petur. 1988: *Skúvoyar søga 2*. Skúvoy: Forlagið Snati.

Berg, J. 1984: *Hovs søga II*. Tórshavn: Egið forlag.

Brú, Heðin. 1936: *Fjallaskuggin*. Tórshavn.

-. 1940: *Føðgar á ferð*. Tórshavn.

CCF = *Føroya kvæði I-VI*. Keyptmannahavn 1941-1972.

Clements, Ólavur. 1981: *Søga og skemt á Sandi*. Tórshavn: Forlagið Klovin.

-. 1992: Born kapteynur 1-7. *Fjúrtandi*, nr. 4, 6, 8, 10.

-. 1998: Í Skálanum á Sandi. *Kvørnin* 1. Sands Bygdasavn: 12-18.

Dali, Sigmund í. 1975; 1977; 1982; 1987-88; 1992: Uppmáting av vøtnum í Føroyum. *Fróðskaparrit* 23: 63-76; 25: 155-173; 30: 23-38; 34-35: 107-121; 40: 123-137.

-. 1995: Vøtnini í Hesti. *Fróðskaparrit* 43: 91-99.

Dalsgaard, Palli. 2003: *Staðanøvn uttangaðs í Skálavík*.

Egholm, Sverri. 1990: Nykatjørn. *Birting*, s. 27-32.

Egilstrøð, Óli. 2004: *Úr Eiðis søgu*. [Eiði]: Grunnurin Lækjan.

FFÆ = Jakob Jakobsen: *Færøske folkesagn og æventyr*. København 1898-1901.

FO = *Føroysk orðabók*. Føroya Fróðskaparfelag. Tórshavn 1998.

Geikie, James. 1880: On the Geology of the Færøe Islands. *Trans. of the Royal Soc. of Edinb.* XXX, s. 217-69. Edinburgh.

Hjalt, Edward. 1953: *Sands søga*. Tórshavn: Felagið Varðin.

ÍFO = Magnússon, Jón Hilmar. 2005: *Íslensk-føroysk orðabók*. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag.

ÍOrðsif = Ásgeir Blöndal Magnússon: *Íslensk orðsifjabók*. Reykjavík 1989.

Jacobsen, Sonni. 1995-96: *Sørvágur og sørvingar I-II*. Sørvágur.

Jakobsen, Jakob. 1907: *Diplomatarium Færoense*. Føroyskt fodnbrævasavn. Tórshavn.

-. 1909: Strejflys over færøske stednavne. *Festskrift til Ludvig F. A. Wimmer*. København.

-. 1911: Nordiske minder, især sproglige, på Orknøerne. *Festskrift til H. F. Feilberg*. Svenska Landsmålen. Stockholm.

-. 1957: *Greinir og ritgerðir*. Tórshavn: P/f H. N. Jacobsens Bókahandil.

Joensen, Jákup Sv. 1965: H. C. Müller og „Færøernes Fiskefauna“. *Fróðskaparrit* 14: 24-58.

Johansen, Anfinnur. 1994: Upprunafrøðiligur fólkanavnalisti (5). *Málting* 12.

KLNM = *Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder* 9. 1964.

Landt, J. 1800: Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne. København.

Matras, Chr. 1933: *Stednavne paa de færøske Norduroyar*. Kjøbenhavn.

MacGregor, Lindsay. 1989: Kyrjasteinar, kyrjaheggjar og krossar. *Málting* 2: 5-14.

Miðalberg, Mikkjal. 1996: *Staðarnøvn í Fugloy*. Tórshavn: Fannir.

Mohr, Janus. 1974: *Lív og lutir*. Hoyvík: Egið forlag.

NG = O. Rygh o.a.: *Norske Gaardnavne I-XIX*. Kristiania/Oslo 1897-1936.

NO = Heggstad, L. o.fl.: *Norrøn ordbok*. 5. utgåva. Oslo 2012: Det norske Samlaget.

NSL = Jørn Sandnes og Ola Stemshaug (red.): *Norsk stadnamleksikon*. 4. utg. Oslo 1997.

Nynorskordboka. Oslo 1986: Det norske Samlaget.

Næs, Jóhs. Andr. 2002: *Káragjógv. Birting*, s. 11-20.

Nørlund, N. E. 1944: *Færøernes Kortlægning*. Geodætisk Instituts Publikation nr. 6. København: Ejnar Munksgaard.

Olsen, Viggo. 1988: *Vársins morgun. Yrkingar*. Argir: Egið forlag.

Petersen, Heini F. & Jóannes Heinesen. 2010: *Av fjalli at fjørustrond. Staðarnøvn í Sandavágs sókn* 1. Sandavági: Egið forlag.

Poulsen, Hanus. 2017: *Árna fjørður. Staðarnøvn*. Tórshavn: Sprotin.

Poulsen, Jóan Chr. 1947: *Hestsøga*. Tórshavn: Felagið Varðin.

Rasmussen, Jóannes. 1968: Landskabet. Í: *Trap Danmark (Færøerne)*, s. 17-18. København.

Rudolphi, Hans. 1914: Die Seen der Färöer. *Deutsche Rundschau für Geographie* XXXVII, s. 60-69. Leipzig.

Simonsen, Marjun. 1981: *Staðarnøvn í Hoyvík og Hoyvíkshaga*. Serritgerð á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetri Føroya. (Óprentað).

Skarði, Símun av: *Streingir, ið tóna. Yrkingar*. Turið Sigurðardóttir legði til rættis. Tórshavn: Fannir.

Stemshaug, Ola. 1997: Innsjønarn. *NSL*: 40-43.

Svabo, J. C. 1959: *Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782*. Udgivet af N. Djurhuus. København: Selskabet til udgivelse af færøske kilde-skrifter og studier.

-. 1966: *Dictionarium Færoense* I. Udgivet efter håndskrifterne af Chr. Matras. Færoensia VII. København: Munksgaard.

Weyhe, Eivind. 2005: Aftur eitt ærgi. *Fólkaleikur. Heiðursrit til Jóan Paula Joensen*, s. 302-07. Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag. Endurpr. í: Anfinnur Johansen, Turið Sigurðardóttir og Tóta Árnadóttir: *Eivindaródn. Greinar 1979-2011*, s. 156-162. Tórshavn 2012: Fróðskapur.

-. 2007: Rafn, Schrøter og føroysk staðarnøvn. *Varðin* 74: 7-38. Endurpr. í: Anfinnur Johansen, Turið Sigurðardóttir og Tóta Árnadóttir: *Eivindaródn. Greinar 1979-2011*, s. 179-208. Tórshavn 2012: Fróðskapur.

-. 2012: Hálsurin sum fekk víðari merking. *Vikublaðið* 8. okt. 2012.

-. 2014: *Akrinatjørn, Mølbursvatn og Mølheyggjarnir* – trí staðarnøvn á Sandi. *Fróðskaparrit* 61: 84-90.

-. 2017: Ókartografisk staðarnøvn og kartografisering. *Fróðskaparrit* 63 (2016): 5-32.

-. 2020: *Fjallarnøvn í Føroyum*. Tórshavn: Fróðskapur.

